İSLAM ALAMETLERİNİ KABUL ETMEYEN MUASIR HARİCİLERE REDDİYE

جُزْءٌ

فِي الرَّدِّ عَلَى الخَوَارِجِ المُعَاصِرَةِ

فِي عَدَمِ قَبُولِهِم الشَّعَائِرَ الظَّاهِرَةَ

EBU UMAR
HAMDİ İBN BULBABEH ES SULAMİ

دار الهدى الأول

KİTABIN ADI & YAZARI

İslam Alametlerini Kabul Etmeyen Muasır Haricilere Reddiye

Ebu Umar Hamdi ibn Bulbabeh es Sulami

İLK BASKI

2022 - Hicri 1444

Elektronik Posta: alhadyalauwal@gmail.com

Telegram Kanalı: t.me/AlHadyAlAuwal

بسم الله الرحمن الرحيم

Önsöz

Peygamberlerin olmadığı dönemde dalalette olanları hidayete çağıran, onların eziyetlerine katlanan, Allah‘ın kitabıyla ölüleri dirilten, Allah‘ın nuru ile âmâların gözlerini açan ilim ehli kimseler var eden Allah’a hamdolsun. Bu ilim ehli, İblis’in öldürdüğü nice kimseleri ihya etmişler, dalalete düşenlere yol göstermişlerdir. Bunların insanlar üzerindeki etkileri ne güzel, insanların ise onlara cevapları ne kadar da çirkindir!

Bu ilim ehli Allah’ın kitabı üzerindeki bid’at sancağını açan, fitnenin düğümlerini çözen aşırıların tahriflerini, batıl ehlinin intihallerini, cahillerin tevillerini izale etmişlerdir. Bu kimseler kitapta ihtilaf halinde, kitaba muhalif, kitaptan ayrılma konusunda ise müttefiktirler. Allah adına, Allah hakkında ve Allah‘ın kitabı hakkında ilimsizce konuşurlar. Kelâmdan müteşabih olanı tercih edip bununla cahil insanları aldatırlar. Dalalette olanların fitnesinden Allah’a sığınırız. (Er-Redd ale’z Zenadikati ve’l Cehmiyye, 170-174)

İmdi; Allah-u Teala bizlere birlik olmayı emretmiş, fırkalara bölünmekten ve bid’at çıkarmaktan nehiy etmiştir. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْ [آل عمران ١٠٣]

“Allah’ın ipine hep birlikte sımsıkı sarılın, ayrılığa düşmeyin..” *(Al-i İmran Suresi: 103)*

Allah'ın ipi de Kur'an'dır. Ona sarılan hidayet bulur, onu terk eden sapar. Nebi sallallahu aleyhi vesellem şöyle buyurmuştur: ***"Ben size iki değerli emanet (sekaleyn) bırakıyorum. Bunlardan biri diğerinden daha büyük olup bereket ve etkisi gökten yere kadar uzanan Allah'ın kitabı…"*** (Müsned, 11273)

Abdullah b. Mesud'dan sahih bir senetle rivayet edildiğine göre o, Allah Teala'nın ***"Allah'ın ipine sımsıkı sarılın"*** buyruğu hakkında şöyle demiştir: "Allah'ın ipi Kur'an'dır." (Sünen-i Said b. Mansur, 519)

Mukatil b. Süleyman Allah-u Teala'nın ***"Ayrılığa düşmeyin"*** buyruğunun tefsirinde şöyle demiştir: "Yani ehli kitabın din konusunda ihtilaf ettikleri gibi ihtilaf etmeyin." (Tefsir-i Mukatil b. Süleyman, 1/293)

Osman b. Affan radiyallahu anh'ın katlinden sonra fitnenin kapısı açılmış, ayrılık ortaya çıkmış ve Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashâbının yoluna muhalif fırkalar peş peşe zuhur etmiştir. Ortaya çıkan bu fırkalardan ilki Müslümanların ihtilafı esnasında ortaya çıkmış olan Hariciler fırkası olmuştur. Nitekim Nebi (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: "Onlar, insanların ihtilaf ettiği bir zamanda ortaya çıkacaklardır." (Sahih-i Buhari, 6933)

Peygamber (sav), bu aşırı fırkanın son temsilcilerinin Deccal'in saflarına geçene kadar varlığını koruyacağını beyan etmiştir.

Yine Abdullah b. Ömer'den gelen hadiste şöyle demiştir: Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: ***"Ümmetimden bir grup çıkacaktır ki kötü ameller işleyeceklerdir, Kur'an'ı okuyacaklar, kursaklarından aşağı inmeyecektir."***

Yezit diyor ki: Ayrıca muhakkak şunu da söyledi: ***"Sizden biri onların amelinin yanında kendi amelini hakir görür. Onlar ehli İslam'ı öldüreceklerdir. Ortaya çıktıkları zaman onları öldürün. Sonra tekrar çıktıkları zaman yine öldürün. Sonra tekrar ortaya***

çıktıkları zaman yine öldürün. Ne mutlu onları öldürenlere! Ne mutlu onların öldürdüklerine! Ne zaman onlardan bir boynuz doğarsa muhakkak Allah onu kesecektir.”

Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü yirmi veya daha fazla tekrar etmiştir. Ben de dinliyordum. (Müsned, 5665)

Taberani şu kısmı ziyade olarak rivayet etmiştir: ***“Haricilerin son fırkası Deccal ile beraber ortaya çıkacaktır.”*** (Mu’cemu’l Kebir, Taberani, 14542)

Şerik b. Şihab’tan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: “Her zaman Nebi (sallallahu aleyhi vesellem)’in ashâbından biriyle karşılaşıp ona Haricileri sormak isterdim. Bir bayram günü arkadaşlarıyla beraber Ebu Berze ile karşılaştım. Ona dedim ki: ‘Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem’in hiç Haricilerden bahsederken işittin mi?’

Dedi ki: ‘Evet. Rasulullah’ı kulaklarımla işittim gözlerimle gördüm. Kendisine bir mal getirilmiş o da o malı paylaştırmıştı. Sağında olanlara ve solunda olanlara bir şeyler vermiş arkasında kalanlara ise vermemişti. Arkasında olanlardan bir adam kalkıp şöyle dedi: ‘Ey Muhammed, paylaştırma da adaleti gözetmedin.’ -Adam siyah tenli başını kazıtmış, üstünde iki beyaz elbise olan biriydi- Bunun üzerine Rasulullah çok öfkelendi ve şöyle dedi: ***‘Allah’a yemin olsun ki benden sonra benden daha adaletli bir adam göremezsiniz.’*** Sonra şöyle dedi: ***‘Ahir zamanda bir kavim çıkacak ki sanki bu adam da onlardandır. Kur’an’ı okuyacaklar, kursaklarından aşağıya inmeyecek. İslam’dan, okun hedefi delip geçtiği gibi çıkıp gideceklerdir. Alametleri saçlarını kazıtmalarıdır. Ve bunlar dönem dönem çıkmaya devam edeceklerdir. Nihayetinde son fırkaları Mesih Deccal ile birlikte çıkacaklardır. Onlarla karşılaşacak olursanız onları öldürün. Zira onlar mahlukatın en şerlileridir.”*** (Sünen-i Kübra, Nesai, 3552)

Ahmed b. Dineveri, (Ebu Bekir Ahmed b. Mervan Dineveri el-Maliki. Muhaddis ve kadıdır. İmam Malik'in mezhebini iyi bilenlerden biridir. Hicri 333 senesinde vefat etmiştir.) "El Mücalese ve Cevahiru'l ilm" kitabında Huzeyfe'den rivayet ettiğine göre şöyle demiştir: "Fitnelerin ilki Osman b. Affan'ın öldürülmesidir. Fitnelerin sonuncusu ise Deccal'in çıkmasıdır. Nefsim elinde olana yemin olsun ki kalbinde Osman'ın katledilmesinden bir miskal memnuniyet olan hiç kimse yoktur ki yetişecek olsa Deccal'e tabi olmasın. Yetişmeyecek olursa da kabrinde ona iman edecektir." (El Mücalese ve Cevahirü'l ilm, 286)

Daha sonra bu fırkalar çıkmaya devam etmiştir. Nihayetinde cahilleri aldatacak şekilde daha habis özelliklere sahip bir fırka çıkmıştır. Bunlar Ehl-i sünnet ve'l cemaat'ten olduklarını ve selefe ittiba ettiklerini iddia etmişlerdir.

Bu risaledeki temel bahis, muasır Haricilerin çoğunun üzerinde ittifak ettiği şeytani bir şüpheyi ortaya çıkarmak üzerinde duracaktır. Bu şüphe de 'İslam'ın temel alametleri (Namaz kılmak, Şahadeti söylemek, ben Müslümanım demek, haccetmek gibi vs.) kişi hakkında Müslüman olduğuna hüküm vermek için yeterli olmadığı' iddiasıdır. İslam hükmünü vermek için Kitap ve Sünnette varid olan naslardan daha fazlasının yerine getirilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Buna ilaveten Allah'ın kanunları dışında kanun koyan Tağutları açıktan tekfir edilmesi gerektiğini iddia edilmesidir. Bazıları ise genel olarak İslam topluluklarının tekfir edilmesini de şart koşmaktadır. Din mefhumuna bu ziyadeyi dahil etmektedirler. Sanki Şeriat bu büyük ve önemli meseleyi beyan etmemiştir. Bunun Kitap ve Sünnetin açık naslarına ve Ümmetin selefinden nakledilen icmaya muhalif olduğunda şüphe yoktur. Sanki Allah'ın dini bu büyük ve önemli mesele de belirsiz kalmış da açıklanmamış.

Ebu Muhammed el-Berbehari dedi ki: "Bilmiş ol ki bir kimsenin İslam'ı; ittiba etmedikçe, tasdik etmedikçe ve teslim olmadıkça

tamama ermez. Kim İslam'ın emirlerine dair Muhammed sallallahu aleyhi vesellemin ashâbının açıklamadığı bir şeyin olduğunu iddia ederse onları yalanlamış olur. Bu tavır onlardan ayrılmak ve onlara karşı tavır almak hususunda kâfidir. Böyle biri bid'atçidir, dalalettedir, saptırıcıdır. İslam'da olmayan bir şeyi ihdas etmiştir.'' (Şerhu's Sünne, 10)

Dinden çıkan bu fırka, cehaletin çoğaldığı ve ilmin kaldırıldığı zamanlarda ortaya çıkıp yayılır. Nitekim Abdullah b. Amr b. El-As'ın hadisinden rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in şöyle buyurduğunu işittim: ***"Allah, ilmi insanlardan bir anda söküp almaz. Fakat âlimlerin ruhunu alarak ilmi alır. Nihayet geride tek bir âlim kalmadığında, insanlar cahil önderler edinirler. Onlara sorular sorulur ve bilgisizce fetva verirler. Böylece hem saparlar hem saptırırlar!"*** (Sahih-i Buhari, 100)

İmam Malik şöyle demiştir: "Hiçbir kavim de eserler azalmamıştır ki onlarda hevalar çoğalmasın. Âlimler azalınca insanlarda katılık ve sertlik ortaya çıkar." (El-Fakih ve'l Mütefakkih, 1/383)

Buna binaen Allah'tan yardım ümit ederek muasır Haricilerin muhalif tavır almakta ittifak ettikleri isim ve ahkam hakkında Ehl-i sünnet ve'l cemaat'in bazı usullerini beyan eden bir risale kaleme almak istedim. Bu konuyu selefin metodu çerçevesinde anlamayan kimse büyük çıkmazlara düşer, ulaştığı netice de vahim olur.

Şunu da bil ki; İslam'ın hakikati de şirkin hakikati de Allah-u Teala'nın en açık ve sağlam şekilde ve kime tatbik edileceğini beyan ettiği şeri hakikatlerdendir. Buna bağlı olarak Allah-u Teala dünya ve ahiret ahkamının geçerli olacağı açık sebepler koymuştur.

İnsanlar bu konuda iki kutup ve bir orta yoldur. Bir taraf, açık tekfir edici sebepleri işleyenlerin Müslüman olduğuna hükmetmiş; böylece Kitaba, Sünnete ve icmaya muhalefet etmiştir. İkinci taraf, kendisinden açık tekfir edici sebep vuku bulmayan kimsenin

sadece heva, görüş ve fasit kıyaslara dayanarak küfrüne hükmetmiştir. Allah-u Teala da Ehl-i sünnet'i ihtilaf edilen konuda kendi izniyle hak olana hidayet etmiştir. Müslüman olduğunu ortaya koyan kimsenin İslam'ını bozan bir sebep işlemedikçe Müslüman olduğuna, aşikar küfür işleyen kimsenin de küfrüne hükmetmişlerdir. Allah'ın kitabını tasdik, kâmil ve tam olan şeriatına iman esası üzerine hareket etmişlerdir.

Allah-u Teala buyuruyor ki:

ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ وَأَتۡمَمۡتُ عَلَيۡكُمۡ نِعۡمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلۡإِسۡلَٰمَ دِينٗاۚ [المائدة ٣]

"Bugün size dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizler için din olarak İslam'ı seçtim/razı oldum." *(Maide Suresi: 3)*

Allah-u Teala dinini kemale erdirdiğini ve nimetini tamamladığını beyan etmiştir. Bu hususun kapsamında yer alan en yüce meseleler tevhid ve küfür meseleleridir. Allah-u Teala bunları belirsiz ve karışık bırakmamıştır ki şaşkınlar ve inatçılar şeriatın eksiğini tamamlamaya kalksınlar.

Abdullah b. Abdurrahman Eba Batin diyor ki: "Özetle; kendine nasihati olan birinin bu meselede Allah'tan bir delil ve ilim olmadan konuşmaması icap eder. Mücerret anlayışına ve aklının uygun görmesine dayanarak bir zatı İslam'dan çıkarma noktasında dikkatli olsun. Zira bir insanın İslam'dan çıktığına veya İslam'a girdiğine hükmetmek dinin en büyük ve önemli meselelerindendir. Kaldı ki bu hususun da diğer meselelerde olduğu gibi beyanı bizlere bırakılmamıştır. Hatta genel olarak bu meselenin hükmü dinin en aşikar hükümlerindendir. Burada bize düşen tabi olmak ve bid'atten kaçınmaktır. Nitekim İbn Mesud şöyle demiştir: 'Tabi olun, bid'at çıkarmayın; zira bu vazife size bırakılmadı…'

Ne var ki şeytan bu meselede birçok insanın ayağını kaydırmıştır. Bir taifeyi taksire sevk etmiş; onlar da Kitap, Sünnet ve icmanın küfrüne delalet ettiği kimselerin Müslüman olduklarına hükmetmişlerdir. Başka bir taifeyi aşırılığa götürmüş; onlar da Kitap, Sünnet ve icmanın Müslüman olduğuna hükmettiği kimseleri tekfir etmişlerdir.'' (Ed-Dürer'üs Seniyye, 10/374)

Selefin bid'at ve heva ehlinin Ehl-i sünnet ve'l cemaat'e muhalif olan görüşlerini reddiyedeki metotları, hakkı beyan etmek ve meseleyi Kitap, Sünnet ve Ümmetin selefinden yapılan nakillerle aslına bağlamak şeklindedir. Çünkü hakkı bilmeyen kimsenin batılı kabul etmesi kolaydır.

Yine selefin metodu her bid'ate reddiye vermek şeklinde değildi. Ancak bir bid'atin Müslümanlara zarar vermesinden korkulursa o zaman reddiye verilirdi. Çünkü sünnet açık ve güçlü, bid'at de sınırlı ve zayıf ise onlara reddiye vermekte herhangi bir maslahat yoktur. Zira bu, bid'atin yayılmasına sebep olur.

Emir'ül Mü'minin Ömer b. Hattab şöyle demiştir: "Allah-u Teala'nın öyle kulları vardır ki terk ederek batılı öldürürler, sürekli zikrederek de hakkı ihya ederler." (Hilyetü'l Evliya, 1/55)

Osman b. Sait ed-Darimi şöyle der: "Bu muarız zat, Merisi'nin dalaletlerini yaymaya ve size empoze etmeye başlamasaydı, sözlerinden bir kısmı bazı cahillerin kalplerine yapışır korkusuyla onun sözlerini dile getirmekle meşgul olmazdık.

İşte bu yüzden bu konuya dalmayı ve onun eksikliklerini yaymayı kerih gördük. Ancak bu muarız bunu sizin aranızda yayıp yerleştirince, Allah'ın dinini savunmak adına bu görüşleri yayanları ve insanları bunlara davet edenleri tenkit etmekten başka bir çıkar yolumuzun olmamasından korkarak (cevap verdik).''

Yeni yetişen nesil içerisinde muasır Haricilerin yayılmasıyla beraber, özellikle kendini tevhide nispet eden ve onun müdafii

olduğunu gösterenler -nitekim bunlardan bazıları da görüşlerini selefe veya Necid davetine yahut iftira olarak tevhid ve sünnet âlimlerinden birine nispet etmektedir- olduğundan dolayı bu reddiye ve beyan söz konusu olmuştur.

Bu reddiye de muasır Harici fırkalardan özel olarak bir tanesi hedef alınmamıştır. Bu risalede zikredeceğim meseleler -Allah'ın izniyle- muasır Haricilerin genelinin muhalefetinde iştirak ettiği meselelerdir.

Bu risalede izlenecek metot Allah'ın yardımıyla şu şekilde olacaktır:

-Haricilerin isimler ve hükümlerde muhalefet ettiği Ehl-i sünnet ve'l cemaat'in usullerinin beyanı

-Risalenin sonunda Haricilerin en bariz şüphelerinin zikri ve reddiyesi de olacaktır

Allah-u Teala'dan bizleri doğruya muvaffak etmesini, elimizden tutup hakka irşat etmesini niyaz ediyorum. O bize yeter, o ne güzel vekildir.

Yazan:
Rabbinin affına muhtaç
Ebu Umar Hamdi ibn Bulbabeh es Sulami

Mekke-26 Zilkade 1441

Bölüm
Haricileri Zemmeden Naslar

Ebu Said el-Hudri'den rivayet edildiğine göre dedi ki: "Allah Resulü ganimeti bölüştürürken biz de onun yanındaydık. O sırada Temimoğullarından bir adam olan Zu'l Huveysira geldi ve 'Ey Allah'ın Resulü, adaletli ol' dedi. Allah Resulü, ***'Yazıklar olsun sana! Ben adil olmazsam kim olabilir? Eğer ben adil olmasaydım sen hüsrana uğrardın'*** dedi.

Ömer radiyallahu anh "Ey Allah'ın Resulü, bırak da şunun boynunu vurayım' dedi. Allah Resulü bu isteğe şöyle yanıt verdi: ***'Onu bırak. Onun, sizden birinin ibadetini ve orucunu onların ibadeti ve orucu yanında küçük göreceğiniz arkadaşları vardır. Kur'an'ı okurlar ancak okudukları Kur'an kursaklarından aşağı inmez. Onlar, bir okun hedefini delip geçtiği gibi dinden çıkarlar."*** (Sahih-i Müslim, 1064)

Süveyd b. Gafele'den rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Ali radiyallahu anh şöyle demiştir: "Size Rasulullah'tan bir şey anlattığımda onun adına söylemediği bir şeyi söylemektense gökten yere fırlatılmayı tercih ederim. Sizlerle aramda özel bir şey konuştuğumda bilin ki savaş bir aldatmacadır. Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in şöyle buyurduğunu işittim: ***'Ahir zamanda yaşları genç beyinsiz bir kavim ortaya çıkacaktır. İnsanların söylediği en hayırlı şeyleri dillerine dolayacaklardır. Kur'an'ı okuyacaklar ancak kursaklarından aşağı inmeyecektir. Dinden okun hedefi delip geçtiği gibi fırlayıp çıkacaklardır. Onlarla karşılaştığınız zaman onları öldürün. Zira onları öldürmek kıyamet gününde Allah katında öldüren kimse için bir ecir sebebidir."*** (Sahih-i Müslim, 1771)

Enes b. İyaz'dan rivayet edildiğine göre dedi ki: Safvân b. Süleym'in şöyle dediğini işittim: "Ebu Ümame el-Bahili Dimaşk'e girdi. Haruralıların/Haricilerin başlarının mızraklara geçirilip dikildiğini gördü. Dedi ki: 'Cehennem köpekleri, cehennem köpekleri.' Üç defa tekrarladı. 'Gökyüzünün altındaki en şerli maktüllerdir. Bunların öldürdükleri de maktüllerin en hayırlılarıdır.' Sonra ağladı. Bir adam kalkıp dedi ki: 'Ey Ebu Ümame, senin bu söylediğin kendi görüşün mü yoksa işittiğin bir şey mi?' Dedi ki: 'Eğer böyle olsaydı ben gerçekten cüretkar biri olurdum. Böyle bir şeyi nasıl görüşüme göre söylerim?' Dedi ki: 'Bunu bir değil iki değil çok daha fazla dinledim işittim.' Dedi ki: 'Peki neden ağlıyorsun?' Dedi ki: 'Onların İslam'dan çıkmış olmalarına ağlıyorum. İşte bunlar ayrılığa düşenler ve dinlerini bölük bölük yapanlardır.'' (Müsned, 22670)

İmam Ahmed'in Müsned'inde şöyle bir rivayet gelmiştir: Bize Ebu Nadir anlattı; Bize Haşrec b. Nübâte el-Absi anlattı; Bana Sait b. Cumhan anlattı ve dedi ki: "Abdullah b. Ebu Evfa'ya geldim. Gözlerini kaybetmişti. Ona selam verdim. Bana 'Sen kimsin?' dedi. Dedim ki: 'Ben Sait b. Cumhan'ım.' Dedi ki: 'Babana ne oldu, ne yapıyor?' Dedim ki: 'Ezarikalılar onu öldürdüler.'

Dedi ki: 'Allah Ezarika'ya lanet etsin, Allah Ezarika'ya lanet etsin! Rasulullah bizlere onların cehennem köpekleri olduklarını anlatmıştı.'

Dedi ki: Dedim ki: 'Sadece Ezarika mı yoksa Haricilerin hepsi mi?' Dedi ki: 'Bilakis Haricilerin hepsi.'' (Müsned, 19725)

Ahmed b. Hanbel dedi ki: "Hariciler dinden çıkmış kötü bir kavimdir. Yeryüzünde onlardan daha şerli bir kavim bilmiyorum." (Sünnet, Hallal, 108)

Ebu Bekir el-Acurri dedi ki : "Geçmişte ve günümüzde âlimler Haricilerin namaz kılsalar da oruç tutsalar da ibadette çabalasalar da kötü ve Allah'a ve Resulü'ne isyankar bir kavim olduklarında

ihtilaf etmemişlerdir. Bu amellerinin onlara hiçbir faydası yoktur. Kendilerini emri bil maruf nehyi anil münker makamında gösterirler. Bunun da kendilerine bir faydası yoktur. Çünkü onlar Kur'an'ı kendi hevalarına göre tevil etmektedirler. Müslümanlara olmayanı varmış gibi göstermektedirler. Allah-u Teala bizleri onlara karşı uyarmıştır. Nebi de uyarmıştır, ondan sonra gelen raşit halifeler de uyarmışlardır. Sahabeler ve onlara ihsan üzere tabi olanlar da uyarmışlardır." (Şeriat, 1/325)

Derim ki: "Bil ki; Haricileri zemmeden bu naslar, yüz çevirseler de muasır Hariciler için de geçerlidir. Çünkü onlar görüşleri ve bu görüşlerin sahibi olan fırkaları bilmemekte ve Harici akidesinin sadece büyük günah işleyeni tekfir etmekle sınırlı olduğunu iddia etmektedirler. Bunun onlardan sadır olan bir cehalet olduğunda şüphe yoktur. Muasır Hariciler selefleri ile beraber temel usullerinden birinde ortak olmuşlardır. Bu usulde; tekfir sebebi bulunmadan tekfirdir. Hatta muasır Hariciler, bu hususta bazı Harici fırkaları da geçmişlerdir. Geçmişte Hariciler, zina edeni, hırsızlık yapanı ve büyük günah işleyeni tekfir etmişlerdir. Zamanımızın Haricilerine gelince onlar Müslüman toplumundaki muvahhitleri hiçbir günah işlemedikleri halde tekfir etmektedirler. Çünkü onlara göre İslam toplumunda insanlarda asıl olan küfürdür. Onlar, gördükleri saf tevhide rağmen tekfir etmişlerdir.

Muasır Hariciler, Peygamberimizin İslam alametlerini gösteren kimsenin Müslüman olduğuna dair hükmüne de karşı gelmektedirler. Aynen selefleri Zu'l Huveysıra'nın Nebi sallallahu aleyhi vesellem'e "Adaletli ol" dediği ve ona karşı fasit bir teville karşı geldiği zaman yaptığını yapmaktadırlar. Nitekim muasır Hariciler, iki vahyin İslam alametlerini gösteren kimsenin Müslüman olduğuna hükmeden naslarını tevil etmiş, "Bunlar, Müslümanlar ile müşrikler arasındaki ortak noktalardır'' demiş ve Ehl-i sünnet mensuplarını alay ederek ve nasları hafife alarak şeairiyye/zahiri şiarlara bağlı kalanlar şeklinde nitelemişlerdir.

İbn Kayyim şöyle demiştir: “Kim Kitap ve Sünnete kıyas, sezgi, akıl veya hal gibi bir tevil türü ile itiraz ederse onda Zu’l Huveysıra’nın tabiileri Haricilerden bir benzerlik vardır.” (Es-Savaik’ul Mürsele, 1/121)

Bölüm

Dalaletin en büyük sebeplerinden biri de Allah'ın Resul'üne indirdiğinin hudutlarını bilmemektir

İbn Teymiyye diyor ki: "Yergi ve övgü şeri hükümlerdendir. Bunun izahını daha önce vermiştik. Övgünün, yerginin, sevginin, nefretin, vaadin, tehdidin, dostluğun ve düşmanlığın vb. dini hükümlerden olduğunu beyan etmiştik. Bunlar, Allah-u Teala'nın delilini indirmiş olduğu isimler ile ancak doğru olur. Bu hükümleri uydurulmuş isimlere bağlamaya gelince bu caiz değildir. Bilakis bu, Allah'ın izin vermediği din koyma kabilinden değerlendirilir. Bu noktada mutlaka Allah'ın Resul'üne indirdiğinin hudutlarının bilinmesi lazım gelir." (Mecmu'ul Fetava, 1/441),

İbn Kayyim der ki: "Bu sebeple Allah'ın Resulü'ne indirdiğinin hudutlarını bilmek, ilmin esası, temeli ve çevresinde döndüğü merkezidir. Bu şekilde hiçbir lafza sahip olduğu manadan soyutlanmaz ve sahip olduğu mana dışında bir mana verilmez. Bu sayede hak ettiği manayı alır ve kendisinden murat edilen şey anlaşılır.'' (İ'lamu'l Muvakkiin, 1/441)

Abdullatif b. Abdurrahman âlu'ş Şeyh dedi ki: "Bilmiş ol ki; herhangi bir şeyi hariçteki hakikati ile tasavvur etmek ve onun mahiyetini hususi vasıflarıyla bilmek, ona aykırı olan ve onu bozan hususları da bilmek demektir. Burada kapalılık iki hakikatin birbirine karıştırılmasıyla yahut iki mahiyetin bilinmemesi ile söz konusu olur. Bunun ortadan kalkması ve her ikisinin tam olarak tasavvur edilmesi ile kapalılık kalmaz, biri diğerine karışmaz. İlminin azlığı ve hadleri ve hakikatleri bilmemezliği sebebiyle helak olan nice

Ümmetler olmuştur. Bundan dolayı nice yanlışlar, şüpheler, karışıklıklar söz konusu olmuştur.’’ (Minhac’ut Te’sis, 12)

Abdullah b. Abdurrahman Eba Batin diyor ki: “Üzerinde durulması kesinlik arz eden şeylerden biri de Allah‘ın Resul’üne indirdiğinin hudutlarını bilmektir. Çünkü Allah-u Teala Resul’üne indirdiklerinin hudutlarını bilmeyenleri zemmetmiştir. Buna binaen O, şöyle buyurmuştur:

ٱلْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا۟ حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ [التوبة ٩٧]

“Bedeviler, küfür ve nifakta daha şiddetlidirler. Allah’ın Resul’üne indirdiklerini hudutlarını bilmemeye daha yakındırlar.’’ *(Tevbe Suresi: 97)* (Mecmu’u Fetava ve Resail’uş Şeyh Abdullah b. Abdurrahman Eba Batin, 685)

Derim ki: İşte bu husus, Haricileri Müslümanları tekfire düşüren husustur. Onlar, Allah’ın Resul’üne indirdiklerinin hudutlarını bilmemişlerdir. Bu hususta Allah-u Teala’nın kitabında yerdiği bedevilere benzemişlerdir.

Bölüm
İsimler ve hükümler meselesinin külli olduğuna, yani zaman ve mekanın değişmesi ile değişmeyeceğinin beyanına dair

İsimler ve hükümler meselesinden kasıt, dinde yer alan isimler ve bunlara dünya ve ahirette geçerli olan hükümlerdir.

Dindeki isimler, Müslüman, mümin, kafir, münafık, fasık, bid'atçı, zalim, Hristiyan, Yahudi vb. isimlerdir.

Hükümlere gelince bunlar da tövbe alınması, öldürme, savaşma, dostluk, düşmanlık, uzak durma, nikahlanma, miras alıp verme, arkasında namaz kılma, cenaze namazını kılma, herhangi bir şahsın cehennemlik olduğuna hükmetme gibi şeri hükümlerdir.

İbn Teymiyye der ki: "İsimler ve hükümler; yani Müslüman, mümin, kafir, fasık ismi gibi dini isimler ve bunların dünya ve ahiretteki hükümleridir." (Mecmu'ul Fetava, 13/38)

Yine diyor ki: "Allah-u Teala risaletten öncesi ile sonrasındaki isim ve hükümleri ayrı değerlendirmiştir. Bazı isim ve hükümlerde ikisini bir arada vermiştir.'' (Mecmu'ul Fetava, 20/38)

Yine diyor ki: "Bilmiş ol ki; tekfir ve tefsik/fasıklık hükmü verme meseleleri ahiret yurdunda müjde ve tehdidin taalluk ettiği isim ve ahkam meselelerindendir. Dünyada da dostluk, düşmanlık, katl/öldürme ve ismet/kanı, malı ve ırzı koruma hükümleri bunlara taalluk eder. Zira Allah-u Teala iman edenlere cenneti vacip kılmış, kâfirlere de cenneti haram kılmıştır. Bu husus her zaman ve her mekan için geçerli olan külli hükümlerdendir.'' (Mecmu'ul Fetava, 12/468)

Yine şöyle demiştir: "İman isminde yapılan hata, ihdas edilmiş/sonradan ortaya atılmış herhangi bir isimlendirmedeki hata veya daha başka isimlendirmelerdeki hata gibi değildir. Çünkü dünya ve ahiret hükümleri iman, İslam, küfür ve nifak isimlerine bağlıdır" (Mecmu'ul Fetava, 7/395)

İbn Recep el-Hanbeli şöyle demiştir: "Bu meseleler (yani İslam, iman, küfür ve nifak) çok büyük meselelerdir. Çünkü Allah-u Teala saadet ve bedbahtlığı, cennet ve cehennemi hak etmeyi bu isimlere bağlamıştır. Bu isimlerin müsemmalarında ihtilaf bu Ümmette vuku bulan ilk ihtilaftır. Ki bu ihtilaf sahâbe ile Hariciler arasında olan ihtilaftır." (Câmiu'l ulûm ve'l hikem, 66)

Derim ki: İsimler ve hükümler meseleleri şeriatımızdaki muhkem meselelerdendir. Bu meselelerin iki vahyin naslarında gelen kaideleri küllidir; Haricilerin iddia ettiği gibi zaman ve mekana göre değişmez. Zira onlar, şeriatın naslarında gelen ve yerine getiren kimse için İslam hükmünün verilmesini icab ettiren İslam alametlerini Müslümanlar ile müşrikler arasında ortak vasıflar halini aldıklarını iddia etmektedirler. Aynen seleflerinin yaptığı gibi nasları bunlar da tahrif etmişlerdir.

Bölüm
İslam ve küfre dair dünyevi hükümlerin zahire göre verileceği hakkında

Ehl-i sünnet ve'l cemaat nezdinde kabul edilmiş külli kaidelerden biri de dünyevi hükümlerin zahire göre, uhrevi hükümlerin ise hem zahir hem batına göre icra edileceğidir.

Bu hususta Mürcie muhalefet etmiştir. Onlardan bir grup Kelime-i tevhid ve ikrarı yerine getirenin Allah katında mümin olacağını iddia etmişlerdir. Bu görüş isim ve hükümleri birbirlerinden ayırt etmemeleri ve dünya hükümleri ile ahiret hükümlerini ayrı değerlendirmemeleri, ayrıca hükmî İslam/dünyada kişiye takılacak isim hakkında verilen hüküm ile hakiki İslam'ı birbirinden ayırt etmemelerinden dolayıdır.

Harb el-Kirmani diyor ki: "Kim kendisini Allah katında mümin olduğunu ve imanın kamil olduğunu iddia ederse bu Mürcie'nin en çirkin görüşlerindendir.'' (Sünnet, 14)

Derim ki: Ehl-i sünnet ve'l cemaat'e gelince onlar, zahiri imanı yerine getiren hakkında hükmî İslam ile hükmederler. Batınını ise Allah'a havale ederler.

İbn Teymiye derki: "İnsanların çoğunluğunun İslam'ı hükmîdir. Onların kalplerine ancak emir esnasında o da gelecekse girmiş olur. Eğer onlara bu niyet vacip olmazsa onlar bunu kastetmezler. Bu durumda kalpleri bu niyetten hali olur, neticesinde münafık olurlar. İşledikleri amelleri birçok insanın vakıasında olduğu gibi sadece adet olarak ve başkasını takliden işlerler.'' (Mecmu'ul Fetava, 26/32)

Yine şöyle demiştir: “Müslümanların geneli Müslüman ebeveynden doğmuş olunca onlar, kendilerinden fiili bir iman sadır olmaksızın hükmî İslam ile Müslüman olmuş olurlar. Sonra onlardan bazıları fiili imana mazhar olur ve farzları eda etmeye başlar. Kimisi ise amellerini sadece adet üzere ve akrabalarına yahut hemşerilerini takliden işler.” (Mecmu’ul Fetava, 26/30)

Yine şöyle demiştir: “Muhakkak âlimler Müslüman isminin zahirde münafıklar için de geçerli olduğunda ittifak etmişlerdir. Çünkü onlar da zahiren teslim olmuşlardır. Ayrıca onların açıktan namazı kılmak, açıktan zekâtı vermek, açıktan hacı eda etmek ve açıktan cihat etmek gibi amelleri vardı. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi vesellem de onlar hakkında zahiri İslam hükümlerini tatbik ediyordu. (Mecmu’ul Fetava, 7/351)

İbn Kayyım şöyle demiştir: “İslam hükümleri zahiri amellere göredir. İmanın batını hakikatleri ise sevap ve ceza hükümlerine göredir. Buna göre Allah-u Teala’nın iki hükmü vardır: Biri azaların ve açıktan işlenen amellere göre olan dünyevi hüküm. Diğeri de hakikatler ve batını haller üzerindeki uhrevi hükümdür. Bundan dolayı Nebi sallallahu aleyhi vesellem, münafıkların aleni hallerini kabul ediyor, iç alemlerini ise Allah’a havale ediyordu. Bunun üzerine onlarla nikah kıyılabiliyor, miras alıyorlar ve miras bırakabiliyorlardı. Dünyevi hükümleri açısından namazları namaz sayılıyordu. Hiçbir zaman namazı terk eden hükmüne tabi olmuyorlardı. Zira onlar namazın zahiri suretini işlemiş oluyorlardı. Sevap ve ceza hükümleri ise beşere ait değildir. Bilakis bunlar Allah’a aittir. Bunu ise Allah-u Teala ahiret yurdunda ifa edecektir.” (Medaricu’s Sâlikin, 2/207)

İbn Recep el-Hanbeli şöyle demiştir: “Bu hususta zahiri bütün vaciplerin İslam kavramı dahilinde yer aldığına tembih vardır. Burada İslam’ın, üzerine bina edildiği amellerinin ana usullerini zikretmiştir. Nitekim bunun izahı İbn Ömer’in ***“İslam beş esas üzerine bina edilmiştir“*** hadisinin şerhinde gelecektir inşallah.

Bazı rivayetlerde “Şayet bunu yaparsam Müslüman olur muyum?“ sorusuna verilen ***“Evet“*** cevabı, İslam’ın üzerine bina edildiği hususları tamamlayanın hakikaten Müslüman olduğuna delalet etmektedir. Bununla beraber Kelime-i tevhid ve Kelime-i şehadeti ikrar eden kişi hükmen Müslüman olur. Bunlarla İslam’a girdiğinde İslam’ın geriye kalan hasletlerini yerine getirmesi icap eder.” (Câmiu’l ulûm ve’l hikem, 54)

Hafız Hakemî şöyle demiştir: “Bilmiş ol ki kardeşim -Allah seni ve beni doğruya irşad etsin-, dünyanın rezilliğinden ve ahiret azabından kurtuluşun kendisi ile olacağı, kulun da cenneti kazanıp cehennemden uzaklaşacağı dini iltizam, Cebrail hadisinde ve bu manada varit olan diğer ayet ve hadislerde geçen hususların hepsini hakikaten yerine getirmekle söz konusu olur.

Bunlardan hakikat üzere olmayanlar ve kendisinden bunları bozacak bir amel sadır olmayan kimseler hakkında dünyada Müslümanlara ait olan hükümler tatbik edilir, iç alemleri Allah-u Teala‘ya havale edilir. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

فَإِن تَابُواْ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ فَخَلُّواْ سَبِيلَهُمۡ [التوبة ٥]

“Şayet tövbe eder, namazı kılar ve zekat verirlerse yollarına serbest bırakın.’’ *(Tevbe Suresi: 5)*

Bir diğer ayette de şöyle buyurmuştur:

إِن تَابُواْ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ فَإِخۡوَٰنُكُمۡ فِى ٱلدِّينِۗ [التوبة ١١]

“Fakat tevbe eder, namaz kılar ve zekât verirlerse, artık onlar dinde kardeşlerinizdir. ” (Tevbe Suresi: 11)

ve daha başka ayeti kerimeler…

Bu hususta sahabelerden bir gruptan sahih ve hasen hadisler varit olmuştur. Ancak bu zikrettiklerimiz yeterlidir.

Allah-u Teala Kur'an-ı Kerim'de, sıfatlarını haber vermesine, sima ve alâmetlerini tarif etmesine rağmen Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'e münafıklardan yüz çevirmeyi emretmiştir. Nebi sallallahu aleyhi vesellem de onlardan birini dahi öldürmemiştir. Onlar hakkında Müslümanlar için geçerli olan zahiri dünyevi hükümleri tatbik etmiştir. Onlar da Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem ile beraber hacca, cihada, namaza ve başka ibadetlere çıkmışlardır. Onlar hakkında hadleri tatbik etmiştir. Şu var ki onların cenaze namazlarını kıldırması ve onlara istiğfarda bulunması yasaklanmıştır. Allah en iyisini bilir." (Mearicu'l Kabul, 2/759)

Derim ki: Haricilere gelince, sanki onlar insanların iç alemleri üzerinde hüküm vermeye kalkışmışlardır. Şeriata aykırı batıl delillerle zahirlerini iptal etmeye çalışmışlardır. Buna örnek olarak "İslam toplumunda ki insanlar tevhidi anlamamışlar ve tağutu inkar etmemişlerdir" sözleri verilebilir.

İnsanlardan zahiri İslam'ın kabul edilmesi için şeri naslarda varit olanlara ziyade birtakım sözlerin söylenmesini şart koşmuşlardır.

İslam ve küfür gibi dünyevi hükümler zahire göre verilir. Bizler nasıl ki kendisinden İslam'ı bozan açık bir amel sadır olmayan kimseyi tekfir edemiyorsak aynı şekilde söz olsun fiil olsun aşikar tekfiri gerektirici bir ameli işleyen kimseyi tekfir etmemiz vaciptir. Bu hususta onun iç alemine bakmayız. Cehmiye'nin şart koşmuş olduğu batıl mazeretlerle de onu mazur görmeyiz.

Herhangi bir İslam'ı bozan bir amel işlemeyene gelince; Müslüman olduğunu ilan ettiği sürece onu tekfire yol yoktur. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

قَالَ وَمَا عِلْمِى بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ - إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّى لَوْ تَشْعُرُونَ

[الشعراء ١١٢ -١١٣]

“Onların ne amel işlediklerini nereden bileyim! Onların hesabı ancak Rabbim tarafından görülecektir. Farkında olsanız’ dedi.” *(Şu’arâ suresi: 112-113)*

Yahya b. Selam tefsirinde şöyle demiştir: “Yani ‘Ne yaptıklarını nereden bileyim! Ben onlardan ancak zahiren işledikleri amelleri kabul ederim. İç alemlerine dair herhangi bir bilgim yoktur.’’ (Tefsir-u Yahya b. Selam, 2/512)

Taberi de der ki: “Nuh kavmine şöyle demiştir. Benim tabilerimin ne amel işlediklerini nereden bileyim. Ben onların iç alemlerine göre değil, zahirlerine göre hüküm veririm. Onların iç alemine vakıf olmak benim vazifem değildir. Bilakis ben, zahirlerine göre hüküm vermekle yükümlü tutuldum. Kim güzel bir amel işlerse onun hakkında güzel zanda bulunurum, kim de kötü bir amel işlerse onun kötü olduğunu düşünürüm.

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّى لَوْ تَشْعُرُونَ [الشعراء ١١٣]

“Onların hesabı Rabbim tarafından görülecektir. Farkında olsanız!” *(Şu’arâ suresi: 113)*

Yani diyor ki: Bana gizli kalan iç alemlerin hesabı ancak Rabbim tarafından görülecektir, siz bir fark etseniz. Zira O, onların hem sırlarını hem açıklarını bilir.“ (Taberi Tefsiri, 17/602)

Abdullah b. Utbe’den rivayet edildiğine göre o dedi ki: Ömer b. Hattab’ın şöyle dediğini işittim: “Bazı insanların iç alemi Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem döneminde vahiy ile ortaya çıkarılıyordu. Ancak vahiy artık kesilmiştir. Biz size zahiren işlemiş olduğunuz amellere göre davranırız. Kim hayır gösterirse ondan emin olur, kendimize yaklaştırırız. İç alemi ile alakalı herhangi bir

mesuliyetimiz yoktur. Allah onu içindeki olan niyete göre hesaba çekecektir. Kim de kötülük izhar ederse ondan emin olmayız, onu tasdik etmeyiz. İstediği kadar ‘Benim içim güzeldir, temizdir’ desin.’’ (Sahih-i Buhari, 2526)

Ebu Firas’tan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Ömer b. Hattab bir hutbe verdi ve şöyle dedi: “Ey insanlar, muhakkak biz sizi Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem aramızda iken, vahiy nazil olurken, Allah da sizin haberlerinizi bize anlatırken tanıyorduk. Muhakkak ki Nebi sallallahu aleyhi vesellem gitmiş ve vahiy de kesilmiştir. Artık sizden kim hayır izhar ederse onun hakkında hayır düşünür ve onun üzerine onu severiz. Kim de şer izhar ederse onun hakkında kötü düşünür ve ondan dolayı ona buğzederiz. İç aleminiz ise sizinle Rabbiniz arasındadır. Dikkat edin! Öyle bir zaman geçirdim ki Kur’an okuyan her zatın Allah katında olan mükâfatı ümit ettiğini zannediyordum. Son zamanlarda şunu düşünmeye başladım ki bazı insanlar insanların nezdinde olana ulaşmak için Kur’an okuyorlar. Kıraatinizle ve amellerinizle Allah’ın rızasını isteyin.

Dikkat edin, ben valilerimi size, sizi dövsünler ve mallarınızı alsınlar diye göndermiyorum. Bilakis onları size dininizi ve sünnetinizi öğretsinler diye gönderiyorum. Kime bundan başka bir şey yapılırsa muhakkak bunu bana iletsin. Nefsim elinde olan Allah’a yemin ederim ki, muhakkak onun kısasını alırım.

Bu sırada Amr b. As atladı ve şöyle dedi: ‘Ey müminlerin emiri! Bir adam Müslüman bir topluluğu yönetmesi durumunda onları bir sebepten dolayı edeplendirirse yine ondan kısas alacak mısın?’

Dedi ki: Ömer’in canı elinde olana yemin olsun ki evet, ondan kısas alacağım. Neden ondan kısas almayayım ki? Ben, Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem’in kendi nefsine dahi kısas yaptığını gördüm. Dikkat edin! Sakın ola ki Müslümanları döverek zillete düşürmeyin. Onları sürekli savaş meydanında tutarak fitneye

sürüklemeyin. Haklarını esirgemeyin ki küfre düşürmeyin. Kesif ormanların içine bırakmayın ki zayi etmeyin!’’ (Müsned, 292)

Ebu İshak’tan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: “Evzai’ye sorup dedim ki: ‘Bir zat kendi nefsi hakkında mümin olduğunda şahitlik edebilir mi? Dedi ki: ‘Bunu kim diyebilir?’ Dedim ki: ‘Peki nasıl demelidir?’ Dedi ki: ‘Ümit ediyorum’ diyebilir. Ancak onlar Müslümanlardır, onlarla nikahlanmak helaldir, boğazladıkları hayvanlar helaldir, onlar üzerinde hadler tatbik edilir. Bize göre onlar isim olarak Müslümandırlar. Ancak Allah-u Teala’nın onlara nasıl muamele edeceğini bilemeyiz. Ben Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem’den başka hiç kimsenin kurtuluşuna şahitlik edemem.” (Şerh-u Usul-i İ’tikadi Ehl-i’s Sünne Ve’l cemaa, 1797)

Muhammed b. İshak es-Sekafi‘den rivayet edildiğine göre şöyle dedi: Ebu Reca Kuteybe b. Said’in şöyle dediğini işittim: “İslam ve sünnette esas alınan imamların görüşü budur.’’ Birtakım usuller zikredip sonra şöyle demiştir: “Deriz ki: İnsanlar bizim nezdimizde Allah’ın onlara vermiş olduğu isimle, ikrar, hadler, miras ve mahkeme açısından Müslümandırlar.’’ (Şiar-u Ashab’il Hadis, 17)

Veki’den rivayet edildiğine göre dedi ki: Süfyan şöyle dedi: “İnsanlar bize göre hükümler ve miras açısından mümindirler. Allah katında nasıl olduklarını bilmeyiz. Kendileri hakkında bulunduğumuz zan üzere olmalarını ümit ederiz.’’ (Şeriat, 2/661)

Fudayl dedi ki: Süfyan es-Sevri’nin şöyle dediğini işittim: “Kim bu kıbleye doğru namaz kılarsa o bize göre mümindir. İnsanlar da bizim nezdimizde ikrar ile, miras, nikah, hadler ve ibadetler açısından mümindirler. Günahları ve hataları olabilir. Onları hesaba çekecek olan Allah’tır. Dilerse onlara azap eder dilerse onları bağışlar. Allah katında ne hal üzere olduklarını bilemeyiz.’’ (Sünnet, Abdullah b. Ahmed, 793)

Süfyan es-Sevri dedi ki: “İnsanlar; hükümler, miras, cenaze namazlarını kılmak ve arkalarında namaz kılmak açısından

Müslüman ve mümindirler. Hayatta olanlar hesaba çekilmez. Ölmüş olanlar hakkında ise hüküm verilmez. Azabı işitir ondan korkarız, rahmeti duyar onu ümit ederiz. Bilmediğimizin ilmini Allah-u Teala'ya havale ederiz." (Ta'zimu Kadri's Salah, 700)

Ebu Ubeyd Kasım b. Sellam şöyle demiştir: "Bundan dolayı da Süfyan ve ona muvafakat edenler istisnayı (yani imanda) esas alırlardı. Bizim nezdimizde kerih gördükleri şey, ilk bapta size anlatmış olduğum; Allah katında tezkiye ve istikmali/kamil olmayı ifade etmesi korkusu ile imana dair kesin hüküm verilmesidir. Dünya hükümlerine gelince onlar bütün ehl-i milleti/Ümmeti mümin olarak isimlendirir. Çünkü onlarla velayet, kestiklerini yemek, şahitlikleri, nikahlanmaları ve bütün bu sünnetleri iman esası üzerinedir.'' (İman, Kasım b. Sellam, 21)

Ebu Zur'a ve Ebu Hatim er-Razi dediler ki: "İnsanlar mirasları ve hükümleri açısından mümindirler. Allah katında ne olduklarını bilmeyiz.'' (Şerh-u Usul-i İ'tikadi Ehli's Sünne Ve'l Cemaa, 321)

Ebu Muhammed el-Berbahari dedi ki: "Bilmiş ol ki; dünya iman ve İslam diyarıdır. Ümmet-i Muhammed hükümleri, mirasları, kestikleri ve cenazeleri açısından mümin ve Müslümandırlar.'' (Şerhu's Sünne, 39)

Yine şöyle demiştir: "Ehl-i kıbleden hiç kimseyi Allah'ın kitabından bir ayeti reddetmedikçe, Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in hadislerini inkar etmedikçe, Allah'tan başkası adına kurban kesmedikçe, Allah'tan başkasına namaz kılmadıkça İslam'dan çıkarmayız. Bunlardan herhangi birini yapacak olursa onun İslam'dan çıktığına hükmetmen vaciptir. Bunlardan herhangi bir şey yapmaz ise o hakikaten değil, isim ile Müslüman'dır.'' (Şerhu's Sünne, 41)

Ebu'l Feth Nasır b. İbrahim el-Makdisi şöyle demiştir: "Kebair ehli/büyük günah işleyenler Allah'ın meşieti/dilemesi dahilindedir. Ehl-i kıbleden hiç kimseyi işlediği günahtan dolayı tekfir

etmeyiz. Bilakis imanlarına, hükümlerine ve miraslarına hükmederiz. İç alemlerini ise Allah'a havale ederiz.“ (Muhtasar'ul Hucce ala Târiki'l Mahacce, 353-354)

İbn Mendeh de “İman'' kitabında şöyle bir başlık koymuştur: “Lâ ilahe illallah sözünün İslam ismini vermeyi vacip kıldığına ve söyleyenin malını ve kanını haram kıldığına delalet eden hususlar.” (İman, İbn Mendeh, 1/198)

Derim ki: Seleften aktarılan bu naslar, dünya ve ahiret hükümlerini, hükmî İslam ile hakiki İslam'ın ayrı değerlendirildiğine dair açık ifadelerdir.

Nitekim İbn Abdilberr bu konuda icma olduğunu nakletmiş ve şöyle demiştir: “Dünya hükümlerinin zahire göre olduğu, sırların ise Allah'a ait olduğu konusunda alimler icma etmişlerdir.'' (Temhid, 10/157)

Yine şöyle demiştir: “Dünya hükümlerinin zahire göre olduğu, sırların ise Allah'a ait olduğu konusunda ilim ehli icma etmiştir.” (İstizkâr, 6/337)

İbnu'l Münzir de şöyle demiştir: “Müşriklerden alınan bir esirin, esaretten sonra Müslüman olmakla hürriyetine kavuşmayacağı konusunda Müslümanlar arasında bildiğim bir ihtilaf yoktur. Ancak Arapların esir alınamayacağını iddia eden kimseler müstesnadır. Nebi sallallahu aleyhi vesellem'in Sakif kabilesinin elinde esir tutulan iki Müslümana karşılık Ukayli'yi bırakmasına gelince; bu durum daha çok Sakif kabilesi elindeki esirleri bıraksın diye bırakmışa benziyor. Sakifli zat onlara esaretten kurtulmuş hür bir Müslüman olarak dönecektir. Yoksa Sakif ona Müslüman olduğu, onlar da müşrik oldukları halde sahip olacak değillerdir. Çünkü bütün alimlere göre bir Müslümanın müşriklere iade edilmesi, buna bağlı olarak şirk diyarında veya İslam diyarında köleleştirilmesi caiz değildir. Yine Ukayli'nin ben Müslümanım dedikten sonra o hükmünün müşriklerin hükmü gibi olması da caiz değildir. Zira Nebi

sallallahu aleyhi vesellem nezdinde dünyevi hüküm zahiri olan hükümdür Allah-u Teala'nın bilmiş olduğu ve kullarına bildirmediği gizli ve batını hüküm değildir. Mikdad b. Amr el-Kindi'nin haberini ve onun "Allah'a teslim oldum" dedikten sonra öldürmek için izin istediği Nebi sallallahu aleyhi vesellem'inde bu konuda ağır ifade kullandığı haberi işitmedin mi? Buyurdu ki: ***'Sakın onu öldürme! Eğer onu öldürürsen o sen onu öldürmeden önceki konumunda olur, sen de onun o kelimeyi söylemeden önceki konumuna düşersin.''*** (El-Evsat, 6/230)

Şafii şöyle demiştir: "Kim insanlar hakkında izhar ettiklerinin, herhangi bir delalet olsun yahut olmasın izhar ettiklerinden farklı bir mana taşıyacağı ihtimali ile istidlal ederek hilafına hüküm verecek olursa bana göre Kur'an ve Sünnete muhalefetten selamette olamaz." (El-Umm, 9/65)

Derim ki: imam Muhammed b. İdris eş-Şafii'den varit olan bu ifade, fasit zan ve ihtimallerle Müslümanların izhar ettikleri halleri inkar eden ve buna, şeriatımızda muteber olmayan delillerle istidlal eden muasır Haricilere reddiyedir.

Şafii der ki: "Allah ve Resulünün hükümleri, benim anlatmış olduğum; elinde yakın delaletler bulunsa da hâkimin zan ile hüküm vermesinin caiz olmayacağına delalet eder. Sanığın aleyhine kaim olacak Allah'ın emretmiş olduğu bir beyyine/delil yahut ondan sadır olmuş açık bir ikrar olmadan hüküm veremez. Nitekim Allah-u Teala, kişi ne izhar ederse lehine veya aleyhine hükmünün o olacağına hükmetmiştir. Çünkü kanı, sözlü dahi olsa küfür sebebiyle helal kılmıştır. Dolayısıyla kullar hakkında delaletlerle değil ancak kendilerinden zahir olan amellere göre hüküm vermekten başkası caiz değildir.'' (El-Umm, 9/84)

Derim ki: İmam Şafii sanki bu sözüyle muasır Haricilere hitap etmektedir. Dünyevi hükümlerin, Haricilerin şeriata muhalif beyan ettiklerine aksine, aleyhte şeri bir beyyine kaim olmadıkça

zahire göre icra edileceğini beyan etmektedir. Zira onlar, insanlar hakkında İslam hükmünü vermek için zahiri şiarların yeterli olmadığına bu şiarların Müslümanlarla müşrikler arasında ortak olmasıyla istidlal etmişlerdir. Bundan dolayı Kitap ve Sünnet'in naslarında varit olanlara ek şartlar koşmuşlardır. O şartlarda muayyen bazı zatların ve taifelerin sarahaten küfrünü ilan etmektir. Burada Lâ ilahe illallah sözünün tağutu inkarı ihtiva ettiğini unutmuşlar veya unutmuş gibi yapmışlardır.

Onların izahlarının ve ihdas ettiklerinin fasit olduğunu, bir kişiyi Müslüman yapan ek şartlar hakkında içine düşmüş oldukları ihtilaflar gösterir. Onlardan her bir fırkanın kendine mahsus bir listesi vardır. Kişinin onlara göre Müslümanlığının sahih olması için bu listede yer alanları tekfir etmesi mutlaka gereklidir. Onlar Kitab'a muhalefet etmişler, Kitap hakkında ihtilaf etmişler ve kitaptan ayrı kalma hususunda ittifak etmişlerdir

İmam Şafii'nin "Dolayısıyla kullar hakkında delaletlerle değil ancak kendilerinden zahir olan amellere göre hüküm vermekten başkası caiz değildir" sözü, batıl üzere olan herkesin mutlaka batıl delillerle istidlal ettiğini açıklamaktadır.

Ancak bu deliller Kitap ve Sünnet'e muvafakat ettiği zaman muteber olurlar.

Şafii derki: "Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: "Kim dinini değiştirirse onun boynunu vurun.'' Bu söz, her zaman iki manadan biri olarak mı sayılacaktır?

Yani dinini değiştiren ve o hal üzere olan kimsenin, ehl-i harbin boyunlarının vurulduğu gibi boynu vurulur mu yoksa buradaki değiştirme kelimesi tövbe etse dahi katlini icap ettirir mi? Nitekim muhsan/başından evlilik geçmiş iken zina etmek ve haksız yere cana kıymak bunu (tövbe edilse dahi haddin uygulanmasını) gerektirmektedir…

Senin o sözün bu ikisinden birisi değildir. Ona şöyle denilir: Hıristiyanlığa, Yahudiliğe ve izhar ettiği bir dine dönen kimsenin ilan ettiği tövbeyi neden kabul ettin?

Sen o tövbesini ortaya koyunca tövbesini sahih olduğundan emin olduğun için mi? Yoksa tövbesini izhar etse de hala içinde küfrü ve Hristiyanlık dinini bir tutmaya devam mı ediyor? Yahut o dinden gizli tuttuğu başka bir dine intikal mi etmiştir?

Şirki gizlediği halde tövbesini izhar edenin sözüne neden itibar ettin? Yoksa senin bu kişinin sahih bir tövbe ile tövbe etmeyeceğine yahut sahih bir tövbe ile tövbe edeceğine dair bir bilgin mi var?

Hiç kimsenin bu bilgiyi iddia etmesi caiz değildir. Çünkü böyle bir hususun gerçek mahiyetini müminin kendi nefsini bilmesi hariç ademoğullarından hiç kimse bilemez. Gayb ilmi ancak Allah'ın katındadır.

Ne dersin bir adam şöyle dese: "Küfrü gizleyen adam, gizlediğini zayıf tuttuğu için tövbesi kabul edilir. İlan eden kimsenin ise Allah'ı inkarı aşikar olduğu için tövbesi kabul edilmez. Masiyeti aşikar olan kimse kalplerin kendisinden nefret etmesine müstahaktır. Böyle birinin neredeyse tövbesinin sahih olmasından ümit kesilmiştir. Çünkü biz gördük ki şirk dışında herhangi bir günahı açıkça gösteren kişi tövbe etmemeye daha yakındır.'' Bunun delili nedir?

Delili bunu Allah'tan başka kimsenin bilmemesi midir, Allah-u Teala'nın dünyada insanların zahiri hallerini kabul etmesi midir, sırlarını ise kendisinin üstlenmesi midir? Kullarından hiç kimseye, hiçbir peygambere zahire göre hüküm vermekten başka bir hak tanımamıştır. O yalnız kendisi bildiği için sırlarına göre hüküm vermeyi üstlenmiştir. İşte bu sözü söyleyene karşı delil budur.'' (El-Umm, 7/411)

Derim ki: Sanki Hariciler, ziyade olan şartlar ile sadece Allah'ın bildiği Gaybten olan insanların sırlarını bilmeyi istemişlerdir.

Onlardan biri şöyle dese: "Gaybı iddia etmekten ve insanların iç alemi hakkında hüküm vermekten Allah'a sığınırız. Biz ancak zahire göre hüküm veriyoruz ve ifadesine muvafık yahut aykırı olan iç aleminin bilgisini iddia etmiyoruz.''

Buna denilir ki: "Eğer böyle ise İslam alametlerini izhar eden ve kendisinden İslam'ı bozan bir amel sadır olmayan kimse hakkında şeriatta varit olanlarla yetinseydin ve iç alemini Allah'a havale etseydin ya! Artık bundan sonra iç alemi ister kelime-i tevhide muvafık olsun ister muhalif olsun.

İbn Kayyim der ki: "Allah-u Teala dünya hükümlerini sırlara göre değil bilakis zahire göre kılmıştır. Sırlar ise zahire tabiidir. Ahiret hükümleri ise sırlara göredir, zahirler de onlara tabiidir.“ (İ'lamu'l Muvakkiîn, 1/274)

Yine şöyle demiştir: "Peygamber sallallahu aleyhi vesellem'in getirdiği şey, bir şeriatın getirebileceği en kamil sistemdir. Peygambere, insanlarla İslam dinine girinceye ve Allah ve Resulü'ne itaati esas alıncaya kadar savaşması emredilmiştir. Peygamber, insanların kalplerinde olanı ortaya çıkarmak ve karınlarını yarmak ile emrolunmamıştır. Bilakis dünyada dinine girmeleri halinde Allah-u Teala'nın hükümlerini icra etmiştir. Ahiretteki hükümlerini ise kalplerine ve niyetlerine göre tatbik edecektir. Buna bağlı olarak dünyevi hükümler İslam'a göre, uhrevi hükümler ise imana göredir. Bundan dolayı bedevilerin İslam'ını kabul etmiş ve onlardan mümin olmayı nefiy etmiştir. Bununla beraber Allah'a ve Resulü'ne itaat sevabından hiçbir şeyi eksiltmeyeceğini haber vermiştir. Münafıkların da zahiri olarak ortaya koydukları İslamlarını kabul etmiştir. Bununla beraber kıyamet gününde bu İslam'ın onlara bir fayda sağlamayacağını ve onların cehennemin en alt tabakasında yer alacaklarını haber vermiştir. Allah-u Teala'nın

hükümleri, kulların zahirleri üzerine cereyan eder. Yeter ki izhar ettikleri ile gizlediklerinin farklı olduğuna dair bir delil bulunmasın. “ (İ’lamu’l Muvakkiîn, 3/622)

Yine şöyle demiştir: “Şüphesiz Allah-u Teala diyarları üç kısım yapmıştır. Dünya, berzah ve ebediyet diyarı ahiret. Her diyar için de özel hükümler koymuştur.

İnsanı da beden ve ruhtan inşaa etmiştir. Dünyevi hükümleri bedenler üzerinde kılmış, ruhları da bedenlere tabi kılmıştır. Bundan dolayı şeri hükümleri dilden ve azalardan sadır olan hareketler üzerine tertip etmiştir. İsterse nefisler içinde ortaya koyduklarının hilâfına niyetler bulunsun. Berzah hükümlerini ise ruhlar üzerine koymuş, bedenleri de ruhlara tabi kılmıştır.’’ (Kitabu’r Ruh, 1/185)

Derim ki sahabelerden ve seleften, dünya hükümlerinin zahire göre icra edildiğini, sırların ise Allah’a ait olduğunu belirten bu eserler ve naslar Allah-u Teala’nın hidayet buyurduğu kimse için tartışmanın kökünü kesmeye kâfidir. Kuteybe b. Said, Raziin, Ebu Muhammed el-Berbehari, İbnü’l Münzir gibi selef imamlarından birçok kişi bu hususta icma olduğunu nakletmişlerdir. Haktan sonra dalaletten başka ne vardır!

Bölüm
Hükmî İslam'ın İslam'ın alametlerini göstermek olduğunun beyanına dair

Rasulullah şöyle buyurmuştur: "İnsanlarla lâ ilahe illallah deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Lâ ilahe illallah derlerse, hakkı müstesna bana karşı kanlarını ve mallarını koruma altına alırlar. Hesapları da Allah'a aittir.'' (Buhari, 2964)

İbn Recep el-Hanbeli bu hadisin şerhinde şöyle demiştir: "Peygamberin İslam'a girmek üzere gelen herkesten kelime-i şehadet ve kelime-i tevhidi kabul ettiği zarureten malum bir durumdur. Bununla canını koruma altına alıyor ve onu Müslüman kabul ediyordu…

Yaptığımız bu izah ile bu babın hadislerinin lafızları arasındaki farklılık cem edilir, hepsinin hak olduğu ortaya çıkar. Çünkü kelime-i şehadet ve kelime-i tevhidi kim yerine getirirse, yerine getirenin canını koruma altına alırlar ve o zat bununla Müslüman olur. İslam'a girecek olursa ve bununla beraber namazı kılarsa, zekat verirse İslam'ın şartlarını yerine getirirse Müslümanlara ait olan hakların hepsine sahip olur, sorumlu oldukları her şeyden kendisi de sorumlu tutulur.'' (Câmiu'l ulûm ve'l Hikem, 158-160)

Yine şöyle demiştir: "Kelime-i şehadet ve kelime-i tevhide mücerret icabet etmeyi kanların ve malların -hakkı müstesna-koruması kılmıştır. Bu haklardan biri de sahabilerin de anladığı gibi namazdan ve zekat vermekten kaçınmaktır." (Câmiu'l ulûm ve'l Hikem, 160)

Derim ki: Şüphe yok ki Allah, peygamberini dinini tebliğ için göndermiştir. Bu da tam ve kamil şekilde vuku bulmuştur.

Peygamber, risaletini tebliğ etmiş, emaneti eda etmiş, Ümmete nasihat etmiş ve kendisine ölüm gelinceye kadar Allah yolunda hakkıyla cihad etmiştir.

Hariciler ise lisan-ı halleriyle bunun gerçekleşmediğini iddia ederler. Peygamber, İslam'a dair hükmü İslam alametlerini göstermeye bağlamıştır. Onlar ise bunları reddetmiş ve vahyin naslarında gelmeyen, hiçbir muteber alimin söylemediği bid'at şartlar koşmuşlardır.

Ebu Muzaffer es-Sem'ani şöyle demiştir: "Kendisine indirilen ve tebliğ etmesi emredilen hususlardan biri de tevhid konusu ve beyanıdır. Peygamber de dinin emirlerine, usullerine, İslam alametlerine ve fasıllarına dair tam ve kamil şekilde beyan edip tebliğ etmediği hiçbir şey kalmamıştır. Beyanına ihtiyaç anında açıklamayı sonraya ertelememiştir. Zira beyanı ertelemiş olsaydı yapamayacakları bir şeyi onlara yüklemiş olurdu." (El-İntisar li Ashabi'l Hadis, 105)

İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Allah-u Teala Muhammed'i hidayet ve hak din ile insanları Rablerinin izniyle karanlıklardan nura, Hamit/hamde layık ve Aziz/izzet sahibi olan Allah'ın yoluna çıkarmak üzere göndermiştir. Onun, kendisine davet eden ve aydınlatıcı bir kandil olduğuna şahitlik etmiştir. Kendisine:

قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِىٓ أَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِى ۖ [يوسف ١٠٨]

"De ki: Bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar bir basiret üzere Allah'a davet ediyorum" (Yusuf Suresi: 108)

..demesini emretmiştir. Buna bağlı olarak Allah-u Teala'nın kendisi ile karanlıklardan nura çıkarmış olduğu, insanların ihtilaf ettikleri hususlarda hükmetsinler diye kendisiyle beraber hak ile kitabı indirmiş olduğu, insanlara da çekişmiş oldukları konularda kendisiyle beraber gönderilen Kitap ve hikmete müracaat etmeleri

emredildi. Kendisi de Allah'a ve Allah'ın yoluna basiret üzere davet eden birisi iken, Allah'tan kendisine ve Ümmetine dinini tamamladığını, üzerlerindeki nimetlerini tamama erdirdiğini haber vermişken; bütün bunlarla beraber peygamberin Allah'a iman ve Allah'ı bilmeyi izah etmeksizin karışık bırakmış olması aklen ve dinen imkansızdır.

Yine Ümmetine her şeyi hatta nasıl taharet alacaklarını öğreten ve ***"Sizi bembeyaz bir yol üzere bıraktım. Gecesi gündüzü gibi aydınlıktır. Benden sonra ancak helake mahkum olanlar o yoldan saparlar"*** buyuran, yine ***"Allah-u Teala hiçbir peygamber göndermemiştir ki Ümmetini bildiği hayırlara irşat etmesin, bilmiş olduğu şerlerden de onların nehyetmesi üzerine vazife olmasın"*** buyuran peygamberin (herhangi bir şeyi gizli bırakması) imkansızdır.''

Ebu Zer şöyle demiştir: "Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem vefat etti ve gökte kanat çırpan hiçbir kuş yoktur ki ona dair bir bilgiden bize bahsetmiş olmasın.''

Ömer b. Hattab da şöyle demiştir: Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem aramızda kalktı ve yaratılışın başlangıcından cennet ehlinin cennetteki konaklarına, cehennem ehlinin de cehennemdeki yerlerine yerleşmesine kadar olan hususları bizlere anlattı. Bunları ezberleyen ezberledi, unutan unuttu. Buhari rivayet etmiştir.'' (El-Hameviyye, 177)

Yine İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Onun insanların en açıklayıcı ve en güzel beyanda bulunanın olduğu bilinmektedir. Hitap ettiği dil, dillerin en tamamı ve en kamil beyana sahip olanıdır. Nitekim Allah-u Teala bu nimetini de hatırlatmıştır. Şöyle buyurmuştur:

الٓرۚ تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ (١) إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ قُرۡءَٰنًا عَرَبِيّٗا لَّعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ [يوسف ١-٢]

"Elif. Lam. Ra. Bunlar apaçık kitabın ayetleridir. Şüphesiz biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik. Umulur ki akıl edersiniz." *(Yusuf Suresi: 1-2)*

Yine şöyle buyurmuştur:

إِنَّا جَعَلۡنَٰهُ قُرۡءَٰنًا عَرَبِيّٗا لَّعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُونَ [الزخرف ٣]

"Biz onu Arapça bir Kur'an yaptık. Umulur ki akıl edersiniz." *(Zuhruf Suresi: 3)*

وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوۡمِهِۦ لِيُبَيِّنَ لَهُمۡ [ابراهيم ٤]

"Gönderdiğimiz hiçbir peygamber yoktur ki onu beyan etsin diye kavminin lisanıyla göndermiş olmayalım." *(İbrahim Suresi: 4)*

نَزَلَ بِهِ ٱلرُّوحُ ٱلۡأَمِينُ (١٩٣) عَلَىٰ قَلۡبِكَ لِتَكُونَ مِنَ ٱلۡمُنذِرِينَ [الشعراء ١٩٣-١٩٤]

"Onu ruhu emin, uyarıcılardan olasın diye senin kalbine indirdi. Apaçık Arapça bir lisan ile." *(Şu'arâ Suresi: 193-194)*

لِّسَانُ ٱلَّذِي يُلۡحِدُونَ إِلَيۡهِ أَعۡجَمِيّٞ وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيّٞ مُّبِينٌ [النحل ١٠٣]

"İma ettikleri kimsenin dili yabancıdır. Bu Kur'an ise apaçık Arapça bir lisandır." *(Nahl Suresi: 103)*

Bu hususta hitap eden kişi, haber verdiğini en iyi bilen, en iyi anlatan, muhataplarına kavratmakta, öğretmekte, tarif etmekte, yol göstermekte en titiz olan, maksadını ve istediğini tarif ve beyanda kulların en kuvvetlisi olan ise böyle bir zatın kelamının hitap ettiği, haber verdiği, beyan ve vasfettiği hususlarda ilmi, hidayeti ve

hakkı beyan etmemiş olması zarureten mümtenidir/imkansızdır. Bilakis onun kelamının ilme, hakka ve hidayete delalet etmeye en müstehak kelam olması icap eder. Onun kelamına ters olan kelamın ise cehalet, yalan ve batıl olması lazım gelir.'' (Der'u Tearuzi'l Akli Ve'n Nakl, 5/373)

Muhammed b. Akil b. Ezher'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Bir adam Müzeni'ye gelip kelama dair bir şeyler sordu. Dedi ki: 'Ben bu konuda konuşmayı kerih görüyor, hatta nehyediyorum. Aynen Şafii'nin nehyettiği gibi. Nitekim Şafii'nin şöyle dediğini işittim: 'Malik'e kelam ve tevhid soruldu. Malik dedi ki: 'Peygamberin Ümmetine nasıl taharet alacağını öğretmiş olup onlara tevhidi öğretmiş olmadığını zannetmek imkansızdır. Tevhid ise peygamberin şu buyruğudur: ***"İnsanlarla Lâ İlahe İllallah deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu dediklerinde bana karşı hakkı olan müstesna kanlarını ve mallarını koruma altına almış olurlar. Hesapları ise Allah'a aittir."*** Dolayısıyla kanı ve malı koruma altına alan şey tevhidin hakikatidir. (Ehadis fi Zemmi'l Kelam, 92)

Derim ki: Kelam ehlinden Eşariler, "nazar'' dedikleri hususun hükmünde; bu vacip midir yoksa müstehap mıdır şeklinde ihtilaf etmişlerdir. Onlardan vacip olduğu görüşünü esas alanlar onların bid'at metodu üzere nazar etmeyenin/araştırmalarda bulunmayanın İslam'ına hükmetmezler. Kitap ve Sünnette varit olana ek bir şart koşma konusunda Hariciler de bunlara benzemişlerdir. Hariciler, Müslüman toplumları tekfir etmeyen kimsenin İslam'ı sahih değildir, demişlerdir. Çünkü onlar lâ ilahe illallah kelimesinin yeterli gelmediğini, bu kelimeyi söyleyenin tağutu inkar etmiş olmayacağını iddia etmektedirler. Bazıları bunu dinin asıl mefhumu kapsamına koymuşlardır. Bu ise İmam Malik'in biraz önce aktarılan; "Bu dünyada kurtuluşa vesile olan tevhidin, Nebi sallallahu aleyhi vesellem'e uğrunda savaşması emredilen şey olduğu" şeklindeki sözüne aykırıdır.

Dolayısıyla Ehl- i sünnet ve'l cemaat Allah'ı bilmenin zaruri olduğunu söylemiştir. Allah-u Teala insanlardan, Adem'in sulbünden zürriyetlerini çıkardığında ahit ve söz almış, kendi marifetine ve hak ettiği ibadete şahit tutmuştur. Aynı şekilde onları bu fıtrat üzere yaratmış ve akıllarına kendisi hakkındaki marifetini vermiş, mahlukatı içinde kendi marifetine irşat eden deliller koymuştur.

Muasır Hariciler ise dinlerine girmek isteyene, incelemeyi ve istidlal etmeyi şart koşmuşlardır. Ki zahiri ibadetlerin kişinin Müslüman olduğuna hükmetmek için yeterli olmadığını bilsin. Açık ibadetleri yerine getirmekten ibaret olan zahiri İslam'ın kabul edilmemesi meselesi, muasır Haricilerin genel fırkalarının ittifak ettiği bir meseledir.

Bilmiş ol ki Haricilerin Eşarilere benzemesi şu hususlarda vuku bulmuştur:

-Kitap ve Sünnet'in naslarında var olana ek şartlar koşmaları

-Bu ek şartlar ancak nazar ve istidlal ile bilinir

-İnsanlara güçlerinin yetmeyeceğini yüklemek

Ebu Muzaffer es-Sem'ani, mükellefler üzerinde vacip olan ilk hususun nazar olduğunu söyleyen kelamcılara reddiye vermiştir. Onun bu reddiyesi muasır Haricilerin İslam alametlerini izhar etmeye ek şartlar koşmalarına karşı bir reddiye olmaya da uygundur. Diyor ki: "Bu, daha önce seleften ve din imamlarından kimsenin söylemediği uydurma bir görüştür. Onların bütün kitaplarını ve görüşlerini inceleyecek olursan buna dair hiçbir şey; ne peygamberden ne sahabilerden ne de onlardan sonra gelen tabiinlerden herhangi bir nakil bulamazsın.

Kaldı ki onlar, Ümmetin ilk nesli ve bizimle peygamber arasındaki elçiler iken farzların ilkinin onlara gizli kalması nasıl mümkün olur.

Eğer ilk farzın ne olduğu sahabilere ve tabiinlere, dini hususlardaki tam ve kamil inayetlerine rağmen gizli kalmış ve bunu Ümmete beyan etmemişlerse -ki şu zatlar ince zekaları ve iddialarıyla istinbat etmişlerse-belki de onlara gizli kalmış başka farzlar da vardır. Eğer bu durum mümkün ise o zaman din gitmiş ve yok olmuştur. Çünkü biz görüşlerimizi onların sözleri üzerine bina etmekteyiz. Eğer asıl, temel giderse onun üzerine bina nasıl olacaktır?

Bu çirkin, aşırı görüşe, dinden sıyrılıp çıkmaya ve geçmiş imamları dalalette göstermeye yol açacak her türlü sözden Allah'a sığınırız. (El İntisar li Ashabi'l Hadis, 97)

Yine şöyle demiştir: "Doğru yoldan kayanlar, helak olanlar, inkar edenler ancak hatıra gelenlere ve ma'kulata/akli ilimlere dayanarak, geçmiş ve muasır görüşlere ittiba ederek kaymış, helak olmuş ve inkar etmiş değil midir? Kurtulmuş olan da ancak peygamberlerin sünnetine ve geçmiş hidayet rehberi imamlara ittiba ile kurtulmamış mıdır?

Bu tür bir ilim, dinde bir ziyade için tahsil ediliyorsa o zaman kemalden sonra gelen ziyade, kemali izale eden bir noksan değil midir? Aynen el ve ayaklarda fazla bir parmak ve organ eklemek gibi değil midir?

Kişi Rabbinden korksun ve dinine onda olmayan bir şey eklemesin. Selef imamlarının kabul görmüş eserlerine sarılsın. Onların yolu ve metodu üzerinde yürüsün. Azı dişleri ile bunlara sarılsın. Dini kaybedeceği ve hakkı batıl ile karıştıracağı bir tehlikeye, helak sebebine kendini düşürmesin. Ateşe çağıran dalalet imamlarının hesabını görecek olan Allah'tır. Kıyamet günü de asla yardım bulamayacaklardır." (El İntisar li Ashabi'l Hadis, 69-70)

Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

وَٱلَّذِينَ ٱجۡتَنَبُواْ ٱلطَّٰغُوتَ أَن يَعۡبُدُوهَا [الزمر ١٧]

"Tağuta ibadet etmekten kaçınanlar…" *(Zumer Suresi: 17)*

Zeyd b. Eslem'den Allah-u Teala'nın ***"Tağuta ibadet etmekten kaçınanlar"*** buyruğu hakkında şöyle dediği aktarılmıştır: "Bu iki ayeti kerime, cahiliyede yaşayan üç zat hakkında nazil olmuştur. Onlar lâ ilahe illallah diyen kimselerdir. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl ve Ebu Zer el-Gifari ve Selman el-Farisi.'' (Tefsir-u İbn Ebi Hatim, 18380)

Derim ki: Lâ ilahe illallah diyen herkes dünyevi hükümler açısından tağutu inkar etmiş kabul edilir. Kalbini Allah bilir. Çünkü lâ ilahe illallah tağutu inkar etmeyi ihtiva eder.

Muasır Haricilere gelince; onlara göre lâ ilahe illallah kelimesi ancak ispata delalet eder, nefye delalet etmez. Bundan dolayı kelime-i tevhide ve İslam alametlerine ek şartlar koşmuşlardır. Bu husus, onlar bunu açıkça söylemeseler de mezheplerinin kaçınılmaz bir gereğidir.

Rasulullah şöyle buyurmuştur: ***"İnsanlarla, lâ ilahe illallah deyinceye kadar savaşmaya devam edeceğim. Onlar lâ ilahe illallah derlerse, bana karşı hakkı olan müstesna, kanlarını ve mallarını koruma altına almış olurlar, hesapları Allah'a aittir."*** (Müsned, 10397)

Şafii bu hadise yorum yaparak şöyle demiştir: "Rasulullah, Allah'ın farzının insanlarla lâ ilahe illallahı izhar edinceye kadar savaşmak olduğunu bildirmiştir. Bunu yapacak olurlarsa kanlarını ve mallarını koruma altına almış olurlar. ***'Hakkı olan müstesna.'*** Yani Allah-u Teala'nın kendileri hakkında hüküm vermiş olduğu durumlar hariç. ***'Hesapları Allah'a aittir.'*** İkrarlarında doğru veya yalan söyledikleri hususunda hesapları… Kalplerinde olan

ise kalpleri bilen, onların hakkında hüküm verme yetkisine sahip olan Allah'a aittir. Ne peygamberlerinden ne de kullar üzerindeki hakimlerden hiç kimseye ait değildir. Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem'in kullar arasında hadler ve diğer bütün hukuklar noktasındaki hükmü bu şekilde gelmiştir. Bütün hükümlerinin zahire göre olduğunu onlara bildirmiştir. Kalplerin ilmi ise Allah nezdindedir.'' (El-Umm, 9/62)

Yine şöyle demiştir: "Bu husus daha önce Allah'ın kitabı ve peygamberin sünnetine dair yazdıklarımıza muvafıktır. Kendisinin ancak zahire göre hüküm verdiğini, gizli kalanın ise Allah'a ait olduğunu bildirmiştir. Çünkü o, ***"Hesapları Allah'a aittir"*** sözünü en iyi bilendir. Yine bu anlattığımız hususlarda Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَىْءٍ [الأنعام ٥٢]

"Onların hesabı sana ait değildir." *(En'âm Suresi: 52)*

Ömer b. Hattab, dinini, Allah'ın dilediği şekilde bildiği bir zata şöyle demiştir: Sen mümin misin? Dedi ki: "Evet.'' Dedi ki: "Ben senin kurtulmak için böyle dediğini zannediyorum.'' Dedi ki: "İmanda bir kurtuluş yok mudur?'' Ömer dedi ki: "Elbette vardır.''

Rasulullah iki zat hakkında ***"Bunlar cehennem ehlindendir''*** demiştir. Bunlardan biri peygamberle beraber bir sefere katılmıştır. Peygamberin kendisi için ***"Cehennem ehlindendir''*** dediği zat, ağır bir yara alınca ve yaralar iyice acı verince kendini öldürdü. Peygamberin nezdinde zaten nifakına dair bildiği husus onun hakkında izhar ettiği iman ile canını koruma altına almasına mani olmamıştır." (El-Umm, 7/393)

Enes b. Malik'ten rivayet edildiğine göre dedi ki: Rasulullah şöyle buyurmuştur: ***"İnsanlarla Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şahitlik edinceye***

kadar savaşmakla emrolundum. Bu şahitliği yerine getirir, kıblemize yönelirlerse, kestiğimizi yerlerse, namazımızı kılarlarsa onların kanları da malları da hakkı olan müstesna bizlere haram olur. Müslümanların lehine ne varsa onların da lehinedir, aleyhlerine ne varsa onların da aleyhinedir.” (Müsned, 13348)

Beğavi bu hadisin yorumunda şöyle demiştir: “Hadisi şerifte, insanların birbirleri ile muamelelerinin, hallerinden gizli olana göre değil de zahir olana göre cari olacağına delil vardır. Dinin şiarını izhar eden kimseye dinin hükümleri icra edilir, gizli hali keşfedilmeye çalışılmaz.” (Şerhu’s Sünne, 1/70)

Ebu Hureyre’den rivayet edildiğine göre Rasulullah Hayber günü şöyle demiştir: ***“Bu sancağı öyle bir adama vereceğim ki o Allah’ı ve Resul’ünü sever. Allah onun eliyle fethi nasip edecektir.”*** Ömer b. Hattab şöyle demiştir: “O gün dışında hiçbir zaman imareti/emirliği istemedim.’’ Dedi ki: “Belki bu göreve çağrılırım ümidiyle kendimi gösterdim.’’ Dedi ki: “Rasulullah Ali b. Ebu Talib’i çağırdı ve sancağı ona verdi ve şöyle dedi: ***‘İlerle ve Allah sana fetih nasip edinceye kadar arkana dönme.’*** Dedi ki: ‘Ali biraz yürüdü. Sonra durdu ve arkasına dönmeden nida etti: ‘Ey Allah’ın Resulü! İnsanlarla hangi esas üzere savaşayım?’ Buyurdu ki: ***‘Allah’tan başka ilah olmadığına Muhammed’in Allah’ın Resulü olduğuna şahitlik edinceye kadar. Bunu yaptıkları zaman sana karşı hakkı olan müstesna kanlarını ve mallarını koruma altına almış olurlar. Hesapları Allah’a aittir.’’*** (Sahih-i Müslim, 2405)

Ubeydullah b. Adiy b. el-Hiyar’dan, Mikdat b. Esved’den rivayet edildiğine göre şöyle dediğini haber vermiştir: “Ey Allah‘ın Resulü! Ne dersiniz, kafirlerden bir adamla karşılaşsam, onunla vuruşursam, o da kılıcıyla elime vurup kesse sonra bir ağacın arkasına sığınıp ‘Müslüman oldum dese…’ Ey Allah‘ın Resulü, bunu söyledikten sonra onu öldürebilir miyim?’’ Rasulullah buyurdu ki: ***‘Hayır, onu öldürme.’*** Dedi ki: Dedim ki: ‘Ey Allah’ın Resulü,

o elimi kesti ve kestikten sonra bu sözü söyledi, onu öldürebilir miyim?’ Rasulullah buyurdu ki: ***‘Hayır, onu öldürme! Şayet onu öldürürsen sen onu öldürmeden önceki konumuna gelir, sen de onun o kelimeyi söylemeden önceki durumuna düşersin.’’*** (Sahih-i Müslim, 95)

Şafii bu hadise yorumunda şöyle demiştir: “Rasulullah bu zatın can korkusuyla izhar etmiş olduğu iman ile kanını dökmeyi haram kılmıştır. İslam ile öldürülmekten kurtulmak dışında bir gayesi olmamasına dayanan ihtimal ile kanını mübah saymamıştır.’’ (Umm, 7/396)

Furat b. Hayyan’dan rivayet edildiğine göre Rasulullah onun öldürülmesini emretmişti. Kendisi Ebu Süfyan’ın casusu idi. Aynı zamanda ensardan bir zat ile anlaşma akdi vardı. Ensarın bulunduğu bir meclise geldi ve “Ben Müslüman oldum” dedi. Ensardan bir adam, “Ey Allah’ın Resulü, bu zat ‘Ben Müslüman oldum’ diyor” dedi. Rasulullah buyurdu ki: ***‘Sizden bazı adamlar vardır ki onları imanlarına havale ediyoruz. Bunlardan biri de Furat b. Hayyan’dır.’’*** (Ebu Davud, 2652)

Ebu İshak el-Fezari şöyle demiştir: “Evzai’ye Rumlardan ve Sakalibe’den küçük veya büyük yaşta alınan esirleri sordum.”

Dedi ki: “Bunlardan küçük yaşta seby/köle olarak alınanları ehli zimmete satmayın.

Onlardan bülüğ çağına ermiş olarak esir alınanlar varsa ve sen, ona İslam’ı emretmen halinde Müslüman olacağını biliyorsan onlara satma. Onların kölelerinden esir alınıp kendisine İslam’ı emretmen halinde Müslüman olmayacağını bildiğin kişiyi zaten İslam’a davet etmen gerekmez. İstersen onu onlara satabilirsin.

Sakalibe’den, Habeşlilerden, Türklerden, sair din mensuplarından veya bilinen bir dini bulunmayanlardan, bunu da açıkça söyleyemeyenlerden; bilakis dini onu davet etmen halinde sana

icabet eden kimse Müslümandır. Senin mülkünde olursa onu onlara satma.

Yaşı büyük olanlardan esir alınanları İslam'a davet et ve ona İslam'ı öğret. Eğer kabul etmezse onlara satabilirsin. Müslüman olması da 'Lâ ilahe illallah' demesidir.'' Dedim ki: 'Bunu diliyle söyler. Kalbiyle söyleyip söylemediğini bilmezsen?' Dedi ki: 'Bunu söylerse o Müslümandır. Artık ondan sonrasını sen ona öğret." (Siyer, Ebu İshak el-Fezari, 147)

Humeyd b. Hilal'den rivayet edildiğine göre, Ubade b. Kurs el-Leysi'den rivayet edildiğine göre: "Kendisi gazveden dönmüş ve Ahvaz'da elbise satıyordu. Ezan okunduğunu duydu ve oraya doğru yöneldi. Bir de baktı ki Harura/Haricilerin yurdundaymış. Dediler ki: 'Sen kimsin?' Dedi ki: 'Sizin kardeşiniz.' Dediler ki: 'Sen ancak şeytanın kardeşisin.' Onu öldürmek isteyince şöyle dedi: 'Siz, Rasulullah'ın benden kabul ettiğini kabul etmez misiniz? Ben müşrik olduğum halde onun yanına geldim ve Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in onun Resulü olduğuna şahitlik ettim. O da beni serbest bıraktı. Buna rağmen onu öldürdüler.'' (Tarih-i Kebir, Buhari, 6/93)

Derim ki: Muasır Hariciler de böyledirler. Rasulullah'ın kabul ettiğini kabul etmemişler ve selefleri olan Haricilere uymuşlardır.

İbn Kayyim şöyle demiştir: "Allah-u Teala dünyevi hükümleri, kullarını bilmesine rağmen icra etmemiştir. Bilakis hükümlerini onlara dair koymuş olduğu sebeplere göre icra etmiştir. Her ne kadar Allah-u Teala onların izhar ettiklerinden farklı bir hususu kalplerinde taşıdıklarını bilmiş olsa da. Allah-u Teala peygamberini buna dair bir şeye muttali kılsa da bu durum, sebepler üzerine tertip etmiş olduğu hükmü bozmuş olmaz. Nitekim kelime-i tevhid ve kelime-i şehadeti eda edenin üzerine hükmünü tertip etmiş, bununla beraber peygamberi ve mümin kullarını münafıkların hallerine muttali kılmış, onların sözleriyle inançlarının bir olmadığını bildirmiştir.

Bu husus, aynen lian/lanetleşme yapanlar üzerine hükmünü icra etmesi, daha sonra Resul'ünü ve müminleri, çocuğun itham edilen erkeğe benzemesi ile kadının haline muttali kılması gibidir. Nitekim peygamber şöyle buyurmuştur: ***'Muhakkak ben ancak dinlediğime göre hüküm veririm. Kime kardeşinin hakkından bir şeye dair hüküm vermişsem onu almasın. Muhakkak ben ona ancak ateşten bir parça kesip vermekteyim.'*** Belki de Allah-u Teala onu, alması helal olmayanı alan kimsenin haline muttali kılabilir. Bu durum dahi hükmü infaz etmesine mani olmaz." (İlamu'l Muvakkiîn, 3/624)

Derim ki: Allah-u Teala peygambere bazı münafıkların sırlarını haber vermiş, onların küfrü gizleyip İslam'ı izhar ettiklerini söylemiştir. Onları bilmesine rağmen peygamber zahiren onlar hakkında İslami hükümleri icra etmiştir. Bununla kendisinden sonra gelen Ümmete, hiç kimsenin iyi bir delil olmadan başka bir kimse hakkında hüküm verme yetkisinin olmadığını, dünyadaki hükümlerin zahire göre olduğunu öğretmek istemiştir. Muasır Haruriler ise şeriatımızdaki en açık hüküm olan bu hükümden yüz çevirmişler ve şeytanın ilhamıyla şöyle demişlerdir: Açık ibadetler bir kimse hakkında Müslüman hükmünü vermek için yeterli değildir.

İbn Kayyim şöyle demiştir: "İslami hükümler zahiri fiillere göredir. İmanın batıni hakikatlerine gelince, bunlar üzerine sevap ve ceza hükümleri geçerli olur. Dolayısıyla Allah-u Teala'nın iki hükmü vardır: Azaların amelleri ve zahiri fiillere göre verilen dünyadaki hüküm. Hem zahir hem batına göre verilen ahiretteki hüküm. Bundan dolayı peygamber, münafıkların aleni hallerini kabul edip sırlarını ise Allah'a havale etmiştir. Buna bağlı olarak onlarla nikah kıyılır, miras alırlar, miras bırakırlar, dünyevi hükümler açısından namazları geçerli kabul edilir, kendilerine namazı terk edenin hükmü ile hüküm verilmez. Zira namazın zahiri suretini yerine getirmiş bulunmaktadırlar. Sevap ve ceza hükümleri ise hiçbir

şekilde insanlara ait olmayıp bilakis sadece Allah-u Teala'ya aittir. Allah-u Teala bunu kıyamet gününde ifa edecektir." (Medaricu's Salikin, 7/24)

Muhammed B. Abdulvehhab şöyle demiştir: "Kim Müslüman olduğunu izhar ederse ve onun İslam'ı bozan bir amel işlediğini zannedersek, zanna bağlı olarak onu tekfir etmeyiz. Çünkü kesin bilgi zan, ile kaldırılamaz. Yine küfrünü bilmediğimiz bir kimseyi, kendisinden anlatılan, bizim de tahkik etmediğimiz bir sebep dolayısıyla tekfir etmeyiz." (Müellefat, Muhammed b. Abdulvehhab, 7/24)

Yine şöyle demiştir: "Onlardan biri, 'Umum ile tekfir etmektedirler' derse deriz ki: 'Subhansın ya rab! bu büyük bir iftiradır.'' (Müellefat, Muhammed b. Abdulvehhab, 7/48)

Yine şöyle demiştir: "Bizler umumu tekfir ediyoruz' demeye gelince bu, bu dinden alıkoyan düşmanların iftiralarıdır. Ve diyoruz ki: Subhanallah' Bu büyük bir iftiradır.'' (Müellefat, Muhammed b. Abdulvehhab, 7/101)

Muhammed b. Abdullatif âlu'ş Şeyh dedi ki: "Bilmiş ol ki; daha önce İslam'a girmiş olan Necid bedevilerinde bulunan küfür, sonradan olmuş bir küfürdür, asli bir küfür değildir. Dolayısıyla kendisinden tekfir edici sebep sadır olan kimse riddet ehlinin muamelesini görür. Onlar hakkında umumi küfür hükmü uygulanmaz. Çünkü aralarında İslam alametlerini gösteren ve vecibelerini yerine getirenler, terk etmeyenler vardır.'' (Düreru's Seniyye, 10/451)

Süleyman b. Sehman şöyle demiştir: "Birinci mesele: Soran kimse burada şöyle demiştir: Burada bir mesele vardır ve birkaç türlüdür. O da bedevilerden dindar olanların yaptıkları şeylerdir. O da onlara Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın siretin altıncı bölümünde bedevilerle ilgili hususları, kendisi ve diğer bedevilerin kafir olduğuna şahitlik eden bedevi hakkında zikredilen, bedevileri tekfir etmeyen bu mutavva'nın (mutavva çokça nafile yapan

kişilere denilir, Araplar ise yaşadığımız bu dönemde sakallı olan ve dindar görünen herkese mutavva derler) kafir olduğunu ve benzerleri… Bunlar kendilerine okunduğunda derler ki: Evet. Bu, şeyhin bedeviler hakkındaki sözüdür. Hocalar da bugün diyorlar da diyorlar. (Yani onları tekfir etmiyorlardı.)

Bunun cevabı şöyledir: Doğruyu Allah'tan diliyorum. Şöyle derim: Mukaddimede çöle gidenlerin, alimlerin tekfir meselelerinde yapmış oldukları takrir ve izahları bilmeden; bilakis İnsanlara nasıl hitap edeceklerini ve zaman ve hallere göre insanların İslam'daki mertebelerini bilmediklerinden dolayı kendi şahsi görüşleri ve kıt anlayışları ile konuşanların, onları Allah'a davet edenler olduğunu beyan etmiştim. Eğer onların hallerine ve sözlerine dair meşhur ve malum olan bu ise onların hatalarını, Necid halkının şehirlilerinin ve çölde yaşayanlarının Allah-u Teala'nın Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab ile lütfettiği İslam daveti ortaya çıkmadan önce onlarla var olan ilim ve marifet eksikliğini ve işlemiş oldukları küfür ve şirki, bununla beraber bundan sonra Allah'ın kendilerine lütfetmiş olduğu İslam'a girmeyi, İslam'ı bilmeyi, emirlerini yerine getirmeyi beyan etmemiz gerekir. Buna bağlı olarak şöyle deriz:

Necid halkı Muhammedî davetin ortaya çıkmasından önce hiçbir akıllının şüphe etmeyeceği, hiçbir arifin tartışmayacağı derecede bir cehalet, dalalet, fakirlik, muhtaçlık halinde idiler. Dinleri hususunda oldukça cahil diler. Salihlere dua ediyor taşların ve ağaçların fayda vereceğini inanıyorlardı. Evliyanın kabirlerini tavaf ediyor, onlardan hayır ve yardım ümit ediyorlardı. Aralarında ittihadiler, hululiye ve cahil sufiler de bulunan küfürler vardı. Ayrıca bunları imanın şubelerinden ve Muhammedî yoldan sayıyorlardı. Namaz kılmama, zekat vermeme, sarhoş edici şeyler içme oldukça meşhur ve yaygındı. Bununla beraber sayılamayacak derecede münkerler ve fahşalar işleniyordu.

İşte Necid ehlinin şehirlerinde İslami davetin ve Muhammedî yolun ortaya çıkmasından önceki durum böyleydi.

Neciddeki bedevilerin durumuna gelince, onların küfürü, nifakı, dinden yüz çevirmeleri çok daha şiddetliydi. Ayrıca bunlarla beraber haram olan cana kıyma, malları yağmalama, türlü haramlar işleme de oldukça yaygındı. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmaktadır:

ٱلْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا۟ حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ

[التوبة ٧٩]

“Bedeviler, küfür ve nifakta daha şiddetlidirler. Allah’ın Resul’üne indirdiği hükümlerin sınırını bilmemeye daha yakındırlar.” *(Tevbe Suresi: 97)*

Şeyhin, Dir’iyye’deyken yanına gelen bedevinin sözü tam olarak onları anlatıyordu. O bedevi, İslam’ın ne olduğunu anlayınca ve de kendilerinin bundan önce küfür ve şirk üzere yaşadıklarının farkına varınca şöyle demiştir: Allah’ı şahit tutarım ki ben ve diğer bedeviler kafirlerdir. Bedevileri tekfir etmeyen mutavva da kafirdir.

Şeyhin bedeviler hakkında söylemiş olduğu bu sözler onların İslam’a girmeden önceki halleri hakkındaydı.

Daha sonra Allah-u Teala Şeyhulislam’ın basiretini Allah-u Teala’nın peygamberlerine göndermiş olduğu tevhide açınca, o da insanlara Rablerinin kitabında bulunan tevhidin delillerini tanıtınca, onlara tövbe olmadan affedilmeyen şirkin haramlığını anlatınca, bu hususta da Suud ailesi kendisine yardım edince ve uzak yakın herkese karşı cihad edince… Nihayetinde Allah-u Teala İslam’ı zahir kıldı ve insanlar topluluklar halinde Allah’ın dinine girdi. Onun davetiyle Allah’u Teala şirk alâmetlerini ve göstergelerini sildi. Küfür ve şirk mabetlerini yıktı. Tağutları ve inkarcıları

susturdu. Ele geçirmiş olduğu yerlerde Muhammed'in sallallahu aleyhi ve sellem getirmiş olduğu tevhid ve hidayete bağlılığı mecbur kıldı. Ölümden sonra dirilmeyi inkar edenleri ve bu hususta şüphe duyanları tekfir etti. Namazın kılınmasını, zekatın verilmesini, münkerlerin ve sarhoş edicilerin terk edilmesini emretti. Dinin usul ve füruu meselelerinde bid'at çıkarılmasını yasakladı, selefe tabi olunmasını emretti. Nihayetinde Allah'ın dini zahir oldu ve her tarafa yayıldı. Onun davetiyle şeriatın ve sünnetin menheci ortaya çıktı. Emri bil maruf nehyi anil münkeri ikame etti, şeri hadler tatbik edildi ve dinde yer alan tazirler uygulandı.

Artık kim bedevilerin İslam'a girdikten ve temel emirlerini yerine getirdikten sonra hallerinin İslam'a girmeden önce sahip oldukları küfür ve şirk hali ile aynı olduğunu, bu vasfın kendilerinden ayrılmaz bir sıfat olduğunu iddia ederse Allah'a ve Müslümanlara büyük bir iftira atmış olur ve onları beri oldukları bir suç ile itham etmiş olur.

Bunu hocamız Şeyh Abdurrahman B. Hasan'ın İmam Faysal'a yapmış olduğu nasihat izah eder. Bu nasihatinde şöyle demiştir: "Necid çöllerinin çoğunda sadece bir öğretmen yeterlidir."

Burada Necid'in çoğu yerinde sadece bir öğretmenin yeterli geleceğini söylemiştir. Çünkü onlar İslam'ın açık emirlerini yerine getirmektedirler. Ancak onların, İslam'ın bilmedikleri gerekli hukukunu kendilerine öğretecek kimselere ihtiyaçları vardır.

Bu dönemlerde İslam ehli içerisinde yaşayan bedeviler İslam'ın temel emirlerini yerine getiriyorlardı. Allah'a ve ahiret gününe iman eden birinin hepsini küfür ile itham etmesi ve bazılarından sadır olan tekfir edici sebeplerden, birçok münker ve harama bulaşmalarından dolayı onlara kafir demesi mümkün değildir.

Bu tafsilât ile kalbi olanın yahut şahit olarak kulak kesilenin, nihai maksadı hak olanın zihnindeki karışıklık giderilir.

Bu durum anlaşıldıysa o zaman bu cahil, ahmak, ilimden yoksun, meselelerin hakikati, ahkâmın kaynakları hakkında hiçbir bilgileri olmayan, insanlara Şeyhulislam Muhammed b. Abdulvehhab'ın sözlerini, neyi kastettiğini ve ne üzere söylediğini anlamadan okuyan …Öyle ki onlardan biri şöyle demektedir: "Evet, şeyhin bedeviler hakkında söylediği budur. Diğer hocalar da aynısını söylemektedirler.''

İşte bunlara denilir ki: Şeyhin, insanlara okumuş olduğunuz sözleri, kendilerinde İslam'a dair hiçbir şey bulunmayan kafirler hakkındadır. Ki bu da İslam'a girmeden, temel emirlerini benimsemeden, emirlerine boyun eğmeden, yasaklarından kaçınmadan önceki halleri hakkındaydı. Ancak İslam'a girdikten sonra onlar hakkında bunu ancak evindeki eşekten daha şaşkın olan, dini ve takvası az olan, mezhebi günahlardan dolayı insanları tekfir eden Haricilerden daha sapık olan kimse söyler. Bahsini ettiğimiz kişiler ise insanları İslamları ile tekfir etmektedirler.

Bu zavallılar İslam'ın, Rasulullah'ın ifadesiyle öncesini silip attığını, hicretin de öncesinde yaşananları sildiğini bilmiyorlar mı?

"Alimlerde bugün aynısını söylüyorlar'' sözüne gelince…

Bunun cevabını şöyle veririz: Evet, bugün alimler şöyle demektedirler: "Zahiren Müslüman olanı tekfir etmeyiz.'' Müslümanlar arasında yaşayan çöl halkını da küfür ile nitelendirmemektedirler. Bunlar ancak şunu söylemektedirler: "Kendisinde küfür vasfının bulunduğu kimse kafir olur. Örneğin, Allah'tan başkasına ibadet eden, mahlukattan birini ona ortak koşan, tağutlardan birine mahkeme olan ve onların hükmünü Allah'ın ve Resul'ünün hükmünden daha güzel daha faziletli olduğunu gören yahut Allah'ın dini veya Resulü ile alay eden veyahut ölümden sonra dirilmeyi inkar eden…

İşte kendisinde, dile getirdiğimiz bu tekfir edici sıfatların kaim olduğu kimse, şehirli olsun çölde yaşayan olsun, kafirdir.

Nitekim Şeyhulislam Muhammed b. Abdulvehhab ve ondan başka alimler böyle demişlerdir. İşte bizim şehirli olsun köylü olsun herhangi bir kimse hakkında Allah adına inancımız bu şekildedir.

Sonra biz de bu zatları ortaya çıkardıkları bid'atleri, aşırılıkları, emir ve yasaklardaki haddi aşmaları zikretmeye kalksak cevap uzayıp duracaktır. Akıllı insan da azdır, hidayet ve tevfik Allah'ın elindedir. Ancak kişiye düşen uyarmak, hakkı beyan etmek ve mazereti ortadan kaldırmaktır.

Kendisinde küfür vasfının kaim olmadığı ve İslam alametleri yerine getiren kimseye gelince, bu zat Müslümandır. Herhangi bir günah yahut masiyet veya dinden çıkarmayan bir amel işlemesinden dolayı onu tekfir etmeyiz.

İşte bu meselelerde hocaların yolunu tutmayan kimse, mutlaka dinden okun hedefi delip geçtiği gibi çıkmış olan Haricilerin yolunu tutacaktır. Allah'a hamdolsun ki hocalar, iki uç taraf arasında vasat yolu tutmaktadırlar ve iki dalalet arasında hidayet üzeredirler.

Eğer bu senin nezdinde açığa kavuştuysa ve onların, Muhammed b. Abdulvehhab'ın kendi zamanında henüz İslam'a girmemiş olan bedeviler hakkında söylediklerini anlamadıkları, bu sözleri yerli yerince değerlendirmedikleri ve Müslümanlar arasında yaşayan ve zahiren Müslüman olan bedevilere tatbik ettikleri ortaya çıktıysa… İşte bütün şaşkınlık, alim olmayan ve herhangi bir hocanın söylediklerini okumayan kimselere kulak verenlerin yaşadığındadır. Onlar, ilim ehlinin sözlerini en iyi bilen, insanlara peygamberin, ashâbının ve Ümmetin selefinin ve imamlarının yolunu göstermek, onları irşat etmek dışında bir gayeleri olmayan İslam alimleri hakkında suizan beslemektedirler.'' (Minhac-u Ehli'l Hak, 14-24)

Derim ki: Bu nakil, davet imamlarının genel/umum tekfir bid'atinden beri olduklarını beyan noktasında oldukça önemlidir. İşte bu, İslami alametleri yerine getirenin Müslüman olduğuna hükmetme noktasında muasır Haricilerin daveti, imamların onlara bu kötü bid'atte muvafakat ettiklerini iddiasına hilafen muhkem bir nastır.

Şeyh Süleyman b. Sehman'ın reddiyesinde zikredilen Harici-ler bizzat muasır Haricilerdir. Zira ikisinin de görüşleri birbirine uymaktadır.

Bölüm

Namaz kılan kimsenin Müslüman olduğuna hükmetmenin vücubiyetine dair

Enes b. Malik'ten rivayet edildiğine göre dedi ki: Rasulullah şöyle buyurdu

"Kim ki bizim namazımızı kılarsa, kıblemize yönelirse, boğazladığımızı yerse, İşte Allah'ın eman ahdine ve Rasulullah'ın eman ahdine sahip olan Müslüman odur. Sakın ola ki Allah'ın vermiş olduğu eman ahdini bozmayın." (Sahih-i Buhari, 391)

Derim ki: Bu, şanı yüce bir hadistir. Aynı zamanda dinimizin esaslarından bir esastır. Zira bu hadisi şerifte Peygamberimiz, Müslümanın İslam alametlerini gösteren kimse olduğunu beyan etmiştir. Bu alametlerin en hususi olanı da namazdır. Mefhumu muhalifi (Aksinin anlaşılması) yoluyla da namaz kılmayanın, Müslümanların kıblesine yönelmeyenin Müslüman olmadığına delalet eder.

Peygamber, insanların en belagatli ve de beyanında en güçlü olanıdır. Ümmetine nasihatte en titiz olan kimsedir. Onun Allah'ın ve Resulünün eman haddine sahip olan Müslümanı beyan etmesi bütün zamanları ve mekanları kuşatan bir beyandır. Haricilerin iddia ettiği gibi özel bazı vakitlere has değildir. Zira onlar, şeri bir tahsis edici sebep olmadan Kitabın ve Sünnetin naslarını tahsis etmişlerdir. Bilakis bunu zanlarla ve ihtimallerle yapmışlardır. ***"Susamış kimsenin çölde su zannettiği serap gibidir."***

Ebû Saîd el-Hudrî -radiyallahu anh-'den işittim, şöyle diyordu: "Ali b. Ebî Tâlib radiyallahu anh- Yemen'den Reslullah'a karez

ağacı ile tabaklanmış bir deri içinde, henüz toprağından arıtılmamış altın göndermişti.’’ Ebû Saîd devamla dedi ki: “Rasulullah bu altını şu dört kişi arasında paylaştırdı: Uyeyne b. Hısn, Akra’ b. Habis, Zeydu’l-Hayl, dördüncüsü ya Alkame b. Ulâse yahut da Âmir İbnu’t-Tufeyl idi. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-’in sahabilerinden bir kişi, ‘Bu taksime biz bunlardan daha hak sahibi idik’ dedi. Bu söz Resûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’e erişince, ***‘Siz bana güvenmiyor musunuz? Halbuki ben göktekinin eminiyim/güvendiği kişiyim! Sabah akşam bana gökyüzünün haberi geliyor!’*** buyurdu.’’ Ravi dedi ki: “Bunun üzerine iki gözü çökük, yanağının elmacıkları çıkık, alnı yüksek, gür sakallı, başı tıraşlı, izârını yukarı çekmiş bir kişi ayağa kalktı da ‘Ya Resulallah! Allah’tan kork!’ dedi. Rasulullah ona: ***‘Sana yazıklar olsun! Ben yeryüzündeki insanların Allah’tan sakınmaya en lâyık olanı değil miyim?’*** buyurdu.’’ Ravi dedi ki: “Sonra o kişi arkasına dönüp gitti. Halit b. Velid: ‘Ya Resulallah! Şunun boynunu vurmayayım mı?’ dedi. Rasulullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: ***‘Hayır, vurma! Bunun da ileride namaz kılan bir kişi olması umulur!’*** buyurdu. Bunun üzerine Halit: ‘Ya Resulallah! Namaz kılanlardan nice kimseler vardır ki, onlar kalplerinde olmayan şeyi dilleriyle söylerler’ dedi. Rasulullah: ***‘Ben insanların kalplerini açmaya, karınlarını yarmaya memur değilim!’*** buyurdu.’’ Ravi dedi ki: “Sonra Rasulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- o kişi dönüp giderken, arkasından ona bakıp: ***‘Şüphesiz şunun soyundan öyle bir nesil türeyecektir ki, onlar her zaman güzel sesle Allah’ın kitabını okuyacaklar. Fakat onların boğazlarından ileriye geçmeyecektir. Onlar, okun hedefi (çabuk delip) çıktığı gibi dinden çıkacaklar!’*** buyurdu.’’ (Sahih-i Müslim, 1064)

Derim ki o: Bu hadisi şerifte peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ashabına, İslam alametlerini -özellikle namaz- gösterene hükmî İslam ile hükmetmeyi gerektirdiğini beyan etmiştir. Halit b. Velid’in “Şunun boynunu vurmayayım mı?’’ sözü yine zahire göre bir hükümdür. Çünkü o, peygamberin hükmünü tenkit edenin kafir

olduğunu biliyordu. Ancak peygamberin kendine mahsus bir hükmü de vardır. O da kendisini tenkit edeni affetme yetkisine sahip olmasıdır. Ki "Muhammed ashabını öldürüyor'' denilmesin.

Nitekim İmam İshak b. Rahuveyh Rasulullah'ın hükmüne razı olmayan yahut hükmünü tenkit edenin kafir olacağı konusunda Müslümanların icması olduğunu nakletmiştir. Diyor ki: "Kafir olduğunda icma ettikleri ve hakkında inkarcıya verdikleri hükmü verdikleri hususlardan biri de; Allah'a ve Allah katından gelenlere iman edip sonra bir peygamberi öldüren yahut öldürülmesine yardımcı olan kimsedir. İsterse ikrarını yerine getirmiş, peygamberin öldürülmesinin haram olduğunu söyleyen kimselerden olsun. Böyle bir zat kafir olur. Aynı şekilde bir peygambere söven herhangi bir takiyye yahut korku olmadan sözünü reddeden kimse de böyledir.

Görmez misin ki Rasulullah bedeviye bir şey verip sonra ***"İyilik yaptım mı?"*** deyince o bedevi şöyle demiştir: "Hayır güzel bir şey dahi yapmadın.''

Bunun üzerine ashap öfkelendi ve neredeyse onu öldüreceklerdi. Ancak Peygamber, geri durmalarını işaret etmiştir. Bedeviye de ***"Evimize gel''*** demiştir. Bedevi de eve gelmiş, Rasulullah da ona ziyadesiyle bir şeyler vermiştir. Sonra da ona ***"Şimdi iyilik yaptım mı?''*** deyince şöyle cevap vermiştir: "Evet vallahi. Güzel de bir iş yaptın. Allah-u Teala mükafatını versin.'' Daha sonra peygamber, ashabına şöyle buyurmuştur: ***"Benimle sizin durumunuz şöyle bir adamın durumuna benzer. Bu adamın bir devesi vardır ve kaçmıştır. İnsanlar yakalamak üzere peşine düşmüşler ancak daha fazla ürküp kaçmasına sebep olmaktan başka bir şey yapmamışlardır. Bunun üzerine devenin sahibi şöyle demiştir: Benle devemi baş başa bırakın. Ben onu daha iyi bilirim ve ona daha şefkatliyim. Yerden bir şeyler aldı ve daha sonra ön taraftan devenin yanına geldi.***

Deveye 'gel, gel' demeye başladı. Deve de gelip önünde çöktü. Eğerini bağlayıp üzerine kuruldu. İşte bu zat o sözü söylediğinde sizin dediğinizi yapsaydım ve siz onu öldürseydiniz cehenneme giderdi."

İshak dedi ki: "Bunu bana birden fazla kişi anlatmıştır. Bana İbrahim b. Hakem b. Eban, Hakem b. Eban'dan, İkrime'den, Ebu Hüreyre'den rivayetle peygamberden aktarmıştır. "

İshak dedi ki: "Bu hadiste bizim anlattığımızı tasdik vardır. O da peygamberin hükmünü ret ile kafir olacağıdır. Ancak küfrü cehalet sebebiyle olan, hafife alma sebebiyle olmayan kimseye şefkati ile muamele edilir ki inkar ettiğinden geri dönsün. Nitekim peygamber de bu bedeviye bu şekilde şefkatli davranmıştır."

Ashabına ***"Bu zat o sözü söylediğinde sizin dediğinizi yapsaydım ve siz onu öldürseydiniz cehenneme giderdi"*** şeklinde söylediği söz, onun sözünde ısrar etmesi durumunda kafir kalacağını delalet etmektedir. Bir sözden dolayı küfre düşenin imanı o sözden dönmekle olur. Küfründen dönmesi konusunda imanı ikrar etmeye davet edilmez. Zira o inkar etmiş biri değildi. İşte namazı terk eden de böyledir, namaz kılmaya çağrılır. Pişman olur ve namaza dönerse küfürden dönmüş olur."

İshak dedi ki: "Allah'a sövmeye veyahut Allah'ın peygamberlerine indirmiş olduğu şeylere sövmeye dair her şey küfürdür. Bunlar, kişiyi Allah-u Teala'dan indirilen her şeyi ikrar ediyor olsa da imandan çıkarır." (Ta'zim-u Kadri's Salat, 2/929)

Derim ki: Bu izahlar, İmam İshak b. Rahuveyh'in Ehl-i sünnet ve'l cemaat'in isimler ve hükümler konusundaki metodunu beyan sadedinde nefis bir izahtır. Bu sözlerden şunlar anlaşılır:

-Dinden çıkaran küfür sadece inkar ve yalanlama ile sınırlı değildir.

-Küfürde asıl olan muayyen bir zata tatbik edilmesidir.

-Şeran muteber olan ikrah, açık/zahir meselelerde yegane manidir.

-Cehalet, kişinin küfür hükmünü almasına mani değildir. Cehalet, engel değil küfrün sebeplerinden biridir.

-Kafirlere ve mürtedlere karşı muamele sebeplere göre değişiklik arz eder. İnkarcı ve hafife alan kimse cahil olan kafir kimse gibi muamele görmez. Cahil olan kafire şefkatle muamele edebilir. İnat eden ve hükümleri hafife alan kafir ise bunların tersinedir. Her ne kadar her ikisi de kafir olsa dahi.

-Mürtet olan İslam'a, çıkmış olduğu kapıdan geri girer. Şayet küfrü namazı terk etmek yoluyla olmuş ise İslam'a dönmesi namazı kılmak ile olur.

-Kafir kimse o hal üzere ölürse cehennemlik olduğuna hükmedilir.

Urve b. Zübeyr'den rivayet edildiğine göre Abdullah b. Zübeyir kendisine şunu anlatmıştır:

"Ensar'dan bir adam, hurma ağaçlarını suladıkları Harre'nin su arkı yüzünden Zübeyr (ra) ile ihtilafa düştüler. Ensar da dedi ki: 'Suyu bırak gelsin. Ancak Zübeyr kabul etmedi. Bunun üzerine Rasulullah'ın huzurunda mahkeme oldular. Rasulullah (ihtilaflarını dinledikten sonra) Zübeyr'e: ***'Ey Zübeyr*** (önce) ***sen sula, suyu sonra da komşuna sal'*** buyurdular. Ensari bu hükme kızdı ve 'Böyle hükmetmen, o senin halaoğlun olmasındandır!' dedi. Rasulullah bu söze çok kızdı, yüzü rengarenk oldu ve ***'Ey Zübeyr! Önce sen sula, sonra duvara ulaşıncaya kadar da suyu tut!'*** dedi. Zübeyr dedi ki: 'Vallahi öyle zannediyorum ki şu ayet bu hadise ile ilgili olarak indi: ***"Hayır! Rabbine andolsun ki iş bildikleri gibi değil, onlar aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp sonra da senin verdiğin hükme karşı içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe iman etmiş olamazlar."*** (Sahih-i Buhari, 2359)

Muhammed b. el-Mervezî bu hadisi yorumlarken şöyle demiştir: “Dediler ki: İşte bu, Rasulullah’ın Zübeyir’e olan akrabalığından dolayı onun tarafını tuttuğunu zanneden kimse bundan dolayı imandan çıkmıştır. Allah-u Teala da böyle biri hakkında ayet indirmiştir.

Hal böyle iken bilinen sabit sünneti kendi görüşün yahut insanlardan başka birinin görüşüne dayanarak kasten reddeden yahut onda şüphe duyan veyahut hevasına uymadığı için inkar eden ve Allah katında imanı kamil bir mümin olduğunu iddia eden kimse nasıl Müslüman olur? Kendisine Ümmetin alimlerinin Rasulullah‘tan sabit senetlerle rivayet etmiş olduğu ve ameli imandan bir parça kılan haberlerin geldikten sonra, bunları inkar veya şüphe yoluyla ‘Hayır böyle değildir’ diyen kimse nasıl mümin olur?

Yahut kendisine Rasulullah’tan şöyle emrettiğini veya şunu yasakladığına dair sabit bir haber geldikten sonra Rasulullah’a muhalefet ederek ve sünnetini reddederek ‘Ebu filan şöyle dedi’ diyen kimse nasıl mümin olur?

Bir de kendi görüşünü Rasulullah’ın sünnetine arz etmeyen, uygun düşeni kabul edip aykırı olanı reddetmek için türlü hilelere başvuran kimse nasıl mümin olur? Bu bedbaht kime karşı cüret ettiğini ve kimin önüne geçmeye kalkıştığını görmez mi?

Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيِ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ (١) يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَرۡفَعُوٓاْ أَصۡوَٰتَكُمۡ فَوۡقَ صَوۡتِ ٱلنَّبِيِّ وَلَا تَجۡهَرُواْ لَهُۥ بِٱلۡقَوۡلِ كَجَهۡرِ بَعۡضِكُمۡ لِبَعۡضٍ أَن تَحۡبَطَ أَعۡمَٰلُكُمۡ وَأَنتُمۡ لَا تَشۡعُرُونَ

[الحجرات ١-٢]

“Ey iman edenler! Allah ve Resulünün önüne geçmeyin, Allah’a itaatsizlikten sakının! Şüphesiz Allah her şeyi işitmekte ve bilmektedir. Ey iman edenler! Seslerinizi peygamberin sesinden daha fazla yükseltmeyin, birbirinize bağırdığınız gibi ona bağırmayın; sonra farkında olmadan amelleriniz boşa gider.” *(Hucurat Suresi: 1-2)*

Yine Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

لَّا تَجۡعَلُواْ دُعَآءَ ٱلرَّسُولِ بَيۡنَكُمۡ كَدُعَآءِ بَعۡضِكُم بَعۡضٗاۚ [النور ٦٣]

“Peygamberin size yaptığı çağrıyı, birbirinize yaptığınız çağrı gibi değerlendirmeyin!” *(Nur Suresi: 63)*

Burada Allah-u Teala müminleri, Rasulullah’ın önüne geçmekten, seslerini peygamberin sesinin üzerine çıkarmaktan, birbirlerine bağırdıkları gibi kendisine bağırmaktan Rasulullah’a saygı ve tazim namına nehyetmiş, böyle yapmanın amellerini boşa çıkaracağını bildirmiştir.

Durum böyleyken Rasulullah’ı ve başkasını Allah’ın dini ve hükümleri konusunda iki ayrı din kabul eden, sonra Rasulullah’ın hadisini geriye atan, kendisine Rasulullah‘tan kendisine uymayan bir şey anlatıldığında o zatı öne alan ve “Bu mensuhtur” diyen, bilmediği bir hadis anlatıldığında da “Bu şazdır” diyen kimsenin durumu nasıl olur?

Ki nasih ve mensuh da Rasulullah’tan öğrenilir. Şaz ve maruf yine Rasulullah’tan bilinir. Terk edilen ve alınan da Rasulullah’tan gelendir.” (Tazim-u Kadri’s Salat, 2/658)

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Bütün mezheplerden alimlerin ifadeleri şu hususta ittifak etmiştir: Rasulullah’ı eksik görmek küfürdür, kişinin kanını helal kılar. Alimler böyle birinin tövbesinin alınıp alınmayacağını konusunda daha önce belirttiğimiz şekilde ihtilaf halindedirler. Bu konuda onu ayıplamak ve küçük görmek

kastına sahip olanla olmayan arasında bir fark yoktur. Çünkü kasıt başka bir şeydir ve sövgü buna bağlı olarak meydana gelmiştir. Hatta hiçbir kastı olmasın şaka ile bir şey yapmış olsun.

Söylenen sözün kendisi sövmeyi ifade ediyorsa bu hususların hepsinde hüküm ortaktır. Zira kişi Allah'tan bir gazaba maruz kalarak bir kelime söyler, varacağı noktaya varmayacağını zanneder ve bu kelimeden dolayı cehennemde doğu ile batı arasındaki mesafe kadar gider. Rasulullah'a sövgü veya noksanlık ifade eden bir kelime söyleyen kişi Allah'a ve Resulü'ne eziyet etmiş demektir. Bu durumda kendisi eziyet etmeyi kastetmese de insanların eziyet olarak sarf ettiği kelimelerle sorumlu tutulur. ***"Bizler oynuyor ve eğleniyorduk"*** diyenlerin sözünü işitmedin mi? Allah-u Teala da şöyle cevap vermiştir:

قُلۡ أَبِٱللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمۡ تَسۡتَهۡزِءُونَ (٦٥) لَا تَعۡتَذِرُواْ قَدۡ كَفَرۡتُم بَعۡدَ إِيمَٰنِكُمۡۚ [التوبة ٦٥-٦٦]

"Allah ile mi, ayetleri ile mi, Resulü ile mi alay ediyordunuz? Mazeret belirtmeyin, sizler imandan sonra kafir oldunuz." *(Tevbe Suresi: 65-66)*

Böyle biri, öfkelendiğinde kendisine Rasulullah'ın hadisi veya hükümlerinden bir hükmü zikredilen yahut sünnetine davet edildiğinde lanet okuyan, o sünneti çirkin gören kimse gibidir. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤۡمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيۡنَهُمۡ ثُمَّ لَا يَجِدُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمۡ حَرَجٗا مِّمَّا قَضَيۡتَ وَيُسَلِّمُواْ تَسۡلِيمٗا [النساء ٦٥]

"Hayır! Rabbine andolsun ki iş bildikleri gibi değil, onlar aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp sonra da senin verdiğin hükme karşı içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın,

tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe iman etmiş olamazlar.” *(Nisa Suresi: 65)*

Burada Allah-u Teala kendi zatına yemin etmiş ve onların Rasulullah’ı hakem kabul etmedikçe, sonra da verdiği hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan razı olmadıkça mümin olmayacaklarını belirtmiştir. Herhangi bir hususta başkasıyla tartışan ve Rasulullah zikredildi diye sıkıntı duyan, nihayetinde ağzından kötü söz çıkan kimse Kur’an’ın nassıyla kafir olur. Maksadının hasmın sözünü reddetmek olduğunu söylemesi ona mazeret olmaz. Zira kişi, Allah ve Resulü kendisini onların dışındaki herkesten, evladından, babasından ve bütün insanlardan sevimli olmadıkça mümin olmaz.

İşte bu konuda “Muhakkak ki bu, Allah’ın rızasının gözetilmediği bir paylaşımdır’’ sözü ve bir başkasının “Adaletli ol. Zira sen adaletli davranmadın’’ sözü ve ensarlının “Halanın oğlu diye mi?” sözü bu kabildendir ve apaçık bir küfürdür. Şöyle ki bu zat peygamberin Zübeyir, halasının oğlu olduğu için lehine hüküm verdiğini iddia etmiş, bundan dolayı da Allah bu ayeti indirmiş ve onun hükmünden kalplerinde bir sıkıntı duymaksızın razı olmadan iman etmeyeceklerini yemin etmiştir. Ancak peygamber “Bu, Allah’ın razı olmadığı bir paylaşımdır” ve “Adaletli ol. Zira sen adaletli davranmadın” diyen kimseleri affettiği gibi bu kişiyi de affetmiştir. Daha önce de Hz. Ömer’in peygamberin hükmüne razı olmayan bir zatı öldürdüğünü zikretmiştik. Kur’an da ona muvafık olarak nazil olmuştur. Hal böyle iken onun hükmünü iptal eden kimsenin durumu nasıl olur?’’ (Es-Sarim’ul Meslul, 3/982)

Ebu Süfyan’dan rivayet edildiğine göre: “Cabir’e dedim ki: ‘Sizler kıble ehline ‘Siz kafirsiniz’ diyor muydunuz?’ Dedi ki: ‘Hayır.’ Dedim ki: ‘Peki kıble ehline ‘Siz Müslümansınız” mı diyordunuz?’ Dedi ki: ‘Evet.’’ (Şerh-u İ’tikadi Ehli’s Sünne, 2009)

Vehb b. Münebbih’ten rivayet edildiğine göre dedi ki: “Bu, benim Cabir b. Abdullah’tan sorup bana anlattığıdır. Ona ‘Namaz

kılanlardan tağut var mıdır?' diye sordum.' Dedi ki: 'Hayır.' Yine 'Aralarında müşrik var mıdır?' diye sordum. 'Hayır' dedi ve bana Peygamber'in şöyle buyurduğunu haber vermiştir: ***'Küfür ile şirk arasında namazı terk etmek vardır.'*** Yine ona 'Onlar günahları şirk olarak görüyorlar mıydı?' diye sordum. Dedi ki: 'Allah korusun. Namaz kılanlar arasında müşrik diye nitelendirdikleri kimse yoktu.'' (Ta'zim-u Kadri's Salat, 2/875)

Ebu Ubeyd dedi ki: Bize Ebu Muaviye anlattı, Ahmed'ten, Ebu Süfyan'dan, dedi ki: "Mekke'de Cabir b. Abdullah'a altı ay komşuluk ettim. Bir adam ona şunu sordu: 'Kıble ehlinden herhangi bir kimseye kafir dediğiniz oluyor muydu?' Dedi ki: 'Allah korusun.' Dedi ki: 'Peki müşrik dediğiniz oluyor muydu?' Dedi ki: 'Hayır.'' (İman, Ebu Ubeyd Kasım b. Sellam, 47)

Derim ki: Büyük sahabi Cabir b. Abdullah sahabilerin, namaz kılanın Müslüman olduğuna hükmettiklerine dair icmasını nakletmiştir. Böyle birinin kendisinden tekfir edici bir sebep sadır olmadıkça tekfir edilmesinin caiz olmadığını belirtmiştir. Ayrıca bu hadiste nefis bir faide de vardır. O da tağutun hiçbir şekilde Müslüman olamayacağıdır. Tağut lakabı, ancak kafir olan ve küfürde önderlik eden kimseye verilir. Yoksa günümüz Cehmiyyesinin iddia ettiği gibi 'Müslüman tağut vardır' denilmez. Nitekim muasır zındıklardan biri, Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın "Usul-ü Selâse"de geçen ve "Tağutlar çoktur ve başları beş tanedir" dediği ve "Allah'ın kanunları ile hükmetmeyenleri" zikrettiği sözlerinde yorumunda şöyle demiştir: "Bu, küçük tağut yahut tağuttan daha alt derecede bir tağuttur." Bu konuda büyük bir çelişkiye düşmüş ve Kitaba, Sünnete ve Cabir'den nakledilen sahabilerin icmasına muhalif bir söz söylemiştir. Allah'tan başka kanun koyanları Müslüman yapmak için nasları tahrif etmiştir.

Ebu Miclez'den rivayet edildiğine göre dedi ki: "Abdullah b. Habbâb Haricilerin elinde iken bir hurmalığın yanından geçtiler. Onlardan bir adam oradan bir tane hurma yedi. Arkadaşları ona

şöyle dediler: 'Ahit verilmiş insanların hurmalarından bir hurma yedin.' Daha sonra bir domuz gördüler. Onlardan biri o domuzu kılıçla öldürdü. Arkadaşları yine ona dönüp şöyle dediler: 'Ahit verilmiş insanların domuzlarından bir domuz öldürdün.''

Dedi ki: "Bunun üzerine Abdullah şöyle dedi: 'Size hakkı bundan çok daha büyük olan kimseyi haber vereyim mi?' Dediler ki: 'Kim?' Dedi ki: 'Benim. Hiçbir zaman namazı terk etmedim. Şunu terk etmedim, bunu terk etmedim.'' Dedi ki: "Buna rağmen onu öldürdüler.'' Dedi ki: "Ali onlara gelince şöyle dedi: Abdullah b. Habbâb'ı öldüreni bize verin kısas uygulayalım.' Dediler ki: 'Nasıl kısas uygulayacaksın ki hepimiz onun kanında ortağız. Bunun üzerine onlarla savaşmayı helal gördü.'' (Musannef-u İbn-i Ebi Şeybe, 39078)

Ebu Bekr b. Ebu Davud hâ kafiyeli şiirinde şöyle demiştir:

İsyan etseler de namaz ehlini tekfir etme

Hepsi isyan eder, arşın sahibi de affeder

Sakın Haricilerin görüşünü benimseme

Zira bu, seni helaka sürükler, rezil eder.

Enes b. Malik'ten rivayet edildiğine göre Ebu Bekir Sıddık şöyle demiştir: "Rasulullah namaz kılanları öldürmeyi yasaklamıştır.'' (Ta'zim-u Kadri's Salat, 970)

Derim ki: Allah seni taatine irşat etsin! Namazın, İslam alametlerinin en büyüğü olduğunu, iman ile küfrü birbirinden ayırt ettiğini, namaz kılanın ve kendisinden açık bir küfür sadır olmayanın Müslüman olduğuna hükmetmenin vacip olduğunu beyan eden şu muhkem naslara bir bak! Zira bu hüküm, İslam'ın en açık, en zahir hükümlerindendir ve dinde bilinmesi zaruri olan hususlardandır.

Bölüm

İmanın tefsirine dair

İbn Mendeh Kitabu'l İman'da bir bölüm açmış ve şöyle demiştir: "Peygamberin Abdikays heyetine söyledikleri: ***"İmanın ne olduğunu biliyor musunuz?"*** Daha sonra onlara izah edip şöyle demiştir: ***"Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik etmektir."***

Ebu Cemre'den rivayet edildiğine göre şöyle dedi: "İbn Abbas'ın yanına otururdum, beni kendi koltuğuna oturtturdu. Dedi ki: 'Sen yanımda kal, sana malımdan bir pay ayırayım.' Onunla iki ay kaldım. Dedi ki: 'Abdikays heyeti peygambere geldiklerinde ***'Kavim kim?'*** veya ***'Heyet kim?'*** diye sordu.

Dediler ki: 'Rebia.' Dedi ki: ***'Kavme merhabalar'*** yahut ***'Heyete merhabalar. Asla rezil veya pişman olmazsınız.'***

Dediler ki: 'Ey Allah'ın Resulü, biz sana haram aylar dışında gelemiyoruz. Seninle aramızda Mudar kafirlerinden şu kavim vardır. Bize kesin her şeyi cemeden bir emir ver ki arkamızda kalanlara anlatalım ve onunla cennete girelim.'

Onlara dört şey emretti ve dört şeyi yasakladı. Onlara bir olan Allah'a iman etmeyi emretti: ***'Bir olan Allah'a imanın ne olduğunu biliyor musunuz?'*** Dediler ki: 'Allah ve Resulü bilir.' Dedi ki: ***'Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şahitlik etmektir. Namazı kılmak, zekat vermek, Ramazan orucunu tutmak ve ganimetlerden beşte biri vermektir.'***

Onlar, kendisine içecekleri sordular. O da dört şeyi onlara yasakladı: Kırmızı testilerde, kabaklarda, hurma kütüklerinde bir şeyler içmeyi yasakladı ve şöyle dedi: ***'Bunları iyice ezberleyin***

ve arkanızda kalanlara anlatın.” (İman, İbn Mendeh, 1/160) Not: Bu hadiste zikredilenin son bölümün tafsili olmakla beraber daha sonra Sahih-i Muslim’de rivayet edilen bir hadis ile açıklık getirilmiştir.

Açıklama: ***El-Hantam:*** Camla kaplı porselenden yapılmış bir kap.

El-Dubaa: Oyulmuş ve daha sonra su ve üzümlerle doldurulmuş bir kabak. Bu tür kaplar genellikle Ṭā’if’te kullanılırdı.

El-Muzaffak: Zift (katran) ile kaplanmış kap.

El-Nakiir: Bir hurma gövdesi yontulur. Bozulana kadar su ve hurma ile doldurulur. Bu genellikle Yamamah (Güney Necd) bölgesinde kullanıldı.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hızla alkole dönüştüğü için bu kaplarda içecek (nabīṯ) bulundurmayı yasakladı.

Derim ki: Peygamber, imanı zuhur eden islam şiarları ile tefsir etmiştir. Bunları yerine getiren kimsenin dünyada kurtuluşuna vesile olacak zahiri imana sahip olduğuna hükmedilir. Hem zahir hem de batındaki/içindeki imanında sadık olursa bu imanı hem dünyada hem ahirette kendisine faydalı olur.

Bölüm
Ezan işitildiğinde el çekmenin vacip olduğuna dair

Enes'ten rivayet edildiğine göre dedi ki: "Rasulullah Hayber'e doğru yola çıktı. Gece vakti oraya vardı.'' Dedi ki: "Rasulullah gece bir yere varacak olursa sabah olmadan baskın yapmazdı. Eğer ezan işitirse durur, şayet namaz kılmıyorlarsa onlara baskın düzenlerdi.'' (Müsned, 13285)

Abdulmelik b. Nevfel b. Müsahik'ten rivayet edildiğine göre dedi ki: "İbn İsam el-Müzeni'nin babasından şunu naklettiğini işittim, dedi ki: 'Rasulullah bir seriye gönderdiğinde derdi ki: ***'Eğer bir mescit görürseniz yahut bir müezzin işitirseniz hiç kimseyi öldürmeyin."*** (Sünen'ül Kübra, 8780)

Rebi'den, Ebu'l Âliye'den rivayet edildiğine göre dedi ki: "Ebu Bekir riddet ehli üzerine bir ordu gönderdiğinde şöyle derdi: 'Onlara yakın bir yerde konaklayın. Güneş doğuncaya kadar ezan işitirseniz (geri dönün). Yoksa üzerlerine akın düzenleyin." (Ta'zim-u Kadri's Salat, 974)

Talha b. Ubeydullah b. Abdurrahman b. Ebu Bekir Sıddık şunu rivayet etmiştir: "Ebu Bekir, riddet ehline gönderdiği ordularına şöyle derdi: 'Arap yurtlarından birine gelir de ezan sesi duyarsanız ne amaçladıklarını sormadan o beldenin ahalisine saldırmayın. Eğer ezan sesi duymazsanız saldırın, yakın ve öldürün.'' (Ta'zim-u Kadri's Salat, 974)

İbn Recep el-Hanbeli şöyle demiştir: "Bunlardan biri de -ki bu bapla kastedilen budur- Peygamber'in ezanı İslam diyarı ile küfür diyarı arasındaki fark olarak kabul ettiğidir. Bir diyarda ezanı duyacak olursa ona İslam diyarı hükmünü verirdi. Buna bağlı olarak

kanları ve mallarına ilişmezdi. Şayet ezan duymayacak olsa sabah olduktan sonra onlara akın ederdi.

Burada, namazı ikame etmenin İslam hükmünü vermeyi icap ettirdiğine delil vardır. Çünkü ezan ancak namaza bir çağrıdır. Eğer ezanın kendisi İslam hükmünü vermeyi gerektiriyorsa asıl maksat olan namazın bunu gerektirmesi evladır.

'Ezanla Müslüman olduklarına hükmetmesinin sebebi ezan da kelime-i şehadetin zikredilmesidir' diye bir şey söylenemez. Çünkü namaz da bunları kapsamaktadır. Dolayısıyla zahiren; özellikle de daru'l harpte veya İslam diyarı olduğu bilinmeyen bir yerde namaz kıldığını gördüğümüz kimsenin Müslüman olduğuna hükmederiz. Bu, alimlerin çoğunluğunun görüşüdür. Ahmed'in mezhebinin zahiri de bu şekildedir.

Peygamberin de kendisinde ezan işitilen yahut mescit bulunan diyarlardan el çekmeyi emrettiği rivayet edilmiştir. Bu rivayet İbn İsam el-Müzeni yoluyla babasından aktarılmıştır. Babası da sahabelerdendi. Dedi ki: 'Rasulullah bir ordu veya seriye gönderdiğinden onlara şöyle dedi: ***'Bir mescit görürseniz yahut müezzin işitirseniz hiç kimseyi öldürmeyin.'*** Bu hadisi Ahmed, Ebu Davud, Nesai ve Tirmizi rivayet etmişlerdir.

Meselenin özeti: Bir diyarda ezan işitilecek olursa onlara saldırmak ve öldürmeye kalkışmak caiz değildir. Bilakis onlar, kanlarının ve mallarının masumiyeti konusunda Müslüman gibidirler. Her ne kadar ezan bazılarından duyulmayacak olsa da bir kavmin diyarında ezanın zahir olması onların bunu ikrar ettiklerine ve buna razı olduklarına delil olur.

Müezzinin kendisine gelince; o, bununla Müslüman olur. Özellikle de küfür diyarında ve Müslümanlardan çekilmeyen bir diyarda yaşıyorsa. Mezhebimiz mensuplarına göre kafir olan kimse ezan okumakla Müslüman olur.'' (Fethu'l Bari, İbn Recep, 5/232)

Derim ki: Peygamber, küfür veya harp diyarında bulunan bir kavimden ezan işitildiğinde gerçek durumları anlaşılıncaya kadar saldırılmasını yasaklamıştır. Durum böyle iken Zu'l Huveysıra'nın tabileri nasıl olur da farz ibadetleri yerine getirenin Müslüman olduğuna hükmeden Allah'ın hükümlerine karşı cüret ederler.

Bu deliller, Haricilerin boğazlarında diken gibidir. Onlar ki küfür ve harp diyarında İslam'a mensup olan ve İslam alametlerini gösteren kimsenin Müslüman olduğuna hüküm verilemeyeceğini söylemişlerdir. Çünkü bu zat, onların diyarına tabiidir. Tabiliğe, yerinde olmayan bir hüküm vermişlerdir.

Bölüm

Cariye hadisi

Muaviye b. Hakem es-Sülemi diyor ki: “Benim bir cariyem vardı. Uhud ve Cevvâniyye taraflarında koyunlarımı güderdi. Bir gün kendisini gözetlemeye gittim. Bir de ne göreyim! Sürüdeki koyunlardan birini kurt götürmüş. Ben de ademoğullarından bir insanım. Onlar gibi ben de üzülürüm. Lakin cariyeye öyle bir tokat vurdum ki hemen Rasulullah’a geldim. Bu yaptığımı bana fazla buldu. Ben de ‘Ya Resulallah! Onu azat edeyim mi?’ dedim. Hz. Peygamber, ***‘Sen onu bana getir’ buyurdu***. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ona: ***‘Allah neredduring?’*** diye sordu. Cariye, ***‘Semadadır’*** cevabını verdi. Rasulullah ***‘Ben kimim?’*** dedi. Cariye, ‘Sen Rasulullah’sın’ cevabını verdi. (Bunun üzerine) Resul-i Ekrem sallallahu aleyhi vesellem ***‘Onu azat et; çünkü o müminedir!’*** buyurdu.’’ (Sahih-i Müslim, 537)

Ebu Bekir el-Eslem şöyle demiştir: “Ebu Abdullah’a yani imam Ahmed’e, ***“Onu azat et; çünkü o müminedir’’*** şeklinde rivayet edilen hadisi sordum. Dedi ki: “Hiç kimse ***‘O müminedir’*** demiyor, herkes ***‘Onu azat et’*** diyor.’’

Dedi ki: Malik de bunu Şeyh Hilal b. Ali’den işitmiştir. O da ***“O müminedir’’*** demiyordu. (İmam Ahmed burada İmam Malik’in cariye hadisini de “O nedir?” ziyadesi olmadan rivayet ettiğini kastetmektedir. (Muvatta, 2251) Diyor ki: ‘Bazı alimler ***“Çünkü o müminedir.”*** Cariyenin, verdiği cevaplardaki ikrarlarla hükmü iman edenin hükmüdür. İşte manası budur.” (Sünnet, Hallal, 970)

İbrahim b. Haris’ten rivayet edildiğine göre: Kendisi Ebu Abdullah’a Peygamber’in ***“Onu azat et; çünkü o müminedir”***

sözünü sormuştur. Bunun üzerine Ebu Abdullah şöyle demiştir: ‘Hiç kimse ***‘Onu azat et; çünkü o müminedir’*** demiyor. Sadece **‘Onu azat et’** diyorlar. ***“Çünkü o müminedir”*** diyenler, yani kendisi bunu ikrar ederken hükmü iman edenlerin hükmüdür.’’ (Sünnet, Hallal, 977)

İbn Mendeh Kitabu’l İman’da şöyle bir bölüm açmıştır: “Göğe işaret ederek Allah’ın yerde değil de gökte olduğunu ifade ederek tevhidi ikrar edenin, Muhammed’in Allah’ın Resulü olduğunu kabul edenin mümin diye isimlendirileceğine dair.’’ (İman, İbn Mendeh, 1/230)

İbn Teymiyye der ki: “Onların, yani Mürcie’nin cariye hakkında söylenen ***‘Onu azat et; çünkü o müminedir”*** buyruğuyla istidlal etmelerine gelince bu hususta onlara delil yoktur. Çünkü dünyada zahiri hükümlerin icra edilmesini sağlayan iman kişiyi ahirette saadet ehlinden yapan batını imanı gerektirmez. Çünkü ***‘Allah’a ve ahiret gününe iman ettik’*** (diyorlar) ***halbuki onlar mümin değillerdir’*** diyen münafıklar zahiren mümin idiler. İnsanlarla beraber namaz kılıyor, oruç tutuyor, haccediyor ve gazvelere katılıyorlardı. Peygamber de münafıklar hakkında küfrünü ilan eden kafirlerin hükmünü tatbik etmiyordu. Ne evlilikte ne mirasta ne de başka bir hususta. Bilakis Abdullah b. Ubey b. Selül vefat ettiğinde, -ki münafıklıkta en meşhur olan zattı- oğlu Abdullah ona mirasçı olmuştu. Kendisi de en hayırlı müminlerden biriydi. Yine onlardan başkaları öldüğünde iman ehli olan mirasçıları miraslarını alıyorlardı. Yine kendilerine Müslüman olan akrabaları vefat ettiğinde miras alıyorlardı…

Bu izah ile bu makamda ortaya konan birçok şüpheye cevap verilmiş olur. Çünkü sonradan gelenlerde çoğunun nezdinde İslam’ı ortaya koyanların içinde sadece adalet veya fısk ehli olanlar kalmıştır. Münafıklar hakkında hüküm vermekten yüz çevirmişlerdir.

Allah-u Teala da kefarette mümin bir köle azat etmeyi emredince insanların ancak kalbinde iman bulunduğuna inandıklarını azat etmeleri mükellef tutulamazdı. Zira bu, birine ‘Kalbinde iman bulunduğunu bildiğiniz dışındakilerin öldürün’ demek gibidir.

Onlara insanların kalplerini açmaları, karınları yarmaları emredilmemiştir. Mümin olduğunu gösteren birini gördüklerinde onu azat etmeleri caizdir. Cariyenin sahibi Peygambere ‘Bu mümin midir?’ sorduğunda bundan Müslüman ile kafiri birbirinden ayırt eden zahiri imanı kastediyordu. Ayrıca üzerinde bir adak bulunan kimse sadece kalbinde iman bulunduğunu bildiği birini azat etmekle mükellef tutulmaz. Zira bunu hiçbir şekilde bilemez. Hatta mahlukattan hiçbiri bunu bilemez.

Burada kastedilen şudur: Peygamber, cariyeden zahiri imana dair bir haber vermiştir. Nitekim zahiri hükümler buna bağlanmıştır.’’ (Mecmu’ul Fetava, 7/209-215)

Yine şöyle demiştir: “Dünya hükümlerinin kendisine bağlanmış olduğu iman, zahiri olan imandır. İslam da budur. Zahiri hükümler açısından ikisinin ismi aynıdır. Bundan dolayı Esrem, İmam Muhammed’e Mürcie’nin Peygamber’in ***‘Onu azat et; çünkü o müminedir’*** sözüyle delil getirdiklerini söyleyince, ona bundan maksadın “Dünyadaki hükmü iman ehlinin hükmüdür” şeklinde cevap vermiştir. Yoksa onun Allah katında mümin, bu mücerret ikrar ile ateşe girmeden cenneti hak eden bir mümin olduğunu kastetmemiştir.’’ (Mecmu’ul Fetava, 7/416)

Yüce Allah şöyle demiştir:

فَتَحۡرِيرُ رَقَبَةٖ مُّؤۡمِنَةٖ [النساء ٩٢]

“Mümin bir köle azat etmek.’ (Nisa Suresi: 92)

Burada kastedilen Müslüman olduğunu gösteren kimsedir. Zira dünyevi hükümlerin kendisine bağlandığı iman, zahiri

imandır. Ki İslam da budur. Zahiri hükümleri açısından müsemma aynıdır.” (Mecmu’ul Fetava, 7/ 416)

Derim ki: Mürcie kişi, hakkında sahibinin cennete girmesini hak ettirecek kamil imana hükmetmek için söz ve ikrarın yeterli olduğuna cariye hadisini delil getiriyorlardı. İmam Ahmed de hadisin manasının ‘Onun dünyevi hükümler açısından mümin olduğunu’ beyan etmiştir.

Hadiste de iman ve küfür gibi dünyevi hükümlerin zahire göre icra edildiğine dair açık bir beyan vardır. Ki burada kastedilen de budur. Çünkü şari/şeriat koyucu azat etme hükmünü zahire bağlamıştır. Yani hükmî İslam’ı yahut hükmî imanı…

Bölüm

Allah-u Teala'nın

فَإِن تَابُواْ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ فَإِخۡوَٰنُكُمۡ فِي ٱلدِّينِۗ [التوبة 11]

"Tövbe eder, namazı kılarlar ve zekatı verirlerse sizin dindeki kardeşlerinizdir"

(Tevbe Suresi: 11) buyruğuna dair

Taberi diyor ki: "Yüce Mevla şöyle buyurmuştur: 'Ey müminler, sizlere onları öldürmeyi emretmiş olduğum müşrikler küfürden, Allah'a şirk koşmaktan Allah'a ve Resul'üne imana dönecek olurlarsa ve itaatini yol tutacak olurlarsa, farz kılınmış namazı ikame edecek olurlarsa ve farz kılınmış zekatı da hak edenlere eda edecek olurlarsa

فَإِخۡوَٰنُكُمۡ فِي ٱلدِّينِۗ [التوبة ١١]

'Onlar dindeki kardeşlerinizdir.'*(Tevbe Suresi: 11)*

Ki onlar Allah'ın size emretmiş olduğu -o da İslam'dır- dindeki kardeşlerinizdir.'' (Taberi, 11/361)

İbn Abbas diyor ki:

فَإِن تَابُواْ وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُاْ ٱلزَّكَوٰةَ [التوبة ١١]

"Tövbe eder, namazı kılarlar ve zekatı verirlerse." *(Tevbe Suresi: 11)*

Bu ayet, kıble ehlinin kanını haram kılmıştır.'' (Taberi, 11/362)

Derim ki: Bu ayeti kerime, Müslümanlardan kıblesine yönelenlerin, namazı kılanların ve zekatı verenlerin Müslüman olduğuna hükmedileceğine dair bir nastır. Çünkü Allah-u Teala, dindeki kardeşlik hükmünü İslam alametlerini göstermek üzerine tertip etmiştir.

Bölüm

Allah-u Teala'nın

قَالَتِ ٱلۡأَعۡرَابُ ءَامَنَّاۖ قُل لَّمۡ تُؤۡمِنُواْ وَلَٰكِن قُولُوٓاْ أَسۡلَمۡنَا وَلَمَّا يَدۡخُلِ ٱلۡإِيمَٰنُ فِي قُلُوبِكُمۡۖ [الحجرات ٤١]

"Bedeviler, 'İman ettik' dediler. De ki: 'Siz iman etmediniz; ancak 'İslam (Müslüman veya teslim) olduk deyin. İman henüz kalplerinize girmiş değildir" *(Hucurat Suresi: 14) buyruğu hakkında*

İmam Şafii şöyle der: "Allah-u Teala'nın dünyadaki hükmü ademoğullarının zahirlerini kabul etmektir. İç alemlerini bilen odur. Hiçbir peygambere veya herhangi bir kuluna zahirden başkasıyla hükmetme hakkı vermemiştir. İç alemlerini yegane olarak kendisi bildiği için oraya göre hüküm vermeyi kendisi üstlenmiştir. İşte bu sözü söyleyene karşı delil böyledir. Allah-u Teala bedevilerden bir kavim hakkında haber vermiş ve şöyle buyurmuştur:

قَالَتِ ٱلۡأَعۡرَابُ ءَامَنَّاۖ قُل لَّمۡ تُؤۡمِنُواْ وَلَٰكِن قُولُوٓاْ أَسۡلَمۡنَا [الحجرات ١٤]

"Bedeviler, 'İman ettik' dediler. De ki: 'Siz iman etmediniz; ancak 'İslam (Müslüman veya teslim) olduk deyin. İman henüz kalplerinize girmiş değildir." *(Hucurat Suresi: 14)*

Burada imanın kalplerine henüz girmediğini, onların zahiren imanı gösterdiklerini ve bununla canlarını korumaya aldığını bildirmiştir. Mücahid'e ***'İslam olduk'*** sözü hakkında şöyle demiştir: Ölüm ve esir alma korkusuyla teslim olduk.'' (Umm, 7/412)

Yine İmam Şafii şöyle demiştir: “Sonra Allah-u Teala, İslam’ı izhar eden ve içinde başka bir inanç taşıyan bir kavmin gerçek hallerine peygamberini muttali kılmıştır. Ancak ona İslam hükmü dışında bir hüküm vermesine müsaade etmemiştir. Dünyada izhar etmiş olduklarının hilafına bir hüküm ile hükmetmesine müsaade etmemiştir. Buna bağlı olarak peygamberine şöyle demiştir:

قَالَتِ ٱلۡأَعۡرَابُ ءَامَنَّاۖ قُل لَّمۡ تُؤۡمِنُواْ وَلَٰكِن قُولُوٓاْ أَسۡلَمۡنَا [الحجرات١٤]

”Bedeviler, ‘İman ettik’ dediler. De ki: ‘Siz iman etmediniz; ancak ‘İslam (Müslüman veya teslim) olduk deyin. İman henüz kalplerinize girmiş değildir.” *(Hucurat Suresi: 14)*

Şafii diyor ki: “Yani öldürülme ve esir alınma korkusuyla iman sözünü söyleyerek teslim olduk. Daha sonra Allah’a ve Resulü’ne itaat edecek olurlarsa mükafatlarını verecekleri vereceğini haber vermiştir. Yani daha sonra Resul’üne itaat etmeye başlarlarsa…’’ (Umm, 9/69)

Yine şöyle demiştir: “Allah-u Teala’nın dünyada hüküm sürenlere farz kıldığı benim dile getirdiğim ve de dile getirmeye ihtiyaç duymadığım hususlarda bir hakimin, Allah’ın kullarından biri hakkında ortaya koymuş olduğunun en güzeli ve en hafifinden başkasıyla hükmetmesinin haram olduğuna delil vardır.

Yine izhar etmiş olduğu hususun kendisinden sadır olabilecek en güzel şey olmadığına dair bir delalet olsa da olmasa da böyle yapmalıdır. Çünkü Allah-u Teala ***‘İman ettik’*** diyen bedeviler hakkında böyle hüküm vermiştir. Allah-u Teala imanın onların kalplerine girmediğini haber vermiştir. Yine Allah-u Teala’nın iman edip sonra inkarcı olduklarını ve izhar ettikleri imanda yalancı olduklarını bildirdiği münafıklar hakkındaki hükmünden dolayı.’’ (Umm, 9/64)

İmam Buhari de sahihinde şöyle bir başlık açmıştır: "İslam'ın gerçek mahiyette değil de teslim olma veya öldürülme korkusuyla olması hakkında bap. Çünkü

Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

قَالَتِ ٱلۡأَعۡرَابُ ءَامَنَّاۖ قُل لَّمۡ تُؤۡمِنُواْ وَلَٰكِن قُولُوٓاْ أَسۡلَمۡنَا وَلَمَّا يَدۡخُلِ ٱلۡإِيمَٰنُ فِي قُلُوبِكُمۡ [الحجرات ١٤]

"Bedeviler, 'İman ettik' dediler. De ki: 'Siz iman etmediniz; ancak 'İslam (Müslüman veya teslim) olduk deyin. İman henüz kalplerinize girmiş değildir." *(Hucurat Suresi: 14)*

Ancak gerçek mahiyette olursa o zaman

إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلۡإِسۡلَٰمُ [آل عمران ١٩]

"Şüphesiz Allah katında din İslam'dır" *(Âl-i İmrân Suresi: 19)*

buyruğu üzere yorumlanır.

Sa'd'dan rivayet edildiğine göre: Rasulullah Sa'd otururken bir grup insana bir şeyler verdi. Rasulullah bir adamı bıraktı, bir şey vermedi ve ben onu diğerlerinden daha çok beğeniyordum. Dedim ki: 'Ey Allah'ın Resulü! Ne oldu da filandan yüz çevirdin? Vallahi ben onu mümin görüyorum.' Buyurdu ki: ***'Veya Müslüman.'*** Bir müddet sustum. Daha sonra bildiğim baskın geldi, aynı sözümü tekrar edip dedim ki: 'Ne oldu da filandan yüz çevirdin? Vallahi ben onu mümin görüyorum.'

Buyurdu ki: ***'Belki Müslümandır.'*** Sonra bildiğim yine baskın geldi, aynı sözüme tekrar döndüm. Rasulullah da aynı sözü söyledi. Sonra buyurdu ki: 'Ey Sa'd, ben bazen başkası bana daha sevimli olduğu halde birine Allah onu cehenneme atacak korkusuyla bir şeyler veririm." (Sahih-i Buhari, 27)

İbn Teymiyye dedi ki: “Zahir İslam’ı kabul etmek kişi hakkında İslam’ın zahiri hükümlerini icra ettirir. Canını ve malını koruması, nikah, miras ve benzeri hükümlerde olduğu gibi… Bu hususlarda insanın iç alemi bilinmese de mücerret zahiri ikrar yeterlidir. Nitekim Rasulullah şöyle buyurmuştur: ***‘Bunu söylerlerse benden hakkı olan müstesna canlarını ve mallarını koruma altına almış olurlar. Hesapları da Allah’a kalmıştır.”***

Yine şöyle buyurmuştur: ***‘Bana insanların kalplerini açıp bakmak, karınlarını yarmak emredilmemiştir.’*** Bundan dolayı kafire karşı Müslüman oluncaya yahut cizye verinceye kadar savaşılır. Buna binaen iki durumdan birine zorlanır. Putperestlerden cizye alınmayacağını söyleyen alimler ise Müslüman oluncaya kadar onlar ile savaşılacağını söylemişlerdir.

Ahiretteki Allah’ın azabından kurtaran batını imana gelince; bunda zahiri ikrar yeterli değildir. Bilakis insan, zahiren Müslüman görünse de münafık olabilir. Nitekim Rasulullah döneminde münafıklar vardı. Allah-u Teala Kur’an-ı Kerim’de birçok yerde onlardan bahsetmiş ve iman edenlerle münafıkları birbirinden ayırt etmiştir. Nitekim şöyle buyurmuştur:

يَوْمَ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱنظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ قِيلَ ٱرْجِعُواْ وَرَآءَكُمْ فَٱلْتَمِسُواْ نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَّهُۥ بَابٌۢ بَاطِنُهُۥ فِيهِ ٱلرَّحْمَةُ وَظَٰهِرُهُۥ مِن قِبَلِهِ ٱلْعَذَابُ (١٣) يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ ۖ قَالُواْ بَلَىٰ وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَٱرْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ ٱلْأَمَانِىُّ حَتَّىٰ جَآءَ أَمْرُ ٱللَّهِ وَغَرَّكُم بِٱللَّهِ ٱلْغَرُورُ (١٤) فَٱلْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ۚ مَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ ۖ هِىَ مَوْلَىٰكُمْ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ [الحديد ١٣-١٥]

‘O gün, münafık erkeklerle münafık kadınlar, iman edenlere şöyle diyecekler: ‘Bize bakın, (yahut bizi bekleyin) nurunuzdan

bir parça ışık alalım.' (Müminler tarafından onlara şöyle) Denilecek: 'Arkanıza (dünyaya) dönün de bir nur arayın.' Derken aralarına, bir kapısı bulunan bir sur çekilmiştir; (müminler içerde, kafirler ise dışarda kalmıştır). Surun içi rahmet doludur, dış yanı da azap… Münafıklar, müminlere şöyle bağırırlar: 'Bizler sizinle beraber (dünyada ibadet eder) değil miydik?' Müminler: 'Evet, bizimle beraberdiniz; fakat siz, kendinizi nifaka düşürüp helak ettiniz. Müminlere felâket beklediniz, (yahut tövbe için beklediniz), şüphelendiniz ve uzun ömür hülyası, sizi aldattı; tâ Allah'ın emri (ölüm) gelinceye kadar... Bir de Allah'a karşı, sizi, aldatıcı şeytan aldattı. (Ey münafıklar), artık bugün ne sizden ne de o kafir olanlardan (kurtulmanız için) bir karşılık, bedel kabul edilmez. Sığınacağınız yer ateştir; size yaraşan odur. O, ne kötü bir gidiş yeridir!" (Hadid Suresi: 13-15)

Yine Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

قَالَتِ ٱلْأَعْرَابُ ءَامَنَّا ۖ قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا۟ وَلَٰكِن قُولُوٓا۟ أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ ٱلْإِيمَٰنُ فِى قُلُوبِكُمْ ۖ وَإِن تُطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَا يَلِتْكُم مِّنْ أَعْمَٰلِكُمْ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (٤١) إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ [الحجرات ١٤ -١٥]

"Bedeviler, 'İman ettik' dediler. De ki: 'Siz iman etmediniz; ancak 'İslam (Müslüman veya teslim) olduk deyin. İman henüz kalplerinize girmiş değildir. Eğer Allah'a ve Peygamberine itaat ederseniz, yaptıklarınızdan hiçbir şeyi eksiltmez. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Müminler ancak o kimselerdir ki, Allah'a ve Peygamberine iman etmişlerdir; sonra (imanlarında) şüpheye düşmemişler ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla savaşmışlardır. İşte böyle kimseler, imanlarında sadık olanlardır." (Hucurat Suresi: 14-15)

Bunlar hakkında bir taife şöyle demiştir: “Bunlar, münafık oldukları halde zahiren Müslüman olmuşlardır.’’ Çoğunluk ise şöyle demiştir: “Bilakis bunlar, münafık değil Müslüman, ancak imanın hakikatine ulaşmamış idiler. Zira Allah-u Teala bunlar hakkında şöyle buyurmuştur:

وَإِن تُطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَا يَلِتْكُم مِّنْ أَعْمَٰلِكُمْ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

[الحجرات ١٤]

‘Eğer Allah’a ve Peygamberine itaat ederseniz, yaptıklarınızdan hiçbir şeyi eksiltmez. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (Hucurat Suresi: 14)

(Der’u Tearuzi’l Akl-i Ve’n Nakl, 7/434)

Derim ki: Ehl-i sünnet alimleri ayette zikredilen bedeviler hakkında ihtilaf etmişlerdir. Cumhur, Müslüman olduğunu söylerken başka bir grup onların İslam’ı izhar edip nifakı gizlediklerini söylemişlerdir. İki görüşten birini tercih, konumuz değildir. Burada maksat, alimlerin bu kişiler hakkında İslam alametlerini gösterdikleri için Müslüman olduklarına hüküm vermede icma etmiş olmalarıdır. Selef alimlerinden bedevilerin zahiren kafir olduklarını söyleyen yoktur.

Bölüm
Allah-u Teâla'nın

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا ضَرَبۡتُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَتَبَيَّنُواْ وَلَا تَقُولُواْ لِمَنۡ أَلۡقَىٰٓ إِلَيۡكُمُ ٱلسَّلَٰمَ لَسۡتَ مُؤۡمِنٗا تَبۡتَغُونَ عَرَضَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا فَعِندَ ٱللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٞۚ كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبۡلُ فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ فَتَبَيَّنُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا [النساء ٩٤]

"Ey müminler! Allah yolunda cihada çıktığınız zaman, mümini kafirden ayırt etmek için iyice araştırın. Size İslam selamı veren kimseye, dünya hayatının geçici nimet ve menfaatine göz dikerek 'Sen mümin değilsin' demeyin. Allah katında çok ganimetler var. İslam'a ilk önce girdiğiniz zaman siz de öyle idiniz. Sonra Allah, size iman ve istikameti lütfetti. Onun için iyice anlayın (öldürmede acele etmeyin). Muhakkak Allah yaptıklarınızdan haberdardır" *(Nisa Suresi: 94)* **sözü hakkında**

Buhari sahihinde şöyle bir başlık açmıştır: ***"Size İslam selamı veren kimseye 'Sen mümin değilsin' demeyin'*** (Nisa Suresi: 94) babı''

İbn Abbas'tan rivayet edildiğine göre: ***"Size İslam selamı veren kimseye 'Sen mümin değilsin' demeyin."*** Dedi ki: İbn Abbas şöyle demiştir: "Küçük bir koyun sürüsü otlatan bir adam vardı.

Müslümanlar ona yetiştiler. Adam "Es-Selam-u aleykum'' dedi. Ancak onu öldürdüler ve koyun sürüsünü aldılar. Bunun üzerine Allah-u Teala ***'Dünya hayatının geçici menfaatini****…'* ayetini indirdi. Geçici menfaat o küçük koyun sürüsüydü." (Sahih-i Buhari, 4591)

Taberi dedi ki: "Allah-u Teala ***'Ey iman edenler'*** buyruğuyla 'Ey Allah'ı ve Resulü'nü Rablerinin katından gelenler konusunda tasdik edenler' demek istemiştir. ***'Allah yolunda cihada çıktığınız zaman.'*** Yani Allah yolunda düşmanlara karşı cihat maksadıyla sefer düzenlediğiniz de. ***'Araştırın.'*** Durumu sizlere net olmayan, bundan dolayı Müslüman mı kafir mi olduğunu bilmediğiniz bir kimseyi öldürme konusunda yavaş davranın. Sakın acele edip size durumu kapalı olanı öldürmeyin. Size, Allah'a, Resul'üne savaş halinde olduğundan emin olduğunuz kimse dışında hiç kimseyi öldürmeye kalkışmayın.

'Size İslam selamı veren kimseye 'Sen mümin değilsin' demeyin.' Diyor ki: Size teslim olur, sizin dininizden ve davetinizden olduğunu izhar edip sizlere karşı savaşmayana 'sen Müslüman değilsin' demeyin. Dünyanın geçici menfaati için onu öldürmeyin. Diyor ki: Zira Allah katında rızıklarından ve nimetlerinden çok çok ganimetler vardır. Allah'a, size emrettiği hususlarda itaat eder, yasakladığı hususlarında sakınırsanız bunlar sizin için daha hayırlıdır. Ona itaati karşılığında size bunları sevap olarak verir. Dolayısıyla onun katında olanın taliplisi olun.

'Sizde daha önce öyleydiniz.' Buyuruyor ki: Size selam veren bu zat nasıl ise; ki ona 'Sen mümin değilsin' dediniz ve öldürdünüz… Siz de daha önce öyleydiniz. Yani Allah-u Teala'nın, dinini tabiileri ve yardımcıları ile aziz kılmasından önce. Sizlerde bu öldürdüğünüz zatın, kavminden mallarını almasınlar diye dinini gizlediği gibi dininizi gizliyordunuz. Şöyle denilmiştir ***'Siz de daha önce böyleydiniz.'*** Yani onlar gibi siz de kafir idiniz. ***'Allah-u Teala size lütufta bulundu.'*** Diyor ki: Dinini, yardımcıları ve

tabilerinin çokluğuyla aziz kılan Allah size lütufta bulunmuştur.’’ (Taberi, 7/351)

Ka’ka b. Abdullah b. Ebu Hadrad’ın babası Ebu Hadrad’dan rivayet ettiğine göre şöyle dedi: “Rasulullah bizi İdam’a (bir yer ismi) gönderdi. Müslümanlardan bir grup ile yola çıktım. Aralarında Ebu Katade Haris b. Rib’iyy ve Muhallem b. Cessame b. Kays da vardı. İdam’ın yakınlarına varınca yanımıza Amir el-Eşcai bir deve üzerinde geldi. Beraberinde küçük bir azık ve içinde süt olan bir kırba vardı. Yanımıza gelince bize selam verdi. Biz ona dokunmadık ancak Muhallem b. Cessame onu öldürdü ve devesi ile eşyalarını aldı. Rasulullah’ın yanına dönüp olayı anlatınca hakkımızda şu ayet indi.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا ضَرَبۡتُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَتَبَيَّنُواْ وَلَا تَقُولُواْ لِمَنۡ أَلۡقَىٰٓ إِلَيۡكُمُ ٱلسَّلَٰمَ لَسۡتَ مُؤۡمِنٗا تَبۡتَغُونَ عَرَضَ ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا فَعِندَ ٱللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٞۚ كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبۡلُ فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡكُمۡ فَتَبَيَّنُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعۡمَلُونَ خَبِيرٗا [النساء ٩٤]

“Ey müminler! Allah yolunda cihada çıktığınız zaman, mümini kafirden ayırt etmek için iyice araştırın. Size İslam selamı veren kimseye, dünya hayatının geçici nimet ve menfaatine göz dikerek ‘Sen mümin değilsin’ demeyin. Allah katında çok ganimetler var. İslam’a ilk önce girdiğiniz zaman siz de öyle idiniz. Sonra Allah, size iman ve istikameti lütfetti. Onun için iyice anlayın (öldürmede acele etmeyin). ***Muhakkak Allah yaptıklarınızdan haberdardır.”*** *(Nisa Suresi: 94)* (Müsned, 24509)

İbn Abbas’tan Rivayet edildiğine göre şöyle dedi: “Bir adam Müslüman olduğunu söylüyor, Allah ve Resulü‘ne iman ediyordu. Kendi kavmi içinde ikamet ediyordu. Muhammed sallallahu aleyhi vesellem’in bir seriyyesi geldiğinde kendi kavmine haber veriyordu. Onlar da kaçıyorlardı. Adam bu hal üzere devam etti. Aynı dinden olduklarından dolayı da müminlerden korkmuyordu

ve onlara selam veriyordu. Bunun üzerine müminler ‘Sen mümin değilsin’ deyip onu öldürmüşlerdi. İşte burada Allah-u Teala ***‘Ey müminler! Allah yolunda cihada çıktığınız zaman’*** buyruğundan ***‘Dünya hayatının geçici nimet ve menfaatine göz dikerek’*** buyruğuna kadar olan bölümü indirmiştir. Yani, kendisinde bulmuş olduğunuz malı size helal olsun diye onu öldürüyorsunuz. İşte bu dünya hayatının geçici menfaatidir. Benim yanımda da çok çok ganimetler vardır. Sizler Allah’ın lütfuna talip olun.

Bu zatın adı Mirdas idi. Kavmi, Rasulullah’ın göndermiş olduğu, başında Leysoğullarından Kuleyb adında bir zatın bulunduğu seriyyeden dolayı yerlerini terk edip gitmişlerdi. Bundan dolayı karşı karşıya gelmemişlerdi. Mirdas da onlarla karşılaşıp selam verince onu öldürdüler. Bunun üzerine Rasulullah, ailesine diyetin ödenmesi emri verdi. Malını da onlara iade etti. İman edenlere de bir daha böyle bir şey yapmalarını yasakladı.’’ (Taberi, 7/ 356)

İbn Abbas’tan rivayet edildiğine göre Allah-u Teala’nın ***‘Size İslam selamını verene ‘Sen mümin değilsin’ demeyin’*** buyruğu hakkında şöyle demiştir: “Allah-u Teala iman edenlere de Allah’tan başka ilah olmadığına şahitlik edene ‘sen mümin değilsin’ demelerinin leşi yemelerini haram kıldığı gibi haram kılmıştır. Zira o, onun malını ve canını emniyet altına almıştır. Siz de Allah’ın verdiği emniyeti geri çevirmeyin.’’ (Taberi, 7/361)

Katade’den Allah-u Teala’nın ***“Ey iman edenler, Allah yolunda cihada çıktığınızda iyice araştırın”*** buyruğu hakkında şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Bu olay, Gatafan kabilesinden bir zat olan Mirdas hakkında olmuştur. Bize anlatıldığına göre Allah’ın peygamberi, başında Galip el-Leysi olan bir seriyyeyi Fedek ehli üzerine gönderdi. Orada Gatafan kabilesinden birileri vardı. Mirdas da obur biriydi. Tüm arkadaşları kaçıp gitti. Sahabeler onunla karşılaşınca Mirdas onlara selam verdi. Rasulullah’ın ashabı onunla karşılaşınca onu öldürdüler, yanında ne eşya varsa aldılar. Allah-u Teala onun hakkında ***‘Size İslam selamını verene ‘Sen***

mümin değilsin' demeyin' ayetini indirdi. Çünkü Müslümanlar, karşılaştıkları vakit selamlaşırlar. Bu yolla birbirlerini tanır, bu şekilde selamlaşırlar.'' (Taberi, 7/357)

Mücahid'den rivayet edildiğine göre Allah-u Teala'nın ***"Size İslam selamını verene 'Sen mümin değilsin' demeyin"*** buyruğu hakkında şöyle demiştir: "Bir koyun çobanı vardı. İman ehlinden bir grup onu gördüler. Onu öldürdüler ve yanında ne varsa aldılar. Ondan 'Es-Selamu aleykum. Ben müminim' sözünü kabul etmediler." (Taberi, 7/360)

Mükatil b. Süleyman da şöyle demiştir: ''Yani, gazve gayesiyle sefere çıktığınızda ***'Araştırın'*** kimi öldüreceğiniz konusunda… ***'Size İslam selamını verene 'Sen mümin değilsin' demeyin.'*** Yani Mirdas. Çünkü o onlara 'Es -Selamu aleykum. Ben müminim' demişti.''

"Sen mümin değilsin… dünya menfaatini isteyerek." Yani Mirdas'ın koyunları. ***"Allah katında çok çok ganimetler vardır."*** Yani ahirette ve cennette… ***"Siz de daha önce böyleydiniz."*** Yani hicretten önce Mirdas ile aynı konumdaydınız. Kendi kavminiz içinde Rasulullah'ın ashabıyla karşılaştığınızda tevhid ile eman buluyordunuz.

Bundan dolayı sizin hicretten önce kendisi ile eman bulduğunuz bir durumdan dolayı hiç kimseyi korkutmayın. ***"Allah size lütufta bulundu."*** Hicret ile siz de hicret ettiniz. ***"Araştırın."*** Yani sefere çıktığınızda Müslüman olan birini öldürmeyin. ***"Muhakkak Allah yaptıklarınızdan haberdardır."***

Üsame dedi ki: "Allah'a yemin olsun ki, bundan sonra lâ ilahe illallah diyen hiç kimseyi öldürmem.'' (Tefsir-u Mükatil b. Süleyman, 1/400)

İbn Teymiyye dedi ki: "Onlara cihat ederken araştırmayı ve emin olmayı emretmiştir. Hali meçhul kimse hakkında dünyanın

geçici menfaatini umarak 'Mümin değilsin' dememelerini söylemiştir. Bu durumda onların onun mümin olmadığı şeklindeki haberleri delilsiz bir haber olur ve malını almak için hevaya dayanmış olur. Bu durum dârul harpte olsa dahi selam verdiğinde bu şekildedir. Nitekim başka bir kıraat de 'selem' şeklinde değil 'selam' şeklindedir. Zira o zat, imanını gizleyen bir mümin olabilir. Nitekim sizde daha önce imanınızı gizliyordunuz. Müslüman bir zat size selam verip sizinle savaş halinde değil barış halinde olduğunu söylerse araştırın ve emin olduktan sonra hüküm verin. Onu, doğru mu söylüyor yoksa yalancı mıdır şeklindeki durumunu anlamadan öldürmeyin, malını almayın." (El-Cevabu's Sahih, 6/456)

Derim ki: Bu ayeti kerime ve tefsirinde sahabilerden ve tabiinlerden varit olan hususlar Haricilerin dinlerini iptal etmektedir. Mirdas harp diyarındaydı ve Müslümanlara selam verdi. Bazı rivayetlerde selam verdikten sonra "Ben müminim'' dediği de vardır. Bazı rivayetlerde de peygamberin sarih bir şekilde onun Müslüman olduğuna ve diyetinin ödenmesini emrettiğine delalet eden ifadeler vardır. Mirdas harp diyarındaydı. Sahabeler de Allah yolunda cihat halindeydiler. Harp diyarında asıl olan da halkının kafir olmasıdır. Ancak İslam'ın alametlerinden birini izhar eden hakkında Müslüman hükmünü vermek vaciptir.

Bugün yöneticilerinin beşeri kanunlarla yönettikleri İslam beldelerinde zahir olan küfür diyarı olmasıdır. Çünkü herhangi bir diyar hakkında verilecek hüküm, orada tatbik edilen hükümlere bağlıdır. Her ne kadar meselede ihtilaf olsa da… Bu hususta bizim İslam beldeleri hakkında bu hükmü vermemiz, hükümlerin bu bölgelerle aslen kafir olan diyarlar arasında eşit olduğu manasına gelmez. Kendisinde asıl olanın İslam olduğu ve daha sonra küfrün hakim olduğu diyar ile aslen küfür olan diğer arasında fark vardır.

Muhammed b. İbrahim b. Abdullatif Âlu'ş Şeyh'e soruldu : "Beşeri kanunlarla yönetilen Müslüman beldelerden hicret etmek vacip midir?" O da şöyle cevap vermiştir: "Beşeri kanunların

hakim olduğu beldeler İslam beldesi değildir (yani küfür diyarı olduğunu kastediyor). Bundan dolayı oradan hicret vaciptir. Yine bir beldede putperestlik ortaya çıkar, kimse inkar etmez ve bu durum değiştirilmez ise oradan hicret vacip olur.

Küfür, küfrün yayılması ve hakim olmasıyla olur. Bu da küfür beldesidir. Ancak bu beldelerde bazı fertler hakim ise yahut az sayıda küfür ameli bulunuyorsa o belde İslam beldesidir.’’ (Fetava Ve’r Resail Semahatu’ş Şeyh Muhammed b. İbrahim, 6/188)

Abdulvahit et-Temimi akidesinde İmam Ahmed’in şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Şöyle diyordu: ‘Herhangi bir diyarda Kur’an‘ın mahluk olduğu söyleniyorsa, kader inkar ediliyorsa ve benzeri hususlar bulunuyorsa o diyar küfür diyardır.” (İ’tikad-u İmam Ahmed, 64)

Derim ki: İmam Ahmed’in zamanında Cehmiyye’nin yönetimi aldığı dönem belki bizim dönemimizden daha beterdi. Çünkü insanları Kur’an’ın mahluk olması, Allah-u Teala’nın görülmesinin inkar edilmesi gibi küfür olan inançlara zorlamak, insanlara küfür de dahil her tür özgürlüğü sağlayan ancak onları küfre zorlamayan demokratik düzenlerden daha beterdir. Her iki durum da şer ve küfürdür. Ancak ilki daha kötüdür. Zira insanlar mihne döneminde fitneye tabi tutuluyor, Kur’an’ın mahluk olmadığını söyleyen herkes kadılıktan ve imamlıktan azlediliyordu. Okullarda çocuklara bu inanç telkin ediliyordu. Hatta Cehmiyye öyle bir hale geldi ki Ehl-i sünnet imamlarını Kur’an‘ın mahluk olduğunu söylemedikleri için öldürüyor, hapsediyor ve işkence ediyorlardı.

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Kur’an meselesinde selef ve halef arasında benzeri uluvv ve yüksek olma meselesinde benzeri olmayan bir çekişme ve tartışma vuku bulmuştur. Çünkü selef döneminde bunu açıkça inkar eden kimse yoktu. Nitekim onların döneminde Kur’an’ın mahluk olduğunu açıkça söyleyen kimse yoktu. Cehmiyye de o dönemlerde Allah-u Teala’nın arşı üzerinde

olduğunu inkar etmeye davet etme cüreti gösteremiyordu. Hatta bunu açıktan bile söyleyemiyorlardı. Nitekim insanları Kur'an'ın mahluk olduğunu inanmaya davet etmeye cüret etmişler ve bu hususta onları imtihanlara tabi tutmuşlardı. İcabet etmeyenlerin cezası da hapis, dayak, ölüm, maaşının kesilmesi, görevden uzaklaştırma ve şahitliklerinin kabul edilmemesiydi. Ayrıca esir düşecek olurlarsa kurtulmaları için düşmana fidye verilmiyordu. Ancak İslam'dan çıkmış olan kimseye yakışacak bu ve benzeri nice cezalar tatbik ediliyordu. Dini de mürtetlerin değiştirmiş oldukları gibi bir çok şekilde değiştirmişlerdi.'' (Tis'iniyye, 1/230)

Bir örnek olarak imam Ahmed b. Nasr el-Huzai Vasık'ın halifeliği döneminde Hicri 231 senesinde Kur'an'ın mahluk olduğunu kabul etmediği için öldürülmüştür. Vasık onu yakalamış ve şöyle demiştir: "Kur'an hakkında ne diyorsun?'' Dedi ki: "Allah'ın kelamıdır.'' Dedi ki: "Kıyamet günü Rabbini görecek misin?'' Dedi ki: "Rivayetler bu şekilde gelmiştir.'' Bunun üzerine Vasık, samsâma denilen kılıcın getirilmesini emretmiş ve şöyle demiştir: "Ben bu adamın üzerine gittiğimde kimse benimle kalkmasın. Zira ben, bizim ibadet etmediğimiz ve kendisinin anlattığı sıfatlarla bilmediğimiz bir Rabbe ibadet eden bu kafire yürürken attığım adımların sevabını ümit ediyorum.''

Sonra prangaya vurulmuş bir şekilde bu postun üzerine oturtulmasını emretmiştir. Başının iple bağlanmasını ve yere uzatılmasını da emretmiştir. Ona doğru yol alıp boynunu vurmuştur. Başının alınıp Bağdat'a götürülmesini emretmiştir. Doğu tarafında da Batı tarafında da günlerce dikili kalmıştır." (Tabakat'ul Hanebile, 1/200)

Taberi tarihinde şu da rivayet edilmiştir: "Kulağına bir kağıt parçası asılmış içinde de 'Bu, kafir, müşrik, sapık bir zatın kellesidir. Kendisi Ahmed b. Nasr b. Malik'tir. Allah-u Teala onu, Kur'an'ın mahluk olduğuna dair delil ikame ettikten, teşbihi nefyettikten ve kendisine tövbe etmeyi arz edip hakka dönmesine

fırsat verdikten, kendisinin de görüşünde ısrarcı davranmasından sonra Emirü'l Müminin İmam Vasık Abdullah Harun'un eliyle öldürmüştür. Kendisini alelacele ateşine ve azabına atan Allah'a hamdolsun. Emirü'l Müminin kendisine bunları sormuş, kendisi de teşbihi ikrar etmiş ve küfür kelimesini söylemiştir. Bundan dolayı Emirü'l Müminin kanını helal saymış ve ona lanet etmiştir. Ahmed b. Nasr'ın arkadaşı olarak bilinen insanların peşine düşülmesini de emretmiştir." (Tarih-i Taberi, 9/139)

Derim ki: Cehmiyye imamlarının dini değiştirmeye ve insanları alemlerin Rabbini inkar etmeye zorladıkları bu fitnenin şiddetine bir bak.

Bu şiddetli imtihanda sünnet imamlarının yaşadıklarına ikinci bir örnek de İmam Yusuf b. Yahya el-Buveyti'nin yaşadığı imtihandır.

Hatib-i Bağdadi şöyle demiştir: Bize el-Atiki haber verdi, dedi ki: Bize Ali b. Abdurrahman b. Ahmed b. Yunus b. Abdulâlâ el-Masri anlattı, dedi ki: Bize babam anlattı, dedi ki: "Yusuf b. Yahya Ebu Yakup el-Buveyti Şafii'nin talebelerindendi. Mütevazi bir yaşantısı vardı. O, fitne ve Kur'an ile imtihan günlerinde Mısır'dan Irak'a götürüldü. Fitneye boyun eğmesi istendi ancak kabul etmedi. Bundan dolayı Bağdat'ta prangaya vurularak hapse atıldı. Ölünceye kadar prangalı bir şekilde hapiste kaldı. Bu olay hicri 232 senesinde olmuştur. (Tarih-i Bağdat, 16/439)

Yine Rebi b. Süleyman kendi senediyle rivayet ederek şöyle demiştir: "Buveyti'yi boynundan ayaklarına bir prangaya vurulmuş halde bir katır üzerinde gördüm. Boynu ile ayağı arasında bir zincir de vardı. O zincirde de 40 rıtıl (bir rıtıl 416 gram) ağırlığında bir kerpiç de vardı. Şöyle diyordu: Allah-u Teala mahlukatı ol emri ile yaratmıştır. Eğer 'ol' mahluk ise o zaman sanki bir mahluk başka bir mahluku yaratmış olur. Allah'a yemin olsun ki ben, boynumdaki bu demirlerle öleceğim. Nihayetinde benden sonra,

‘Bu mesele için bazı insanlar demirlere bağlı olarak ölmüşlerdir’ diyecek kimseler gelecektir. Şayet ben onun yanına götürülürsem onu (Vasık’ı) tasdik edebilirim

Rebi dedi ki: “O, bana hapishaneden şunu yazdı: ‘Bazen öyle anlar yaşıyorum ki sanki üzerimde elimle dokunmasam hiç demir bulunmamaktadır. Mektubumu okuduğun zaman ders halkanda bulunan kimselere güzel ahlak ile muamele et. Özellikle de gariban olanlara hayırlı davran.’’ (Tarih-i Bağdat, 16/439)

Ebu Amr el-Müstemli şöyle demiştir: “Muhammed b. Yahya ez-Zuhli’nin meclisinde hazır bulunduk. Bize Buveyti’nin mektubunu okudu. Baktık ki içinde, ‘Senden isteğim; benim halimi hadis ehli kardeşlerimize anlatmandır. Ümit ederim ki Allah-u Teala, beni onların duası ile kurtarır. Zira ben prangalara vurulmuşum. Artık taharet ve namaz gibi farzları eda etmekten aciz kalmışım’ yazıyordu. Bunun üzerine insanlar ağlamaya ve ona dua etmeye başladılar.” (Tarih-i İslam, 5/979)

Derim ki: İnsanların inançlarını değiştirmek onları saf küfre zorlamak, hadlerin ve cinayetlerin hükmünü değiştirmekten daha kötüdür. Her ikisi de küfürdür. İmam Ahmed’in asrında insanların çoğu Cehmiyye dinine girmiş olsalar da sünnet imamları, bütün insanlar hakkında Cehmiyye ve kafir oldukları hükmünü vermemişlerdir. Ancak net olarak bildikleri müstesnadır.

Bunları, İslam toplumlarında insanların halini araştırmanın gerekli olmadığını beyan etmek için zikrettim. Çünkü onlar da asıl olan İslam’dır. Harp diyarlarında asıl olan da küfürdür. Ancak orada Allah’tan gelenleri akıl eden kimsenin, İslam alametlerini gösteren kimse hakkında İslam hükmünü vermesi vaciptir. Mirdas hakkındaki nas bu şekilde gelmiştir. Bu da; yerinde olmayan tabiiliği esas almayı iptal etmektedir. Nitekim Hariciler böyle demektedirler.

Bölüm
Münafığın tarifi

Bu ve bundan sonraki bölüm oldukça önemlidir. Bu iki bölümü iyi kavrayan kimsenin zihninden Haricilerin öne sürdükleri şüpheler geçersiz olacaktır. Çünkü dile getirdikleri şüphelerin çoğu nifak küfrü etrafında dönmekte ve onların münafıkların hükümlerini ispat etmemeleri ve bunlar üzerine bina edilen sonuçları görmemelerinden kaynaklanmaktadır.

Muasır Haricilerin öne sürdükleri şüpheler, insanların batını halleri hakkında hüküm verme etrafında dönmektedir. Onlar, cehaletlerinden kaynaklı ve insanların zihnini karıştırmak için istedikleri kadar verdikleri hükmün zahir hakkında bir hüküm olduğunu iddia etsinler.

Dile getirdikleri şüphelerden biri de: Bazı İslam toplumlarında küfrün yaygın ve çok olması, insanların tevhidi anlamadıkları, tağutu inkar etmedikleri… Ve buna benzer daha bir çok husus zikretmektedirler.

Bundan dolayı da İslam'a mensup olanlara iki vahyin naslarında gelen şartlara bir takım ek şartlar koşmuşlardır. Bunun da batına değil zahire göre bir hüküm olduğunu iddia etmişlerdir. Şüphe yok ki bu, Kitaba, Sünnete ve icmaya muhaliftir. Zira bu dünyada kurtuluşu sağlayan hükmî İslam'ı şeriat'ı belirleyen tayin etmiştir. Dolayısıyla hiç kimsenin şeriatta gelene ek bir şey koyma hakkı yoktur. Haricilerin şartlarını yerine getirmeyen hakkında İslam hükmünü vermeme konusundaki geçersiz zanlarına ve fasit kıyaslarına zikretmiş oldukları sebeplendirmenin hepsi nifak küfrü kabilindendir.

Kim Allah ve Resulü’nün asıl olarak tayin etmediği bir asıl belirleyecek olursa bu, kendisini Kitap ve Sünnet’in naslarını ya açıkça veya tevil ya da tahrif ile reddetmeye sürükleyecektir.

İbn Kayyim şöyle demiştir: “Allah‘ın ve Resul’ünün tayin etmediği bir aslı asıl olarak kabul eden herkesi bu adımı zorla sünneti reddetmeye veya manasından tahrif etmeye sürükleyecektir. Bundan dolayı Allah ve Resul’ünün hizbi, peygamberin getirmiş olduğu dışında herhangi bir asıl kabul etmemiştir. Onların dayandıkları ve müracaat ettikleri tek asıl budur.’’ (Şifau’l Alil, 1/45)

Derim ki: Ehl-i sünnet ve’l cemaat, dünyevi hükümlerin zahire göre olduğu hususunda icma etmişlerdir. Dolayısıyla hiç kimseyi izhar etmiş olduğu şeyden başka bir sebeple tekfir etmeye yol yoktur. Münafık ise İslami izhar edip küfrü gizlemektedir. Onun küfrü, lâ ilahe illallahın rükünlerinden birini ihlal ile olmaktadır. Münafık da madem sözleri veya amelleri ile küfrü izhar etmiyor, o zaman hiçbir şekilde onu tekfir etmek caiz değildir.

Münafık; lûgatte İbn Kuteybe‘nin de dediği gibi: nifak lûgatte “نافقاء اليربوع” (köstebek) kullanımından gelir. Bu ise yuva deliklerinden biridir. Yuvaya girdiği delik kapatılırsa buradan çıkar. Buna bağlı olarak “نافق ve نفق” denilir. Burada münafığın yaptığı fiil köstebeğin yaptığına benzetilmektedir. Çünkü bir kapıdan girip başka bir kapıdan çıkmaktadır. Aynı şekilde münafıkta İslam’a söz ile girmekte, inanç ile çıkmaktadır. “Garibu’l Hadis’’ kitabında bundan daha ziyade bir beyan vermiştim. Nifak; bu anlamıyla İslam döneminde kullanılmaya başlanmış, İslam’dan önce Arapların bilmediği bir kullanımdır.’’ (Garibu’l Kur’an, 29’

Şeriattaki tarifine gelince şu şekildedir:

Ebu’l Mikdam Sabit b. Hürmüz’ün Ebu Yahya’dan rivayet ettiğine göre şöyle demiştir: Huzeyfe’ye soruldu: “Münafık kimdir?’’ Dedi ki: “İslam görünüp onunla amel etmeyendir.’’ (Sıfetu’n Nifak ve Zemmu’l Munafikın, 65)

Hasan el-Basri'den rivayet edildiğine göre şöyle dedi: "Şöyle denilirdi: 'Nifak; batın ile zahirin, söz ile amelin, giriş ile çıkışın farklı olmasıdır.' Şöyle de denilirdi: 'Nifakın üzerine bina edildiği temel yalandır." (Sıfetu'n Nifak ve Zemmu'l Munafikın, 48)

Ebu Bekir el-Firyabi dedi ki: bize Vehb b. Cerir anlattı, bize babam anlattı: Hasan'dan işittiğine göre şöyle demiştir: "İnsanlar ancak şu üç kişiden biridir: Mümin, münafık, kafir.

Mümine gelince o, Allah'a itaat ile amel edendir. Kafire gelince gördüğünüz gibi Allah-u Teala onu zelil etmiştir. Münafığa gelince odalarda, evlerde, yollarda bir burada, bir oradadır. Allah'a yemin olsun ki onlar Rablerini tanımamışlardır. Bilakis kötü amelleri ile Rablerine olan inkarlarını bilmişlerdir. Cahillik baş göstermiş, ilim azalmış, sünnet terk edilmiştir. İnna lillahi ve inna ileyhi râci'un. Şaşkın ve sarhoşlar. Ne Yahudi ne Hristiyan ne de Mecusiler ki mazur olsunlar.

Şöyle demiştir: Şüphesiz mümin, dinini insanlardan almamıştır. Bilakis dini ona Allah-u Teala tarafından gelmiş, o da öyle almıştır. Münafık ise dilini insanlara sunmuş, kalbini ve amelini Allah'a vermekten geri kalmıştır.

İslam'da ortaya çıkarılmış iki büyük bid'at vardır: Biri yanlış görüşlere sahip bir adamdır ki cennetin kendi görüşünde olanlara ait olduğunu iddia etmiştir. Buna bağlı olarak kılıcını çekmiş, Müslümanların kanını helal görmüş hürmetlerini çiğnemiştir.

İkincisi ise dünyaya tutkun bir adamdır ki dünya için öfkelenir, dünya uğrunda savaşır, dünyanın taliplisi olur.

Şöyle de demiştir: Subhanallah! Bu Ümmet, kendisini kahretmiş bir münafıktan ve dinden çıkıp kendisine kılıç çekenden çektiğini başka hiç kimseden çekmemiştir. İki pis fırka. Her Müslümanı derde kedere boğmuşlardır.

Ey ademoğlu! Dinine sarıl. O senin etin ve kanındır. Eğer bunlarla selamette olursan ne büyük rahatlık ne büyük nimettir. Diğeri olursa -Allah korusun- sönmeyen bir ateş, ölmeyen bir can, yontulmayan bir taş olur.'' (Sıfetu'n Nifak ve Zemm'ul Munafikın, 49)

İmam Ahmed'in "Usulü's Sünne ve İ'tikadi's Selef" kitabında Muhammed b. Avf rivayeti ile münafığın tarifi şu şekilde gelmiştir. Dedi ki: "Nifak, Allah'ı inkar etmek, ondan başkasına ibadet etmek, bununla beraber zahiren Müslüman olduğunu göstermektir. Aynen Rasulullah dönemindeki münafıkların örneğinde olduğu gibi. Kim küfrünü açığa vuracak olursa öldürülür.'' (Tabakat'ul Hanebile, 2/340)

Yine Usulü's Sünne'de Abdus el-Attar rivayetiyle şöyle demiştir: "Nifak küfürdür; Allah'ı inkâr edip başkasına ibadet ederken zahiren Müslüman olduğunu göstermektir. Aynen Rasulullah dönemindeki münafıklar gibi." (El-Câmi fi Akaid ve Resail Ehli's Sünne, 356)

Ali b. el-Medini şöyle demiştir: "Nifak küfürdür; Allah'ı inkâr edip başkasına ibadet ederken zahiren Müslüman olduğunu göstermektir. Aynen Rasulullah dönemindeki münafıklar gibi. Peygamber onlardan zahirlerini kabul etmiştir. Kim de küfrünü açığa vurursa öldürür." (Şerh Usul-i İ'tikadi Ehli's Sünne Ve'l Cemaa, 318)

Derim ki: Nifak, İslam'ı izhar edip küfrü gizlemektir. Artık hangi küfür türü olursa olsun. İster tağutu inkâr etmeme yoluyla küfür, ister küfri bir inancı gizlemek yoluyla küfür olsun. Cehmiyye'de olduğu gibi. Bunların hepsi açığa vurulmadığı müddetçe nifak küfrü şeklindedir. Açığa vuracak olursa mürtet olur.

Bölüm

Münafıkların dünyada Müslüman hükmünü alacaklarının beyanına dair

Ubeydullah b. Adiyy b. el-Hiyar'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasulullah insanların arasında otururken bir adam gelip onunla fısıldaştı. Kimse ne dediğini bilmiyordu. Ta ki Rasulullah açıkça söyleyinceye kadar. Görüldü ki o adam münafıklardan bir adamı öldürme konusunda Rasulullah'tan izin istiyordu. Rasulullah açıktan konuşunca ona şöyle dedi***: 'O, Allah'tan başka ilah olmadığına Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şahitlik etmiyor mu?'*** Adam dedi ki: 'Elbette, ancak şahitliği yoktur.'

Rasulullah dedi ki: ***'Namaz kılmıyor mu?'*** Dedi ki: 'Elbette, ancak namazı da yoktur.' Buyurdu ki: ***'İşte Allah-u Teala'nın bana dokunmayı yasakladığı kimseler onlardır."*** (Muvatta, 592)

İmam Şafii bu hadise yorumunda şöyle demiştir: "Rasulullah münafığı öldürmek üzere izin isteyen adama şunu haber vermiştir: Eğer Müslüman olduğunu gösteriyorsa Allah-u Teala ona, onu öldürmeyi yasaklamıştır. Bu hüküm de Allah'ın kitabına ve Rasulullah'ın sünnetine dünyevi hükümler açısından, imanın kalkan olması hususunda muvafıktır. Bununla beraber Allah-u Teala onların cehennemin en alt tabakasında olduklarını haber vermiştir." (Umm, 7/396)

Enes b. Malik'ten rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Ateban b. Malik gözlerini kaybedince -ki kendisi ensarlı bir zat idi- Rasulullah'a haber gönderip şöyle demiştir: 'Ben, bana gelip evimde veya evimin bir köşesinde namaz kılıp bereket için dua etmeni isterim.' Rasulullah, ashabından bir grupla kalkıp onun

yanına gittiler. Aralarında bir şeyler konuştular, nihayetinde Malik b. Duhşum'u andılar. Bazıları şöyle dedi: 'Ey Allah'ın Resulü! Bu zat, münafıkların barınağı ve sığınağıdır.' O kadar aleyhinde konuştular ki öldürülmesine izin verdi. Sonra Rasulullah şöyle dedi: ***'Namaz kılıyor mu?'*** Dediler ki: 'Evet, ey Allah'ın Resulü! Hiçbir hayrı olmayan bir namaz.' Bunun üzerine Rasulullah şöyle dedi: ***'Namaz kılanlara dokunmak bana yasaklandı, namaz kılanlara dokunmak bana yasaklandı, namaz kılanlara dokunmak bana yasaklandı."*** (Ta'zim-u Kadri's Salat, 961)

Celil sahabi Cabir b. Abdullah, sahabilerin münafığa dünyada İslam hükmü verileceği konusunda icma ettiklerini nakletmiştir. Diyor ki: "Münafıklardan hiç kimseye kafir denilmiyordu.'' (Şerh-u Usul-i İ'tikad-i Ehli's Sünne Ve'l Cemaa, 2006)

Şafii dedi ki: "Allah-u Teala peygamberine şöyle demiştir: 'Münafıklar sana geldiklerinde,

إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ قَالُواْ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ (١) ٱتَّخَذُوٓاْ أَيْمَٰنَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ إِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ (٢) ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُواْ ثُمَّ كَفَرُواْ فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ [المنافقون ١-٣]

"Münafıklar sana geldiklerinde: Şahitlik ederiz ki sen Allah`ın Peygamberisin, derler. Allah da bilir ki sen elbette, O`nun Peygamberisin. Allah, münafıkların kesinlikle yalancı olduklarını bilmektedir. Yeminlerini kalkan yapıp Allah yolundan yan çizdiler. Gerçekten onların yaptıkları ne kötüdür! Bunun sebebi, onların önce iman edip sonra inkar etmeleridir. Bu yüzden kalpleri mühürlenmiştir. Artık onlar hiç anlamazlar." *(Munafikun Suresi: 1-3)*

Şafii dedi ki: “Burada müşrik olup imanını izhar edenin, imanını izhar edip sonra şirk koşup ardından tekrar imanını izhar edenin bu izharı, gösterenin kanını dökmeye engeldir. Bu iki halde hangi küfür türüne düşerse düşsün; gizlediği bir küfre yahut açığa vurduğu bir küfre. Çünkü münafıkların bayramları bulunan ve kiliselere gidilen şekilde zahiri amelleri olan bir dinleri yoktur. Onların küfrü ancak inkar ve ta’til (Allah’ın sıfatlarını iptal) kabilindendir. Bu husus, Allah’ın kitabında ve Rasulullah’ın sünnetinde apaçıktır. Şöyle ki; Allah-u Teala münafıkların yeminlerini kalkan edindiklerini haber vermiştir. Yani -Allah daha iyi bilir- öldürülmeye karşı. Daha sonra yeminlerini ne şekilde kalkan edindiklerini haber vermiştir: ***‘Şöyle ki; Onlar iman etmişler, sonra kafir olmuşlardır.’*** Onların önce iman edip daha sonra imandan küfre döndüklerini haber etmiştir. Kendilerine küfür sorulduğunda onu inkar etmişler ve imanı izhar etmişler, ikrar etmişler, tövbe ettiklerini göstermişlerdir. Ancak kendileriyle Allah arasında küfür üzere kalmaya devam etmişlerdir. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

يَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ مَا قَالُواْ وَلَقَدْ قَالُواْ كَلِمَةَ ٱلْكُفْرِ وَكَفَرُواْ بَعْدَ إِسْلَٰمِهِمْ [التوبة ٧٤]

“O sözleri söylemediklerine dair Allah`a yemin ediyorlar. Halbuki o küfür sözünü elbette söylediler ve müslüman olduktan sonra kafir oldular. ” *(Tevbe Suresi: 74)*

Burada onların hem küfründen hem de küfrü inkar ettiklerinden haber vermiştir. İnkarlarıyla içlerindeki hususu yalanlamıştır. Birçok ayette kafir olduklarını zikretmiş, imanı izhar edip gerçekte başka bir hal üzere olduklarından dolayı onları ‘nifak’ ile vasıflandırmıştır. Buyuruyor ki:

إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرْكِ ٱلْأَسْفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا [النساء ١٤٥]

‘Şüphesiz münafıklar cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara bir yardımcı da bulamayacaksın.’ (Nisa Suresi: 145)

Burada münafıkların küfrünü haber vermiş, haklarında kullarının sırlarından kendisinden başkasının bilemeyeceği bilgiye bağlı olarak hükmetmiş, yeminlerinde yalancı olduklarını beyan etmiştir. Dünyevi hükümler açısından yalancı olsalar da izhar ettikleri iman ile bu imanın kendilerine kalkan olmasına hükmetmiştir. Onlar ki küfrü gizleyip imanı izhar edenlerdir. Peygamberinin diliyle de Kitabında indirdiğine benzer bir şekilde imanı izhar etmenin öldürülmeye karşı bir kalkan olduğunu açıklamıştır: İman ettikten sonra küfrüne şahitlik ettiği yahut şahitlik etmediği kimse hakkında eğer imanı izhar ederse bu izharı öldürülmesine engeldir.

Rasulullah da Allah-u Teala küfürden sonra imanı izhar edenin canlarını korumaya aldıysa, onların Müslümanlara ait olan miras ve nikah muameleleri açısından Müslümanlara ait olan hükümlere sahip olduklarını beyan etmiştir.

Buna binaen Allah-u Teala'nın sonra Resul'ünün münafıklar hakkındaki hükmünde; hiç kimsenin herhangi biri hakkında kendi nefsinin izhar ettiğinin hilafına bir hükümde bulunma hakkı olmadığı apaçıktır. Allah-u Teala kullara sadece izhar edilene göre hüküm verme hakkı vermiştir. Çünkü hiç kimse -Allah-u Teala'nın kendisine öğrettiği müstesna- kaybolan bir şeyi/gaybı veya görmediği bir şeyi bilemez. Allah-u Teala'dan gelenleri akıl eden herkesin hükümlerde zanların hepsini geçersiz sayması ve hiç kimse hakkında zan ile hükmetmemesi vacip olmuştur.

Rasulullah'ın sünnetlerinin delaleti de böyledir. Öyle ki onlar da farklı değildir.'' (Umm, 7/394)

Yine şöyle demiştir: "Münafıklar hakkında da küfrü gizlediklerinden ötürü cehennem ateşini vacip kılmıştır. Buyuruyor ki:

إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا [النساء ١٤٥]

'Şüphesiz münafıklar cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara bir yardımcı da bulamayacaksın.' (Nisa Suresi: 145)

Yine şöyle buyurmuştur:

إِذَا جَآءَكَ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ قَالُواْ نَشۡهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ (١) ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةً فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ [المنافقون ١-٢]

'Münafıklar sana geldiklerinde, 'Senin, elbette Allah'ın peygamberi olduğuna şahitlik ederiz' derler. Allah senin, elbette kendisinin peygamberi olduğunu biliyor. (Fakat) Allah, o münafıkların hiç şüphesiz yalancılar olduklarına elbette şahitlik eder. Yeminlerini kalkan edindiler…' *(Munafikun Suresi: 1-2)*

Yani -Allah daha iyi bilir- öldürülmeye karşın. Allah, sahabeleri münafıkları öldürmekten menetmiştir. İzhar ettikleri imana binaen dünyada kendilerinden iman hükümlerini kaldırmamıştır. Bununla beraber onlara cehennemin en alt tabakasını vacip kılmıştır. Çünkü onların sırlarını ve bunların izhar ettikleri imana aykırılığını bilmektedir. Onların aleyhlerine ikame etmiş olduğu hüccet ile kullarına, hiç kimsenin kendisi gibi olmadığını bildirmiştir; onun gizli ve açığa dair bilgisi birdir. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ وَنَعۡلَمُ مَا تُوَسۡوِسُ بِهِۦ نَفۡسُهُۥۖ وَنَحۡنُ أَقۡرَبُ إِلَيۡهِ مِنۡ حَبۡلِ ٱلۡوَرِيدِ [سورة ق ١٦]

'Yemin olsun ki insanı biz yarattık ve nefsinin ona ne vesveseler verdiğini biliriz. Şüphesiz biz ona şah damarından daha yakınız.' *(Kaf Suresi: 16)*

Şöyle de buyurmuştur:

يَعۡلَمُ خَآئِنَةَ ٱلۡأَعۡيُنِ وَمَا تُخۡفِى ٱلصُّدُورُ [غافر ١٩]

'Gözlerin hain bakışını ve sinelerde gizleneni bilir.' (Ğafir Suresi: 19)

Kur'an-ı Kerim'den daha başka ayetlerle beraber…''

Şafii dedi ki: "Kitabında bütün kullarına, onlara öğrettiklerinden başka ilimleri olmadığını bildirmiştir. Şöyle buyurmuştur:

وَٱللَّهُ أَخۡرَجَكُم مِّنۢ بُطُونِ أُمَّهَٰتِكُمۡ لَا تَعۡلَمُونَ شَيۡـًٔا [النحل ٧٨]

'Allah-u Teala sizleri annelerinizin karnından çıkardı, siz hiçbir şey bilmiyordunuz.' *(Nahl Suresi: 78)*

Yine şöyle buyurmuştur:

وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىۡءٍ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ [البقرة ٢٥٥]

'Dilediği müstesna onun ilminden hiçbir şeyi kuşatamazlar.'' (Bakara Suresi: 255)

Şafii dedi ki: "Daha sonra onlara vermiş olduğu ilimle lütfetmiştir. Onlara bununla yetinmelerini emretmiş, öğretmiş olduklarından başkasıyla başkasını veli edinmemelerini buyurmuştur. Peygamberine de şöyle buyurmuştur:

وَكَذَٰلِكَ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ رُوحًا مِّنۡ أَمۡرِنَاۚ مَا كُنتَ تَدۡرِى مَا ٱلۡكِتَٰبُ وَلَا ٱلۡإِيمَٰنُ

[الشورى ٥٢]

'İşte böylece sana da kendi buyruğumuzla bir ruh vahyettik. Sen kitap nedir, iman nedir bilmiyordun.' *(Şura Suresi: 52)*

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَاْيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا (٢٣) إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُۚ [الكهف ٢٣-٢٤]

'Allah izin verirse" demeden hiçbir şey için, "Şu işi yarın yapacağım" deme!' *(Kehf Suresi: 23-24)*

قُلْ مَا كُنتُ بِدْعًا مِّنَ ٱلرُّسُلِ وَمَآ أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْۖ [الأحقاف ٩]

'Yine de ki: 'Ben, peygamberler arasında benzeri gelip geçmemiş biri değilim, bana ve size ne yapılacağını da bilemem.' *(Ahkaf Suresi: 9)*

Daha sonra peygamberine onun geçmiş ve gelecek bütün günahlarını bağışladığını indirmiştir. Yani -Allah daha iyi bilir- 'geçmiş' vahiy gelmeden önceki durumdur. 'Gelecek' ise onu günah işlemekten korunmasıdır. Ondan razı olmasıyla ona ne yapılacağını, kıyamet gününde kendisine şefaat hakkı tanınıp şefaati kabul edilecek ilk zatın kendisi olduğunu ve kendisinin bütün mahlukatın efendisi olduğunu öğrenmiştir.

Yine peygamberine şöyle demiştir:

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌۚ [الإسراء ٣٦]

'Bilgin olmayan hususların peşine düşme.' *(İsrâ Suresi: 36)*

Peygambere bir adam geldi ve hanımını zina ile itham eden bir kimsenin durumunu sordu. Allah Resulü adama kendisine daha sonra gelmesini söyledi. Allah-u Teala da kendisine lian/lanetleşme ayetini vahyetti. Rasulullah da onların arasında lian yaptı.

Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلْغَيْبَ إِلَّا ٱللَّهُۚ [النمل ٦٥]

"De ki: Göklerde ve yerde gaybı Allah'tan başka kimse bilemez." *(Neml Suresi: 65)*

Yine şöyle buyurmuştur:

إِنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥ عِلۡمُ ٱلسَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ ٱلۡغَيۡثَ وَيَعۡلَمُ مَا فِى ٱلۡأَرۡحَامِۖ [القمان ٣٤]

"Şüphesiz kıyametin bilgisi Allah nezdindedir. Yağmuru o indirir, rahimlerde olanı o bilir." *(Lokman Suresi: 34)*

Peygamberine de şöyle demiştir:

فِيمَ أَنتَ مِن ذِكۡرَىٰهَآ (٤٣) إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَىٰهَآ [النازعات ٤٣-٤٤]

"Sen onun hakkında ne söyleyebilirsin ki! Onun hakkındaki nihaî bilgi Rabbine aittir." *(Naziât Suresi: 43-44)*

Kıyamet bilgisini peygamberinden dahi gizlemiştir. Allah-u Teala'nın mukarreb meleklerine, seçilmiş peygamberlerine Allah'ın kullarından komşu olanlar, melekler ve peygamberlerden ilmen daha az seviyede idiler. Çünkü Allah-u Teala kullarına, peygamberine itaati farz kılmıştır, hükme dair hiçbir şeyi onların yetkisine vermemiştir. Müminlerin herhangi bir delalet veya zanna dayanarak bir hükme kalkışmamaları yakışır olandır. Çünkü onların ilimleri, Allah-u Teala'nın kendilerine vermiş olduklarıyla başka bir emri gelinceye kadar durmalarını emretmiş olduğu peygamberlerinden daha azdır.

Zira Allah-u Teala, onlara delil üzerine delil vermiştir ki dünyada hakkında hüküm verdikleri kimse hakkında izhar ettiği dışında bir hüküm verme yetkileri yoktur. Onun göstermiş olduğu en güzel hali aşmamalarını söylemiştir. Peygamberlerine, putperestlere karşı Müslüman oluncaya kadar savaşmasını, İslam'ı izhar etmedikleri müddetçe de kanlarını korumaya almamasını emretmiştir.

Daha sonra Allah ve Resulü, onların İslam'da samimi olup olmadıklarını Allah'tan başka kimsenin bilmediğini beyan etmiştir. Buna bağlı olarak peygamberine şöyle buyurmuştur.

إِذَا جَآءَكُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتُ مُهَٰجِرَٰتٍ فَٱمْتَحِنُوهُنَّ ۖ [الممتحنة ١٠]

'Mümin kadınlar hicret ederek size geldikleri zaman onları imtihan edin.' *(Mumtehine Suresi: 10)*

Rebî, ***'Onları kafirlere geri vermeyin'***e kadar okumuştur ayette. Yani -Allah daha iyi bilir- imanlarındaki samimiyetlerini. Buyuruyor ki: ***'Onların mümin olduklarını bilirseniz…'*** Yani onların imanı izhar etmeleri halinde sizlere emretmiş olduğu hükümleri. Çünkü siz, imanda samimiyetlerine dair Allah'ın bildiğini bilmezsiniz. Dolayısıyla onları kafirlere geri vermeme konusunda iman hükmüne göre hüküm verin. ***'Ne onlar onlara helaldir ne de onlar onlara helaldirler.''*** (Umm, 9/58)

Yine şöyle demiştir: ***"Münafıklar sana geldikleri zaman "***… ***"Yeminlerini kalkan edindiler"*** ayetine kadar okudu. Yani -Allah daha iyi bilir- imanı izhar ettikten sonra kendilerinden işitilen şirk hakkında yeminlerini öldürülmeye karşı kalkan edindiler.

Münafıklar hakkında da şöyle buyurmuştur:

سَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمْ إِذَا ٱنقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ [التوبة ٩٥]

"Onların yanına döndüğünüzde size yemin edecekler…" *(Tevbe Suresi: 95)*

Burada onların izhar ettiklerini kabul etmelerini emretmiştir. Peygamberine, iman hükmüne muhalif hükümde bulunması hakkı vermemiştir. Aynı şekilde peygamberi de kendilerinden sonra gelenler hakkında iman hükmü ile hükmetmiştir.

Onlar -veya sadece bir kısmı- muayyen olarak biliniyorlardı. Bazıları vardır ki küfür sözüne dair aleyhine delil kaim oluyordu. Bazıları da vardır ki fiillerinin delaleti ile biliniyorlardı. Bundan sonra tövbe izhar ederek iman sözünü söyleyecek olurlarsa yine kanları masun/korunmuş oluyordu. İslam ismi de hepsini kuşatıyordu. Bununla beraber Allah-u Teala peygamberine, onların cehennemin en alt tabakasında olduklarını bildirmiştir. Buyuruyor ki:

إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا [النساء ١٤٥]

'Şüphesiz münafıklar cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara bir yardımcı da bulamayacaksın.' (Nisa Suresi: 145)

Allah-u Teala, onlar hakkındaki hükmünü iç alemlerine göre kılmıştır. Peygamberi ise onların dünyadaki hükmünü, açıktan gösterdikleri hallere göre kılmıştır. Söylediklerine dair Müslümanların delil getirdikleri, kendilerinin söylediklerini ikrar ettikleri, ikrar etmemiş oldukları küfür sözleri, aleyhlerine delilin kaim olmadığı sözleri; Allah-u Teala bunların hepsinde onların sözlerini yalanlamıştır. Rasulullah da Allah-u Teala'dan bu şekilde haber vermiştir.'' (Umm, 9/60)

Yine şöyle demiştir: "Allah-u Teala kitabında birçok ayeti kerime de münafıkların imanı açığa vurup şirki gizlediklerini haber vermiştir. Bize de onlar hakkında bildikleri ile kendilerini cehennemin en alt katında olmakla cezalandırdığını haber vermiştir. Buyuruyor ki

إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ فِى ٱلدَّرۡكِ ٱلۡأَسۡفَلِ مِنَ ٱلنَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمۡ نَصِيرًا [النساء ١٤٥]

'Şüphesiz münafıklar cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara bir yardımcı da bulamayacaksın.' (Nisa Suresi: 145)

Sırlarını bilmesine binaen onların ahiretteki hükmünün ateş olduğunu bilmiştir. Dünyadaki hükümleri ise imanı izhar etmeleri halinde bunun kendilerine kalkan olacağıdır. Başka bir taife hakkında şöyle haber vermiştir:

وَإِذۡ يَقُولُ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ إِلَّا غُرُورٗا

[الأحزاب ١٢]

'Yine o zaman münafıklar ve kalplerinde bozukluk bulunanlar, 'Allah ve Resulünün vaatleri bizleri aldatmaktan ibaretmiş!' demişlerdi.' *(Ahzab Suresi: 12)*

Bu, onlardan ve onlarla beraber olan taifeden, münafıklardan aktardığı küfür ile beraber bir nakildir. Yine bedevilerden kıssalarını anlattığı kimselerin kalplerine imanın girmediğini anlatmıştır. Dünyada izhar ettiği ile kanını korumaya aldığı herkesin izhar ettiğinin hilafına olan şirkini de bilmiştir. Çünkü sırlar hakkında hükmetme yetkisinin başkasında olamayacağını beyan etmiştir. Peygambere de sadece zahire göre hükmetme yetkisi vermiştir. Rasulullah uzun bir müddet onlarla beraber yaşamış onlardan hiç kimseyi öldürmemiş, hapsetmemiş, cezalandırmamıştır, savaşta hazır olması halinde İslam'daki payını esirgememiştir. Müslümanlarla evlenmelerine, onlardan miras alıp vermelerine, ölülerinin namazlarının kılınmasını ve diğer hiçbir İslami hükme engel olmamıştır. Münafıklar, kalplerinde hastalık bulunanlar ve bedeviler açıktan göre görülebilecek bir dine sahip değillerdir. Bilakis onlar İslam'ı izhar edip şirk ve ta'tili gizlemektedirler. Allah-u Teala şöyle buyurmaktadır:

يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱلنَّاسِ وَلَا يَسۡتَخۡفُونَ مِنَ ٱللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمۡ إِذۡ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرۡضَىٰ مِنَ ٱلۡقَوۡلِۚ [النساء ١٠٨]

'İnsanlardan gizlerler de -razı olmadığı sözü geceden kurup düzdüklerinde yanlarında olan- Allah'tan gizleyemezler.' (Nisa Suresi: 108)

Biri şöyle derse: "Belki senin anlattığın kimselerin şirk sözünü insanlardan hiç kimse duymamıştır. Ancak Allah-u Teala onların sırlarını haber vermiştir. Onlardan olan birden fazla kişiden şirk sözü işitilmiştir, peygamberin yanında buna dair şahitlik edilmiştir. Onlardan bazıları bunu inkar etmiş ve hak olan kelime-i şehadeti söylemiştir. Rasulullah da izhar ettiğine binaen onu serbest bırakmıştır. Bazıları da aleyhine şahitlik edileni ikrar etmiş, 'Allah'a tövbe ettim' demiş ve hak şahitliği yerine getirmiştir. Bu kimseyi de Rasulullah izhar ettiğine binaen serbest bırakmıştır.'' (El-Umm, 7/412)

Yine şöyle demiştir: "Allah-u Teala peygamberine şöyle demiştir:

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٖ مِّنۡهُم مَّاتَ أَبَدٗا وَلَا تَقُمۡ عَلَىٰ قَبۡرِهِۦٓۖ إِنَّهُمۡ كَفَرُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَمَاتُواْ وَهُمۡ فَٰسِقُونَ (٨٤) وَلَا تُعۡجِبۡكَ أَمۡوَٰلُهُمۡ وَأَوۡلَٰدُهُمۡۚ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا فِي ٱلدُّنۡيَا وَتَزۡهَقَ أَنفُسُهُمۡ وَهُمۡ كَٰفِرُونَ [التوبة ٨٤-٨٥]

'Onlardan ölmüş olan hiçbirine asla namaz kılma; onun kabri başında da durma! Çünkü onlar, Allah ve Resûlünü inkar ettiler ve fâsık olarak öldüler. (84) Onların malları ve çocukları seni imrendirmesin. Çünkü Allah, bunlarla ancak dünyada onların azaplarını çoğaltmayı ve onların kafir olarak canlarının güçlükle çıkmasını istiyor. ' *(Tevbe Suresi: 84-85)*

Denildi ki: Bu, bizim dediğimizi beyan eder ve bize muhalefet edenlerin dediklerinin hilafınadır. Allah'ın Rasulullah'a onların namazını kılmama yönündeki emri: Çünkü onun namazı başkasının namazından farklıdır. Şunu ümit ediyorum ki onun hakkında münafıkların namazını kılmayı bırakma hükmü verilmesi, namazını kıldığı herkesin günahlarının bağışlanması sebebiyledir. Allah, bu yasak ile şirk üzerinde devam eden kişinin bağışlanmayacağına da hükmetmiştir. Bundan dolayı bağışlamayacağı kimselerin namazını kılmasını yasaklamıştır.

Biri dese ki: 'Buna delil nedir?' Denilir ki: Rasulullah hiçbir Müslümanı onların namazını kılmaktan menetmemiştir, onlardan hiç kimseyi de öldürmemiştir.

Namazını Müslümanlardan bir grubun kıldığı kimsenin namazını bırakmak mübahtır. Müslümanlardan bir grubun namazını kılması halinde onun namazını kılmak mübah olunca namazı terk etmekte dünyevi hükümler açısından zahiri İslam hükmünü değiştirecek bir mana söz konusu olmayacaktır.

Huzeyfe de onlarla beraber yaşamış, onları isimleriyle bilmiştir. Daha sonra Ebu Bekir ve Ömer döneminde onlarla beraber yaşamıştır. Onlar da onların namazlarını kılıyorlardı. Ömer de bir cenaze getirilip Huzeyfe'yi görecek olursa; şayet Huzeyfe ona 'otur' diye işaret ederse oturur, kalkıp namaz kılacak olursa Ömer de namazını kılardı. Ne o ne ondan önce Ebubekir ne de ondan sonra Osman, Müslümanları onların namazlarının kılınması veya diğer İslami hükümlerin tatbik edilmesinden menetmemişlerdi. Terk eden kimse de anlattığım şekil üzere terk etmiştir. Şöyle ki; İslam ile bilinen bir Müslümanın namazını terk etmek mübah ise münafıkların namazını terk etmek daha caizdir.

Şöyle diyecek olursa: 'Belki de bu, Peygambere mahsus bir durumdur.' Denilir ki: O zaman neden Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali onlardan hiç kimseyi öldürmemişler ve İslam hükmünün tatbik

edilmesine engel olmamışlar? Nitekim Aişe de peygamber vefat ettiğinde Medine'de nifakın yayıldığını haber vermiştir.''

Şafii dedi ki: ''Bunu biri derse ona şöyle denilir: Rasulullah, kendi döneminde yaşamış olan hiç kimse hakkında tahakkuk etmiş bir haddi terk etmemiştir. Bilakis o, Allah-u Teala'nın farz kılmış olduğu hadler noktasında insanlar arasında o hadleri en önde ve en iyi şekilde ikame eden idi. Hatta kendisi için aracılık edilmiş, kendisi de hırsızlık yapmış bir kadın hakkında şöyle demiştir: ***'Muhakkak ki sizden öncekileri helak eden şey; onlar aralarında soylu biri hırsızlık yaptıklarında onu serbest bırakır, sıradan biri hırsızlık yaptığında elini keserlerdi.'*** O dönem insanlardan bir kısmı mürtet olmuş, daha sonra imanını izhar etmiştir. Rasulullah da onu öldürmemiştir. Mürtetlerden imanını izhar etmeyenleri ise öldürmüştür. Rasulullah şöyle buyurmuştur: ***'İnsanlara karşı lâ ilahe illallah deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu diyecek olurlarsa bana karşı -hakkı müstesna- kanlarını ve mallarını koruma altına almış olurlar. Artık hesapları Allah'a aittir.'*** Onların zahirdeki hükmünün imanı izhar etmek ile kanlarının koruma altında olduğunu bildirmiştir. Gayb hususunda ise hesapları Allah'a aittir.

Rasulullah şöyle buyurmuştur: ***'Allah-u Teala sırlara göre hüküm vermeyi kendi üzerine almıştır. Sizlerden de delillerle hadleri bertaraf etmiştir. Siz de Allaha tövbe edin ve Allah'ın örtüsüyle örtünün. Muhakkak ki kim bize yaptığını açığa koyarsa biz onun hakkında Allah'ın kitabındaki hükmü uygularız.'*** Şöyle de buyurmuştur: ***'Muhakkak ki ben de sizler gibi bir beşerim. Sizler de benim huzurumda mahkeme oluyorsunuz. Belki bazınız dediğini diğerine göre daha iyi anlatabilir. Ben de ondan işittiğime göre onun lehine hüküm verebilirim. İyi bilin ki kime kardeşinin hakkından bir şey vermiş isem onu sakın almasın. Zira o durumda ona cehennemden bir parça koparıp vermişimdir.'***

Verdiği bütün hükümlerin zahire göre olduğunu, ancak Allah'ın haram kıldığını helal kılmayacağını bildirmiştir. Allah-u Teala'nın hükmü ise bâtına göredir. Çünkü bâtını bilmek yalnızca Allah-u Teala'ya aittir." (El-Umm, 7/414)

Yine şöyle demiştir: "Ne dersin, biri şöyle dese: Rasulullah şöyle demiştir: ***'Bu doğru söyledi.'*** Onu doğruluğunu bildiği için serbest bırakmıştır, yoksa yaptığı hem doğruya hem de başka bir şeye ihtimalli olduğu için değil.'

Buna denilir ki: Rasulullah münafıkların yalancı olduğunu bilmiştir. Bununla beraber zahirlerine göre hüküm verip kanlarını koruma altına almıştır. Şayet Rasulullah'ın Hatıb b. Ebu Beltaa hakkındaki hükmü doğruluğunu bilmesine göre olsaydı münafıklar hakkındaki hükmü yalanlarını bilmesine göre ölüm olması gerekirdi. Ancak kendisi bunların hepsinde zahire göre hüküm vermiş, sırlarını ise Allah-u Teala üstlenmiştir. Ayrıca kendisinden sonra hiçbir hakim anlatmış olduğum cahili sebeplere dayanarak ona ait olan hükmü terk etmesin.

Rasulullah'ın vermiş olduğu bütün hükümler, bundan bir hususiyet kastettiğine dair bir delalet veya onun sünnetine bilmemiş olmaları mümkün olmayan Müslümanların cemaatinden bir beyan gelinceye kadar genel olarak kabul edilir. Yahut da bunun gibi bir şey Allah'ın kitabında mevcut ise." (El-Umm, 5/611)

Derim ki: İmam Şafii, beliğ ve sağlam ifadelerle dünyadaki hükümlerin zahire göre icra edileceğini, bu hükmün şeriatın bütün hükümleri için geçerli olduğunu, zanların, ihtimallerin ve batıl delaletlerin geçersiz kaldığını açıklamıştır.

Taberi, Allah-u Teala'nın:

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلْيَوْمِ ٱلْأَخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ [البقرة ٨]

"İnsanlardan kimisi vardır ki 'Allah'a ve ahiret gününe iman ettik' derler. Halbuki onlar iman etmiş değillerdir" *(Bakara Suresi: 8)*

sözü hakkında şöyle demiştir: "Bunun tevili şu şekildedir: Allah-u Teala, Resulü Muhammed'in hicret diyarında emrini yerleştirince, kendisi de orada karar kılınca, Allah-u Teala da Medine'de kelimesini izhar edip halk arasında İslam yayılınca, Müslümanlar da orada yaşayan putperestleri mağlup edince, ayrıca orada bulunan kitap ehlini de zelil edince Yahudilerin bilginleri Rasulullah'a kin beslemeye, hasetlerinden ve azgınlıklarından ötürü düşmanlık etmeye başladılar. Allah-u Teala'nın İslam'a hidayet ettiği az bir grup müstesna. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّنۢ بَعْدِ إِيمَٰنِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْحَقُّ [البقرة ١٠٩]

'Ehl-i kitaptan çoğu, hakikat kendilerine apaçık belli olduktan sonra, sırf içlerindeki haset duygusundan ötürü, sizi imanınızdan vazgeçirip küfre döndürmek istediler.' *(Bakara Suresi: 109)*

Rasulullah'a ve ashabına karşı düşmanlıkta ve onlara tuzaklar kurmakta Yahudilere, Rasulullah'ı barındıran ve ona yardımcı olan ensardan bir grup insan gizlice destek verdiler. Bunlar şirklerinde ve cahiliyelerinde azgınlık halindeydiler.

Bunların isimleri bizlere ulaşmıştır. Ancak onların isimlerini ve soylarını anlatarak kitabımızı uzatmak istemedik. Bu hususta Yahudilere açıktan değil, gizlice yardımcı olmuşlardır. Böyle

yapmalarının sebebi kendilerini Rasulullah'tan ve Ashabından korumak ve Yahudilere dayanmaktır. Çünkü onlar şirk ve İslam hakkında kötü bir bakışa sahip idiler.

Bundan dolayı Rasulullah ve iman ehli ile karşılaştıklarında kendilerini korumak adına şöyle diyorlardı: 'Bizler Allah'a, Resul'üne ve ölümden sonra dirilmeye iman ediyoruz. Allah-u Teala'nın -eğer inanmış oldukları şirklerini, Yahudilerden ve şirk ehlinden kardeşleriyle karşılaşıp baş başa kaldıklarında söylediklerini izhar etselerdi- onlar gibi şirkte ikamet edenlerin itikatlarına sahip olanlar hakkındaki hükmünü kendilerinden bertaraf etmek için dilleriyle hak sözü söylüyorlardı." (Taberi, 1/277)

Yine şöyle demiştir:

يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَمَا يَخۡدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمۡ وَمَا يَشۡعُرُونَ [البقرة ٩]

'Onlar, Allah'ı ve iman edenleri aldatmaya kalkışırlar. Ancak farkına varmadan kendi kendilerini aldatmaktan başka bir şey yapmazlar' *(Bakara Suresi: 9)*

buyruğunun tevili…

Münafığın Rabbini ve iman edenleri aldatması, diliyle kalbindeki şüphe ve yalanlamanın hilafını tasdik ettiğini göstermesidir. Böyle yapmasının sebebi, bu tasdik ve ikrarı diliyle izhar etmeseydi Allah-u Teala'nın kendisi gibi yalanlayanlar hakkında lazım olan ölüm ve esir alınma hükmünü kendinden bertaraf etmek içindir. İşte Rabbini ve Allah'a iman ehlini aldatması bu şekildedir.

Biri şöyle derse: 'Münafık diliyle söylediğini inanarak değil de takiyye olarak söylemişken nasıl Allah'ı ve müminleri aldatmış sayılır?'

Denilir ki: Araplar korktuğu şeyden kurtulmak için kalbinde gizlediğinden başkasını diliyle söyleyen kimsenin yaptığını

takiyye olarak isimlendirmekten imtina etmezler. Böyle yaparak kendisinden korktuğu kimseyi izhar ettiği takiyye ile aldatarak ondan kurtulmuştur. Aynı şekilde münafık da takiyye yoluyla ölüm, esaret ve dünyadaki azaptan kurtulmak için diliyle izhar ettiği şeyden dolayı 'aldatıcı' olarak isimlendirilmiştir.

Münafıklar, kendilerinden başkasını aldatmamışlardır. Çünkü aldatma esnasında ve daha öncesinde sahip oldukları mallara ve ailelere Müslümanlar hiçbir zaman hakim olmamışlardı ki bunları kurtarmış olsunlar. Bilakis bunları yalanları ve kalplerinde olandan başkasını dilleriyle söylemekle müdafaa etmişlerdir. Allah-u Teala onların malları, canları ve zürriyetleri hakkında zahiren mensubu oldukları milletin hükmüne göre bir hüküm verir. Allah da gizlemiş oldukları durumlarını bilendir." (Taberi, 1/279)

Yine Allah-u Teala'nın

ٱللَّهُ يَسۡتَهۡزِئُ بِهِمۡ وَيَمُدُّهُمۡ فِى طُغۡيَٰنِهِمۡ يَعۡمَهُونَ [البقرة ١٥]

"Asıl onlarla alay eden ve azıp saparak dolaşmalarına izin veren Allah'tır" *(Bakara Suresi: 15)*

buyruğu hakkında şöyle demiştir: "Allah-u Teala nifak ehline dünyada izhar etmiş oldukları Allah'ı ve Resul'ünü kabulü ikrar karşılığında, dilleriyle ikrar ettiklerini kalpleri, sahih niyetleri ve imanlarını tashih eden güzel fiilleri ile ortaya koyan Müslümanlara ait hükümler tayin etmişti. Bu onları, İslam isminin kuşatmış olduğu kimseler arasına katıyordu. Her ne kadar içlerinde başka bir inanca sahip olsalar da. Allah-u Teala onların yalanlamalarını bilmiş, kötü inançlarına ve dilleri ile tasdik ettiklerini iddia ettikleri hususlardaki şüphelerini bilmiştir. Öyle ki onlar, dünyada aralarında bulundukları insanlarla beraber ahirette haşır olunca onların girdiği yere gireceklerini, ulaştıkları neticeye ulaşacaklarını zannetmişlerdir.

Allah-u Teala da onları dünyada ve ahirette kendi velilerinden ayırt edeceği hükümleri izhar etmekle beraber onlara can yakıcı bir ceza ve acı bir azap hazırlamıştır. Bu azap da ateşin tabakalarının en alt tabakasıdır. Bu husus, Allah-u Teala'nın onlar hakkındaki malum olan hususlardandır. Her ne kadar onların yaptıklarının cezası ve onlar hakkında yaptığı adaletin kendisi olsa da. Çünkü ona isyan etmekle bunu hak etmişlerdir. Onlar, yaptıklarıyla her ne kadar azabı hak etmiş olsalar da yine de Allah onları dünya ahkâmında evliyası ile bir tutarak onlara rahmet etmiştir.'' (Taberi, 1/315)

Ali b. Ebu Talha'nın İbn Abbas'tan rivayet ettiğine göre

مَثَلُهُمۡ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسۡتَوۡقَدَ نَارٗا [البقرة١٧]

***"Onların misali, bir ateş yakan insan gibidir.** (Bakara Suresi: 17)*

ayeti hakkında şöyle demiştir: "Bu, Allah-u Teala'nın münafıklar için vermiş olduğu bir misaldir. Onlar İslam ile izzet buluyorlar, buna bağlı olarak Müslümanlarla evlenebiliyor, miras alıp verebiliyor ve feyde pay sahibi olabiliyorlardı. Onlar ölünce Allah-u Teala ateş sahibinden ışığı çekip aldığı gibi onlardan izzeti çekip almış ve onları karanlıklardan azap içinde bırakmıştır.'' (Taberi, 1/337)

Katade'den rivayet edildiğine göre o, Allah'ın

مَثَلُهُمۡ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسۡتَوۡقَدَ نَارٗا فَلَمَّآ أَضَآءَتۡ مَا حَوۡلَهُۥ ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمۡ وَتَرَكَهُمۡ فِى ظُلُمَٰتٖ لَّا يُبۡصِرُونَ [البقرة١٧]

***"Onların misali, bir ateş yakan insan gibidir. Ateş tam etrafını aydınlattığında Allah ışıklarını yok eder de onları karanlıklar içinde, hiçbir şeyi görmez bir halde bırakıverir"** (Bakara Suresi: 17)*

buyruğu hakkında şöyle demiştir: "Muhakkak ki münafık lâ ilahe illallah sözünü söylemiştir. O da dünyada önünü aydınlatmış, buna bağlı olarak Müslümanlarla evlenebilmiş, Müslümanlarla beraber gazvelere katılmış, Müslümanlara varis olabilmiştir. Bu söz ile canını ve malını da koruma altına almıştır. Ölüm vakti geldiğinde ise bu haklar münafıktan çekip alınmıştır. Çünkü bu sözün kalbinde bir aslı, ilminde ise bir hakikati yoktu." (Taberi, 1/339)

Dahhak b. Müzahim'den rivayet edildiğine göre o

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ [البقرة١٧]

"Onların misali, bir ateş yakan insan gibidir. Ateş tam etrafını aydınlattığında Allah ışıklarını yok eder de onları karanlıklar içinde, hiçbir şeyi görmez bir halde bırakıverir" *(Bakara Suresi: 17)*

buyruğu hakkında şöyle demiştir: "Nura gelince; bu, onların dilleri ile söyledikleri imanlarıdır. Karanlıklara gelince; bu da onların dalaleti ve küfrüdür.'' (Taberi, 1/339)

Taberi ise Allah-u Teala'nın

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ [البقرة١٧]

"Onların misali, bir ateş yakan insan gibidir. Ateş tam etrafını aydınlattığında Allah ışıklarını yok eder de onları karanlıklar içinde, hiçbir şeyi görmez bir halde bırakıverir" *(Bakara Suresi: 17)*

buyruğu hakkında şöyle demiştir: "Ayetin tefsirleri içerisinde en evla olan tefsir, Katade ve Dahhak'ın söylediği, Ali b. Ebu Talha'nın İbn Abbas'tan rivayet ettiğidir.

Şöyle ki; Allah-u Teala, bu örneği

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَمَا هُم بِمُؤۡمِنِينَ [البقرة٨]

'İnsanlardan bazıları da vardır ki inanmadıkları halde 'Allah'a ve ahiret gününe inandık' derler' *(Bakara Suresi: 8)*

buyruğundan itibaren anlatmış olduğu münafıklara misal olarak vermiştir; küfürlerini ilan eden ve şirklerini açıktan işleyen kimselere değil.

Bu misal, sahih olarak iman eden, daha sonra da küfrünü ilan eden kimseye verilmiş olsaydı; Allah-u Teala'nın

مَثَلُهُمۡ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسۡتَوۡقَدَ نَارٗا فَلَمَّآ أَضَآءَتۡ مَا حَوۡلَهُۥ ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمۡ وَتَرَكَهُمۡ فِى ظُلُمَٰتٖ لَّا يُبۡصِرُونَ [البقرة١٧]

"Onların misali, bir ateş yakan insan gibidir. Ateş tam etrafını aydınlattığında Allah ışıklarını yok eder de onları karanlıklar içinde, hiçbir şeyi görmez bir halde bırakıverir" *(Bakara Suresi: 17)*

buyruğunu tevil edenin zannettiği gibi 'ateşin ışığı, onların nezdinde sahih olan imanlarının örneğidir. Bunun nurunun gitmesi ise irtidat etmelerinin ve küfürlerini ilan etmelerinin örneğidir' şeklinde olsaydı o zaman bu kavmin ne bir aldatması ne kendilerinden kaynaklanan bir alaya alma ne de nifak söz konusu olurdu. Sana kendi halinden olan ve kararlılıkla üzerinde durduğu hususu söz ve amelleri ile beyan eden kimseden bir aldatma ve nifak nasıl sadır olur?

Şüphe yok ki böyle bir şey nifaktan uzak, aldatmadan beridir. Eğer bu kavmin şu iki durumdan (zahiri iman hali ve zahiri küfür hali) başka halleri yoksa bu durumda bu kavmin nifak ile isimlendirilmeleri düşmüş olur. Çünkü onlar sahih imanları halinde mümindirler, sahih küfürleri halinde de kafirdirler. Burada münafık olacakları üçüncü bir hal yoktur. Allah-u Teala'nın onları 'nifak' ile nitelendirmesi, doğru tevilin, bunların önceleri mümin, daha sonra küfre irtidat edip küfürde sebat ettiklerini iddia edenlerin sözünden farklı olduğunu ifade eder…

Eğer durum bizim anlattığımız gibiyse o zaman ayeti kerimedeki tevillerden evla olanı şudur: Münafıkların aydınlanmalarının misali, Rasulullah'ın huzurunda dilleriyle izhar ettikleri ikrar, ona ve müminlere 'Allah'a, kitaplara, peygamberlere ve ahiret gününe iman ettik' sözleridir. Nihayetinde dünyada Müslümanlara ait olan kanların, malların koruma altında olması ve zürriyetlerinin esaretten emniyette olması, nikah ve miras konularındaki hükümleri onlar için de geçerli kılmıştır. Aynen ateş yakmış olan kimsenin ateşin ışığından istifade etmesi gibi. Nihayetinde bu zat ateşin ışığından istifade etmiş ve etrafında olanları görmüş olunca ateşi sönmüş, onun da nuru gitmiştir ve böylece aydınlanan zat karanlığa ve hayrete düşmüştür.'' (Taberi, 1/341)

İbn Ebu Zamaneyn Allah-u Teala'nın

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ وَمَا هُم بِمُؤۡمِنِينَ [البقرة٨]

'İnsanlardan bazıları da vardır ki inanmadıkları halde 'Allah'a ve ahiret gününe inandık' derler' *(Bakara Suresi: 8)*

buyruğu hakkında şöyle demiştir: Yahya (Yahya b. Sellam el-Basri el-Kayravani. Süfyan es-Sevri'den, Malik b. Enes'ten rivayette bulunmuştur. H. 200'de vefat etmiştir. İbn Ebu Zamaneyn'in tefsiri Yahya b. Sellam'ın tefsirinin muhtasarıdır.) dedi ki: "Daha sonra insanlardan bir sınıfı -yani münafıkları- zikreder ve der ki:

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلْيَوْمِ ٱلْأَخِرِ وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ [البقرة٨]

'İnsanlardan bazıları da vardır ki inanmadıkları halde 'Allah'a ve ahiret gününe inandık' derler' *(Bakara Suresi: 8)*

Bunu sadece aleni hallerinde söylerler.

يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ [البقرة٩]

'Onlar, Allah'ı ve iman edenleri aldatmaya kalkışırlar. Ancak farkına varmadan kendi kendilerini aldatmaktan başka bir şey yapmazlar' *(Bakara Suresi: 9)*

ki onların canlarına ve mallarına dokunmasınlar, zürriyetlerini esir almasınlar. Allah'ın Resul'ünü ve iman edenleri aldatmaya kalkışmaları Allah-u Teala'yı aldatmaya kalkışmaktır. ***'Yalnızca kendilerini aldatmış oluyorlar.'*** Yani bu yaptıklarının azabı ve küfürü kendilerine dönmektedir. ***'Farkında olmadan.'*** Yani bunun kendilerine döneceğinin farkında olmadan.'' (Tefsir-u İbn Ebi Zamaneyn, 1/122)

Allah'ın..

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ ٱلَّذِى ٱسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّآ أَضَآءَتْ مَا حَوْلَهُۥ ذَهَبَ ٱللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَٰتٍ لَّا يُبْصِرُونَ [البقرة ١٧]

"Onların misali, bir ateş yakan insan gibidir. Ateş tam etrafını aydınlattığında Allah ışıklarını yok eder de onları karanlıklar içinde, hiçbir şeyi görmez bir halde bırakıverir" *(Bakara Suresi: 17)*

..buyruğunun tefsirinde Hasan'dan şöyle bir rivayet gelmiştir: "Yani onların misali, bir gece vakti elinde, ayaklarını görmesine yardımcı olacak bir meşale taşıyan adamın durumu gibidir. Bu

adam meşalenin ateşi söndüğünde ne tarafa yürüyeceğini bilemez hale gelir.

Münafık da lâ ilahe illallah sözünü söylemiş, Müslümanlar ile nikahlanmış, kanını ve malını koruma altına almıştır. Ancak ölüm vakti gelip çattığında Allah bunları ondan alır. Yahya der ki: ‘Çünkü kelime-i tevhidin münafığın kalbinde bir hakikati yoktu.’’ (Tefsir-u İbn Ebi Zamaneyn, 1/125)

Derim ki: Bu ayeti kerimeler, küfrünü gizleyip -hangi küfür türüne sahip olursa olsun- İslam’ı izhar eden kimsenin hükmünü beyan etmiştir. Böyle biri hakkında dünyada Müslümanlara ait olan evlenme, miras, namazını kılma hükümleri geçerlidir. Artık bundan sonra kim, Allah-u Teala’nın kitabında apaçık olan bu hükümden başka bir hüküm ile hükmedecek olursa dinde Allah’ın izin vermediği bir şeriat koymuş, Allah’ın indirdiğinden başkasıyla hükmetmiş ve hevasının peşinden koşmuş olur.

İbn Teymiyye diyor ki: “Resul’ün sünnetine muhalif bir din uyduran herkes aynı şekilde ancak değiştirilmiş yahut neshedilmiş bir dine tabi olmaktadır. Rasulullah’ın getirdiğine muhalif olan herkesin bu tabi olduğu şey ya geçmişte bir peygamber için meşru olmuş, daha sonra Muhammed’in diliyle neshedilmiştir ya da hiçbir şekilde şeriat olmamıştır. Bu, şeytanların dostları diliyle ortaya koydukları dinler gibidir. Allah-u Teala buyuruyor ki:

أَمۡ لَهُمۡ شُرَكَـٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمۡ يَأۡذَنۢ بِهِ ٱللَّهُۚ [الشورى ٢١]

‘Yoksa onların birtakım ortakları mı var ki, Allah’ın izin vermediği şeyleri, dinden kendilerine teşri’ ettiler(bir şeriat kıldılar)?’ *(Şûrâ Suresi: 21)*

Şöyle de buyurmuştur:

وَإِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰٓ أَوۡلِيَآئِهِمۡ لِيُجَٰدِلُوكُمۡۖ وَإِنۡ أَطَعۡتُمُوهُمۡ إِنَّكُمۡ لَمُشۡرِكُونَ

[الأنعام ١٢١]

‘Gerçekten şeytanlar dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için telkinde bulunurlar. Eğer onlara uyarsanız şüphesiz siz de Allah’a ortak koşmuş olursunuz.’ *(En’âm Suresi: 121)*

Şöyle de buyurmuştur:

وَكَذَٰلِكَ جَعَلۡنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوّٗا شَيَٰطِينَ ٱلۡإِنسِ وَٱلۡجِنِّ يُوحِي بَعۡضُهُمۡ إِلَىٰ بَعۡضٖ زُخۡرُفَ ٱلۡقَوۡلِ غُرُورٗاۚ وَلَوۡ شَآءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُۖ فَذَرۡهُمۡ وَمَا يَفۡتَرُونَ

[الأنعام ١١٢]

‘Böylece biz, her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık. Bunlar, aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar. Rabbin dileseydi bunu yapamazlardı. Artık onları uydurdukları şeylerle baş başa bırak da ahirete inanmayanların kalpleri ona (o yaldızlı sözlere) kansın, ondan hoşlansınlar ve işledikleri kötülüğü bundan böyle de işlemeye devam etsinler.’ *(En’âm Suresi: 112)*

Bundan dolayı sahabelerden biri kendi görüşüne göre bir şey söyleyecek olursa şöyle derdi: ‘Eğer doğru ise Allah’tan, eğer hata ise benden ve şeytandandır. Allah da Resulü de bundan beridir.” (Mecmu’ul Fetava, 19/181)

Şöyle de demiştir: “Resul’ün getirdiğine muhalif olan herhangi bir kimsenin nezdinde ne ilim ne de adalet vardır. Bilakis böyle birinde cehaletten, zulümden ve zandan başka bir şey yoktur.

إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَمَا تَهۡوَى ٱلۡأَنفُسُۖ وَلَقَدۡ جَآءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ ٱلۡهُدَىٰٓ [النجم ٢٣]

'Sadece kuruntularına ve kişisel arzularına uyuyorlar. Oysa şimdi onlara rablerinden bir yol gösterici gelmiş bulunmaktadır.' *(Necm Suresi: 23)*

Çünkü Rasulullah'ın haber vermiş olduğu her şey zahiren ve batınen haktır. Dolayısıyla bu haberlerin hakkın zıddı olarak tasavvur edilmesi mümkün değildir. Durum böyle olunca bu hakkın zıddına inanan kişinin inancı batıl olur. Batıl olan inanç ise ilim olmaz. Resul'ün emretmiş olduğu her husus, içinde hiçbir zulüm olmayan adalettir. Dolayısıyla bunu yasaklayan adaleti yasaklamış olur. Zıddını emreden ise zulmü emretmiş olur. Çünkü adaletin zıddı zulümdür. Dolayısıyla ona muhalif olan şey ancak cehalet ve zulüm, zan ve nefsin arzuları olur. Böyle biri şu iki kısmın dışında kalmaz. Öyle ki en iyisi daha önce peygamberlerden bazılarının şeriatı olup daha sonra neshedilmiş olmasıdır. En kötüsü ise hiçbir şekilde şeriat kılınmamış olmasıdır. Bilakis değiştirilmiş olan hükümlerden olmasıdır. Allah'ın ve Resul'ünün hükmüne muhalif olan her şey ya mensuh bir şeriattır ya da Allah'ın şeriatından tahrif edilmiş bir şeriattır. Hatta Allah'ın izin vermediği bir kanun belirleyenin şeriatıdır. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

أَمۡ لَهُمۡ شُرَكَٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمۡ يَأۡذَنۢ بِهِ ٱللَّهُۚ [الشورى ٢١]

'Yoksa onların birtakım ortakları mı var ki, Allah'ın izin vermediği şeyleri, dinden kendilerine teşri' ettiler(bir şeriat kıldılar)?' *(Şûrâ Suresi: 21)*

(Mecmu'ul Fetava, 13/64)

Yine şöyle demiştir: "Rasulullah'ın Allah'a ibadet ve itaat ve de Resul'üne itaat ile gönderilmiş olduğuna muhalif olan kişi Allah'ın meşru kılmış olduğu bir dine tabi olmuş sayılmaz. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

ثُمَّ جَعَلْنَٰكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ فَٱتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ (٨١) إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا۟ عَنكَ مِنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا ۚ وَإِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ۖ وَٱللَّهُ وَلِىُّ ٱلْمُتَّقِينَ [الجاثية ١٨-١٩]

'Sonra seni de bu konuda ilâhî vahye dayalı bir yola koyduk. Onu izle, bilmeyenlerin arzularına uyma! Şüphesiz onlar, Allah'a karşı sana hiçbir fayda sağlayamazlar ve kuşkusuz haktan sapanlar birbirlerinin dostları ve koruyucularıdır, Allah da itaatsizlikten sakınanların dostudur.' *(Câsiye Suresi: 18-19)*

Bilakis o, Allah'tan bir hidayet olmaksızın arzularına tabi olmuş olur. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur: ***'Yoksa onların birtakım ortakları mı var ki, Allah'ın izin vermediği şeyleri, dinden kendilerine teşri' ettiler(bir şeriat kıldılar)?"*** (Mecmu'ul Fetava, 10/171)

Yine şöyle demiştir: "Sünnet ve bid'at kaidesi içerisindeki kaidelerde şunu belirlemiştik: Bid'at, Allah'ın ve Resul'ünün emretmemiş olduğu dindir. Kim Allah'ın ve Resul'ünün emretmediği bir dini benimseyecek olursa bu yaptığıyla bid'atçi olmuş olur. İşte Allah-u Teala'nın

أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُا۟ شَرَعُوا۟ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُ ۚ [الشورى ٢١]

'Yoksa onların birtakım ortakları mı var ki, Allah'ın izin vermediği şeyleri, dinden kendilerine teşri' ettiler(bir şeriat kıldılar)?' *(Şûrâ Suresi: 21)* buyruğunun manası budur." (İstikamet, 1/5)

Münafıkların hükmü hakkında konu başlığına dönecek olursak; İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Sabit olmuştur ki insanlar üç sınıftır: Mümin, küfrünü aşikar eden kafir, küfrünü gizleyip Müslüman olduğunu izhar eden münafık. Münafıklar içerisinde insanların alamet ve delaletlerle bildikleri kimseler de vardı.

Hatta münafıklığından şüphe ettikleri kişilerden Kur’an’da da münafık olduğuna dair ayetlerin geldiği kimseler vardı. İbn Übeyy ve benzerlerinde olduğu gibi. Buna rağmen bunlar öldüklerinde Müslümanlardan mirasçıları onlardan miras almışlardır. Onların bir akrabası vefat edince de mirasını kendilerine veriyorlardı. Kanları da Şeriat onlardan biri hakkında cezalandırmasını gerektirecek bir delil getirinceye kadar koruma altındaydı.” (Mecmu’ul Fetava, 7/617)

Yine şöyle demiştir: “Denilecek olursa: ‘Peygamber, münafık olduklarını bilmesine rağmen neden onları -yani münafıkları- öldürmemiş ve aleni hallerini kabul etmiştir?’

Deriz ki: Bunun iki sebebi vardır. Birincisi: onların çoğunluğunun küfre dair söylemiş olduğu sözler delil ile sabit değildi. Bilakis Müslümanlıkları açık/zahirdi. Münafıklıkları bazen mümin bir zatın onlardan işitmiş olup Peygambere nakletmiş olduğu bir kelimeyle biliniyordu. Onlar da bu sözü söylemediklerine dair Allah’a yemin ediyor veya etmiyorlardı. Bazen de namazdan, cihattan geri kalmaları, zekatı ağır görmeleri, Allah’ın birçok hükmünden hoşnut olmadıklarını göstermeleri ile biliniyordu. Çoğunluğu ise konuşma tarzları ile tanınırlardı. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

أَمۡ حَسِبَ ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّن يُخۡرِجَ ٱللَّهُ أَضۡغَٰنَهُمۡ (٩٢) وَلَوۡ نَشَآءُ لَأَرَيۡنَٰكَهُمۡ فَلَعَرَفۡتَهُم بِسِيمَٰهُمۡۚ وَلَتَعۡرِفَنَّهُمۡ فِي لَحۡنِ ٱلۡقَوۡلِۚ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ أَعۡمَٰلَكُمۡ

[محمد ٩٢-٠٣]

‘Yoksa kalplerinde çürüklük bulunanlar, içlerindeki kini Allah’ın asla açığa çıkarmayacağını mı hesapladılar? İstersek şüphesiz onları sana gösteririz de yüzlerindeki işaretlerden

kendilerini tanırsın. Kuşkusuz konuşma tarzlarından sen onları bileceksin. Allah işlediklerinizi bilir.’ *(Muhammed Suresi: 29-30)*

Allah-u Teala dileseydi peygamberine, onları yüzlerindeki işaretlerini tanıtabileceğini haber vermiştir. Daha sonra ***‘Kuşkusuz konuşma tarzlarından sen onları bileceksin’*** demiş ve konuşma tarzlarından bileceğine dair yemin etmiştir. Bazıları da vardır ki bir söz söyler yahut bir amel işlerdi de Kur’an bu söz veya amel sahibinin onlardan olduğunu haber vermek üzere nazil olurdu. Tevbe Suresindeki ***‘Onlardan’*** ifadesinde olduğu gibi.

Yine Müslümanlar onlardan çoğunu şahitlerle, delaletlerle, işaretlerle ve belirtilerle tanıyorlardı. Bir kısmı da vardır ki hiç bilinmiyorlardı. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

وَمِمَّنۡ حَوۡلَكُم مِّنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مُنَٰفِقُونَۖ وَمِنۡ أَهۡلِ ٱلۡمَدِينَةِ مَرَدُواْ عَلَى ٱلنِّفَاقِ لَا تَعۡلَمُهُمۡۖ نَحۡنُ نَعۡلَمُهُمۡۚ [التوبة ١٠١]

‘Çevrenizdeki bedeviler içinde münafıklar var. Medine ahalisi içinde de iki yüzlülüğü huy edinmiş olanlar var. Sen onları bilmezsin; onları biz biliriz. Onları iki defa cezalandıracağız, ayrıca çok büyük bir azaba itilecekler.’ *(Tevbe Suresi: 101)*

Sonra bu münafıkların hepsi Müslüman olduklarını izhar ediyor ve buna dair yemin ediyorlardı. Yeminlerini de kendilerine kalkan ediniyorlardı. Onların hali böyle olunca peygamber sallallahu aleyhi vesellem beyyine veya ikrar ile haddi gerektirecek bir şey sabit olmadığı müddetçe bilgisine dayanarak, haberi vahit ile veya mücerret vahiy ile onlar hakkında hadleri ikame etmiyordu. Görmez misin ki lian yapmış kadın hakkında***; ‘Çocuğu şu şu özelliklerde doğurursa o zaman çocuk zina ile itham edildiği erkeğe aittir’*** şeklinde haber vermiştir. Kadın da çocuğu istenilmeyen vasıflarda doğurmuştur. Bunun üzerine de şöyle buyurmuştur: ***‘Yeminler olmasaydı onunla başka bir durumum olurdu.’***

Yine Medine’de kötü işler yapan bir kadın vardı; onun hakkında da şöyle buyurmuştur: ***‘Bir delil olmadan birini recim edecek olsaydım bu kadını recim ederdim.’***

Kendi huzurunda mahkeme olanlara da şöyle demiştir: ***‘Sizler benim huzurumda mahkeme oluyorsunuz. Belki bir kısmınız delilini diğerine göre daha iyi anlatabilir de ben de işittiğime göre hüküm veririm. İyi bilin ki, kime kardeşinin hakkından bir şeye hükmettiysem sakın onu almasın. Çünkü ben ona ancak ateşten bir parça koparıp vermiş olurum.’*** Dolayısıyla onların kafir olmasına rağmen öldürülmelerinin terk edilmesi küfürlerinin şeri bir delil ile ortaya konulmamasındandır.

Buna da onlardan bizzat ferden özel olarak tövbe istememiş olması delalet eder. Öyle ki nifakı ve zındıklığı sabit olmuş olan kimsenin en iyi halinin onun tövbesini istemek olduğu malumdur. Mürtette olduğu gibi. Tövbe ederse (ne âlâ). Yoksa öldürülür. Allah Resulünün münafıklardan herhangi birinden ismi ile tövbesini istediği şeklinde bir haber bizlere ulaşmamıştır. Buradan da küfür ve riddetin onlardan biri hakkında öldürülmesini icap ettirecek şekilde sabit olmadığı bilinmiştir. Bundan dolayı onların aleni hallerini kabul ediyor, sırlarını ise Allah’a havale ediyordu. Nifakı şeriatta geçerli bir delil dışında bir şeyle ortaya çıkanın durumu böyle ise nifakı ortaya çıkmayanın durumu nasıl olur?

Bundan dolayı şöyle demiştir: ***‘Bana insanların kalplerini açıp bakmak, karınlarını yarmak emredilmemiştir.’*** Bu sözü kendisinden Zu’l Huveysıra’nın öldürülmesine izin istenince söylemiştir. Yine münafıklardan bir zatın öldürülmesi için izin istenince şöyle demiştir: ***‘Allah’tan başka ilah olmadığına şahitlik etmiyor mu?’*** Denildi ki: ‘Elbette.’ Buyurdu ki: ***‘Namaz kılmıyor mu?’*** Denildi ki: ‘Elbette.’ Buyurdu ki: ***‘İşte Allah-u Teala’nın beni dokunmaktan nehyettiği kimseler bunlardır.’*** Burada; kelime-i şehadet ile İslam ve namazı izhar eden kimseleri öldürmekten nehyedildiğini haber vermiştir. İsterse nifak ile itham edilmiş olsun ve

bunun alametleri kendisinde görülsün. Eğer küfrü izhar ettiğine dair şer-i bir hüccet sabit değilse.

Bir başka hadisteki buyruğu da böyledir: ***'İnsanlarla Allah'tan başka ilah olmadığına, benim de Allah'ın Resulü olduğuma şahitlik edinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu diyecek olurlarsa bana karşı hakkı olan müstesna mallarını ve canlarını koruma altına almış olurlar. Artık hesapları Allah'a aittir.'*** Manası: Bana, onlardan İslam'ın zahirini kabul etmem, bâtınlarını ise Allah'a bırakmam emredilmiştir. Zındık ve münafık da ancak küfür kelimesini söyler ve buna dair beyyine kaim olursa öldürülür. Bu ise bâtına göre değil, zahire göre verilmiş bir hükümdür. Bu cevap ile meselenin fıkıh yönü anlaşılmış olur.'' (Es-Sarimü'l Meslul, 3/673)

Yine şöyle demiştir: "Allah-u Teala münafıklar hakkında şöyle buyurmuştur:

وَلَوْ نَشَآءُ لَأَرَيْنَٰكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَٰهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِى لَحْنِ ٱلْقَوْلِ ۚ [محمد ٣٠]

'İstersek şüphesiz onları sana gösteririz de yüzlerindeki işaretlerden kendilerini tanırsın. Kuşkusuz konuşma tarzlarından sen onları bileceksin.' *(Muhammed Suresi: 30)*

Şayet münafık, vacipleri terk etme ve haramları işleme konularında cezayı hak edecek bir şeyi yapacak olursa amelinin zahirine göre cezalandırılır. Açık bir hüccet olmadan batını ile alakalı bilinen şeyden dolayı cezalandırılmaz. Bundan dolayı peygamber, münafıklardan Allah-u Teala'nın kendisine tanıttıklarını tanıyor/biliyordu. Onlar onun huzurunda yalan üzerine yemin ediyorlardı. O ise açık olan hallerini kabul ediyor, sırlarını ise Allah'a havale ediyordu.

Nifakın üzerine bina edildiği esas şudur ki; Münafığın sırrı ile açığı ve zahir ile batınının mutlaka birbirine muhalif olması gerektiğidir. Bundan dolayı Allah-u Teala kitabında onları yalan

ile nitelendirmektedir. Nitekim buna mukabil müminleri sıdk ile nitelendirmektedir. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْذِبُونَ [البقرة ١٠]

‘Yalan söylemelerinden dolayı onlara acıklı bir azap vardır.’ *(Bakara Suresi: 10)*

Şöyle buyurmuştur:

وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ [المنافقون ١]

‘Allah-u Teala şahitlik eder ki şüphesiz münafıklar yalancılardır.’ *(Munafikun Suresi: 1)*

Bunun benzerleri de çoktur. Allah-u Teala buyuruyor ki:

إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟ وَجَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصَّٰدِقُونَ [الحجرات ٥١]

‘Müminler ancak, Allah’a ve Resulüne iman eden, sonra şüpheye düşmeyen, Allah yolunda malları ve canlarıyla cihat eden kimselerdir. İçleri dışları bir olanlar işte bunlardır.’ *(Hucurât Suresi: 15)*

Şöyle de buyurmuştur:

لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلْكِتَٰبِ وَٱلنَّبِيِّۦنَ وَءَاتَى ٱلْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ ذَوِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَٱلسَّآئِلِينَ وَفِى ٱلرِّقَابِ وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَٰهَدُوا۟ ۖ وَٱلصَّٰبِرِينَ فِى ٱلْبَأْسَآءِ وَٱلضَّرَّآءِ وَحِينَ ٱلْبَأْسِ ۗ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ صَدَقُوا۟ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ [البقرة ١٧٧]

'Yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz iyilik değildir. Asıl iyi kişi Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaba ve peygamberlere iman eden; sevdiği maldan yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, yardım isteyenlere ve özgürlüğünü kaybetmiş olanlara harcayan; namazı kılıp zekatı verendir. Böyleleri anlaşma yaptıklarında sözlerini tutarlar; darlıkta, hastalıkta ve savaş zamanında sabrederler. İşte doğru olanlar bunlardır ve işte takva sahipleri bunlardır.' *(Bakara Suresi: 177)*

Özetle; bütün bu meselelerin aslı şunu bilmemizdir: Küfür iki türlüdür: Açık küfür ve nifak küfrü.

Ahiret ahkamı söz konusu olacak olursa, münafığın hükmü kafirlerin hükmü ile aynı olur. Dünyadaki hükümler açısından ise münafığa, Müslümanlara ait olan hükümler icra edilir.'' (Mecmu'ul Fetava, 7/620)

İbn Recep el-Hanbeli Şöyle demiştir: "Peygamberin ***'Böyle deme'*** sözünde, birini görünen karinelerden dolayı nifak ile itham etmenin yasaklanması vardır. Peygamber de bazılarının nifakını bilmesine rağmen münafıklara zahiri hal açısından Müslümanların hükümlerini uyguluyordu. Mücerret bir karineye dayanarak bir Müslüman bununla itham edilirse durum ne olur?'' (Fethu'l Bâri, İbn Recep, 3/188)

Derim ki: Bu naslar Haricilerin bellerini kırmıştır. Çünkü onlar, İslam'ın alametlerini izhar edenler hakkında Allah'ın hükmünü kabul etmemekte ve bu ibadetlerin kişi hakkında İslam hükmünü vermeye yeterli gelmediğini söylemektedirler. Münafıklar hakkında gelen naslar açık bir şekilde dünyadaki hükümlerin zahire göre icra edileceğini beyan etmiştir. Sırlar hakkındaki hüküm ise Allah'a aittir. Peygambere de Allah-u Teala bazı münafıkların batını hallerini bildirmiştir. Peygamber de bunu bilmesine rağmen nikah, miras ve namazlarını kılma konusu konularında kendilerine Müslümanların hükümlerini tatbik etmiştir. Artık bundan sonra

azgınlar, Allah'ın hükümlerine karşı nasıl cüret ederler ve kendisinden İslam'ı bozacak bir husus zahir olmayandan İslam'ı nefyetmeye nasıl kalkarlar!

Bölüm
Münafıkların çok olacağına dair

Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi: "İnsanlara öyle bir zaman gelecek ki mescitlerde toplanıp namaz kılacaklar ancak aralarında bir tane mümin bulunmayacaktır.'' (Kitabu'l İman, İbn Ebi Şeybe, 101)

A'meş'in Amr b. Mürre yoluyla Ebu'l Buhturi'den rivayet ettiğine göre şöyle dedi: "Bir adam dedi ki: 'Allah'ım, münafıkları helak eyle!' Bunun üzerine Huzeyfe şöyle dedi: 'Helak olacak olsalar düşmanlarınıza bir şey yapamazdınız.'' (Sıfetu'n Nifak ve Zemmu'l Münafıkin, 54)

İbn Şevzeb'den rivayet edildiğine göre dedi ki: "Hasan'a denildi ki: 'Ey Ebu Sait, bugün de nifak var mıdır?' Dedi ki: 'Onlar Basra sokaklarından çekilseler sizler Basra'da ıssız hissederdiniz.'' (Sıfetu'n Nifak ve Zemmu'l Münafıkin, 109)

Dedim ki: Münafıkların çok olmasıyla beraber selef, insanların geneli hakkında küfür bir tarafa nifak ile dahi hüküm vermemişlerdir. Bilakis onlar hakkında zahiren İslam hükümlerini icra etmişlerdir.

Bölüm
Zındık hakkında

Ebu Sait Osman b. Sait ed-Darimi dedi ki: Bize Yusuf b. Yahya el-Buveyti anlattı, Muhammed b. İdris eş-Şafii zındık hakkında şöyle demiştir: "Döndüğüne dair sözü kabul edilir ve öldürülmez.'' Onlar hakkında ***"Münafıklar sana geldikleri zaman…"*** ayeti ile delil getirmiştir. Allah-u Teala kendisine İslam'ı izhar ettiklerinden dolayı onları öldürmemeyi emretmiştir. Aynı şekilde zındık da İslam'ı izhar ederse Müslüman olur, Müslüman değişmiş değildir. Rasulullah şöyle buyurmuştur: ***'Kalbini yarsaydın ya!"*** (Er-Red ale'l Cehmiyye, 212)

Yine şöyle demiştir: "Ben de Şafii'nin dediği gibi diyorum. Açık halleri; şayet bu durumu ölüme karşı kalkan edinecek olur ve kendi nefislerinde de bir şeylerle gizlerlerse kabul edilir. Buna bağlı olarak öldürülmezler. Nitekim münafıklar da yeminlerini onları koruyacak birer kalkan edinmişler ona da onları öldürmek emredilmemişti. Zındık da bize göre münafıktan daha kötüdür. Belki münafık, peygamberi ve İslam'ı inkar ederken kendi nefsinde Allah'ın rububiyetini ikrar etmiş olabilir. Zındık ise Allah'ı yok saymış, peygamberlerini ve kitaplarını inkar etmiştir. İslam'da Cehmiyyeden başka zındık olarak bilinen kimse yoktur. Zahiren İslam'a mensup olduğunu gösterip batının da Kur'an hakkındaki sözleri Allah'ın ve Resulünün sözlerini reddeden Kureyş müşriklerinin sözüne benzeyenden daha açık bir zındık kim olabilir? Onlar:

إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا ٱخۡتِلَٰقٌ [سورة ص ٧]

'Bu ancak bir uydurmadır' *(Sad Sures: 7)*

إِنۡ هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ [سورة الأنفال ٣١]

‘Bu ancak geçmişlerin masallarıdır’ *(Enfal Suresi: 31)* ve

إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا قَوۡلُ ٱلۡبَشَرِ [المدثر ٢٥]

‘Bu ancak beşerin sözüdür’ *(Müddessir Suresi: 25)* demişlerdi.’’ (Er-Red ale’l Cehmiyye, 212)

Derim ki: İmam Darimi burada aslında Cehmiyyenin hükmünün -zındıklıklarını açığa vurmadıkları sürece- Müslümanların hükmü olduğunu beyan etmiştir. Zındığın hükmü de münafığın hükmünün dallarından biridir. Cehmi olan Cehmiyyeliğini gizlediği müddetçe ve İslam’ı bozan hususlardan birini işlemedikçe -uluv sıfatını inkar etmek, Kur’an‘ın mahluk olduğunu söylemek vb. küfür ifadelerde olduğu gibi-hiçbir şekilde tekfir edilemez.

Müslümanları ve İslam’ı nefyeden muasır Hariciler, bu kanaatlerini İslam toplumlarında İslam’ı bozan hususların çok olmasına bağlamaktadırlar. Bu çokluk sebebiyle bütün insanlar hakkında küfür hükmünü verdiler. İslam’a mensup olan insanlarda asıl olanın küfür olduğu bid’atini uydurdular. Hatta kendisinden İslam’ı bozan bir husus sadır olmayan kimsenin de kafir olduğunu söylediler. Çünkü hüküm galip olana göre verilir. Bunun ise şeri hükümler hakkında cehalet olduğunda şüphe yoktur. “Galiplik’’ haliyle istidlal etmeleri, fakihlerin diyarların hükmü hakkında söylediklerine bağlıdır. Onlar, küfür diyarının hükümleri hakkındaki bazı sözleri esas almaktadırlar. “Galip” ve “tabilik” meselelerinde olduğu gibi. Buna karşın fakihlerin belirtmiş olduğu geriye kalan hükümleri terk etmektedirler. Örneğin harp diyarında İslam alametlerini izhar edenin selefin icması ile Müslüman olacağına hüküm verileceği hususunda olduğu gibi.

Daha önce de bu risalede, şeri hükümlerin daha sonra küfrün hakim olduğu diyar ile aslında küfür olan diyar arasında farklı olduğu hususu geçmişti.

Bunu anlattım, çünkü biraz önce İmam Darimi aktarmış olduğum sözünde şunu zikretmişti: “Kişinin gizlemiş olduğu İslam’ı bozan inanç ne olursa olsun -örneğin görüşlerin en kötüsü olan Cehmiyyenin sözünde olduğu gibi, ki bu yaradanı yok saymaktır. Yöneticilerin Cehmiyyeyi desteklemeleri ve insanları bu görüşe bağlanmaya mecbur etmeleri sebebiyle yaygınlaşmıştır- bütün bunlara rağmen Ehl-i Sünnet imamları insanların geneli hakkında açıkça böyle olduğunu bildikleri hariç Cehmiyye hükmünü vermemişlerdir.

İbnü’l Münzir Kitabu’l İkna’da şöyle bir başlık atmıştır: “Zındığın tövbesini istemeye dair bölüm’’

Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

إِذَا جَآءَكَ ٱلۡمُنَٰفِقُونَ قَالُواْ نَشۡهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ وَٱللَّهُ يَشۡهَدُ إِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ (١) ٱتَّخَذُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُمۡ جُنَّةٗ فَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِۚ إِنَّهُمۡ سَآءَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ [المنافقون ١-٢]

“Münafıklar sana geldikleri vakit: «Şahitlik ederiz ki sen muhakkak Allah’ın elçisisin.» derler. Senin mutlaka kendisinin elçisi olduğunu Allah bilir ve Allah münafıkların yalancı olduklarına şahitlik eder.; Yeminlerini kalkan yapıp (insanları) Allah’ın yolundan çevirdiler. Onların yaptıkları ne kötüdür!” *(Munafikun Suresi: 1-2)*

Bize Muhammed b. Sehl anlattı, dedi ki: Bize Abdurrezzak anlattı, dedi ki: Bize Ma’mer anlattı, Zühri’nin Ata b. Yezid’den, Ubeydullah b. Adiy b. El-Hiyar’dan rivayet ettiğine göre Mikdad b. Esved şöyle demiştir: Dedim ki: ‘Ey Allah’ın Resulü! Benle

müşriklerden bir adam karşılıklı vuruştuk. O da kılıçla vurup elimi kopardı. Ben onu öldürmek üzere saldırınca lâ ilahe illallah dedi. Ne yapayım onu öldüreyim mi bırakayım mı? Buyurdu ki: ***'Hayır, onu bırak.'*** Dedi ki: Dedim ki: 'Fakat o benim elimi kesti…' Dedi ki: 'İki veya üç defa sordum.' Buyurdu ki: ***'O sözü söyledikten sonra onu öldürecek olursan sen, kendisi o sözü söylemeden önceki hali gibi olursun. O da senin elinin kesilmesinden önceki halin gibi olur.'*** Dolayısıyla zındık, tövbesini izhar edecek olursa ***'Yeminlerini kalkan edindiler'*** buyruğunun zahirine göre tövbesini kabul etmek vaciptir. Çünkü bu ayeti kerime de imanı izhar etmenin öldürmeye karşı kalkan olduğuna delil vardır. Biz de zahire göre hüküm vermekle yükümlüyüz. Münafıklardan bir grup küfürlerini gizlemişler, dilleriyle kalplerinde olmayanı söylemişlerdir. Bununla beraber Rasulullah, onlardan izhar ettiklerini kabul etmiştir." (El-İkna, 2/585)

Bölüm

Ahir zamanda Ümmetin çok olacağına dair

Sevban'dan rivayet edildiğine göre dedi ki: Rasulullah şöyle buyurdu: ***"Ümmetlerin sizin başınıza aç insanların yemek kabının başına üşüştükleri gibi üşüşmeleri yakındır."*** Biri şöyle dedi: "O gün biz az olduğumuz için mi?'' Buyurdu ki: ***"Bilakis siz o gün çoksunuz. Fakat selin üzerindeki çerçöp gibisiniz. Allah-u Teala düşmanlarınızın kalbinden sizden duydukları korkuyu çekip alacaktır. Sizin kalbinize de 'vehn'i koyacaktır.'*** Biri dedi ki: "Ey Allah'ın Resulü, vehn nedir?'' Buyurdu ki: ***"Dünyayı sevmek, ölümden hoşlanmamaktır."*** (Ebu Davut, Sünen, 4297)

Derim ki: Bu hadisi şerif, peygamberimizin önemli hadislerindendir. Ümmetin, Haricilerin iddia ettiğinin aksine ahir zamanda çok olacağını haber vermiştir. Peygamber, Müslümanları selin üstündeki çerçöp gibi vasfetmesine, düşmanlarının kalplerinden onlardan duyulan heybet alınmasına rağmen kendilerinden İslam vasfını nefyetmemiştir.

Bölüm

Meçhul-ü hal (hali belli olmayan) hakkında

Bu bölümde halin meçhul olmasından kasıt, küfür diyarında ölüp Müslüman mı kafir mi olduğu bilinmeyen kimsedir. Bu durumda Müslümanlara mahsus olan -sakala kına yakma, sünnet olma gibi- alametlere bakılır.

Selef imamları, hali meçhul olan kişi hakkında bu alametlere dayanarak İslam hükmünü verdilerse ateşin köpekleri İslam alametlerini gösteren ve kendisinden İslam'ı iptal edecek bir amel sadır olmayan kimsenin Müslüman olduğuna hükmeden Allah'ın hükümlerine karşı nasıl cüret ederler?

İbn Hâni en-Neysaburi dedi ki: "Ebu Abdullah Ahmed b. Hanbel'e, boğulmuş halde bulunan ancak Müslüman mı Hristiyan mı Yahudi mi olduğu bilinmeyen zatın cenaze namazının kılınıp kılınmayacağını sordum.

Dedi ki: 'Evet.' Sonra şöyle dedi: 'Üzerinde kına izi var mı?'

Ona dedim ki: 'Her boğulmuş olanın üzerinde kına izi bulunmaz.' Dedi ki: 'Namazı kılınır. Bu konuda doğru araştırılır.'

Ebu Abdullah Ahmed b. Hanbel'e dedim ki: 'Müslümanların kabrine defnedilir mi?' Dedi ki: 'Evet.'' (Mesail İmam Ahmed b. Hanbel bi Rivayeti İbn Hâni, 914)

Ebu Bekir Hallal dedi ki: Bize Yusuf b. Musa anlattı, dedi ki: "Ebu Abdullah, 'Boğulmuş' olup Müslüman mı gayrimüslim mi olduğu bilinmeyenin namazı kılınır mı?' sorusuna şöyle cevap verdi: 'Evet. Doğru araştırılır. Namazı kılınır.' Daha sonra Ebu

Abdullah şöyle dedi: ‘Kına ne kadar güzeldir.” (Ehlü’l Milel Ve’r Ridde Ve’z Zenadika, 615)

Yine şöyle demiştir: “Bana Mansur b. Velid anlattı, dedi ki: Bize Ali b. Said anlattı, Ebu Abdullah’tan şunu işitmiştir. Bir adam kendisine düşman topraklarında kafası kesilmiş bir halde ölü bulunan ve Müslümanlardan mı yoksa düşmandan mı olduğu bilinmeyen birini sordu? Dedi ki: “Sünnet ve elbise ile ne olduğuna istidlal edilir.’’

Adam dedi ki: “Eğer bilinmezse?’’

Dedi ki: “Namazı kılınmaz.’’

Denildi ki: “Aynı hal üzere İslam topraklarında bulunursa?’’

Dedi ki: “Yıkanır ve namazı kılınır.’’ (Ehlü’l Milel Ve’r Ridde Ve’z Zenadika, 619)

İbn Kayyim Müsenna b. Câmi el-Enbari (Müsenna b. Cami Ebu’l Hasan el-Enbari İmam Ahmed’ten güzel meseleler nakletmiştir. İmam Ahmed de onun kadrini bilirdi. Tabakat’ul Hanebile, 2/410)’nin meselelerinden şunu nakletmiştir: Kendisi İmam Ahmed’e ”Bir adam sakalı kınalı ve sünnetsiniz olarak ölü bulunursa (durumu ne olur?’’ sorusunu sorunca İmam Ahmed böyle bir kişinin namazının kılınacağını söylemiştir.

Dedim ki: “Sünnetsiz bir ölü bulunursa?’’ Defnedileceğini, ancak namazının kılınmayacağını söyledi.’’ (Bedaiü’l Fevaid, 4/1393)

İbn Kudame’nin Muğni’sinde şöyle geçer: “Bölüm: ‘Bir ölü bulunur, Müslüman mı yoksa kafir mi olduğu bilinmezse -sünnet, elbise, kına gibi- alametlere bakılır. Üzerinde bunlardan bir alamet yoksa ve İslam diyarında ise yıkanır ve namazı kılınır. Küfür diyarında ise yıkanmaz ve namazı kılınmaz.

Ahmed de bu şekilde belirtmiştir. Çünkü bir diyarda yaşayan kimsede asıl olan o diyarın ehlinden olmasıdır. Hilafına bir delil

bulunmadığı müddetçe o diyarın hükümleri onun için de geçerli olur.” (El-Muğni, 3/478)

Derim ki: İbn Kudame’nin “Çünkü bir diyarda yaşayan kimsede asıl olan o diyarın ehlinden olmasıdır’’ sözünü, arkasından gelen “Hilafına dair bir delil bulunmadığı müddetçe’’ sözü tahsis eder. Yani o küfür diyarında olup İslam’ı izhar eden kimsenin ona dair delil kaim olduğu için Müslüman olduğuna hükmedilir. Nitekim bu husus risalede izah edilmiştir. Onların diyarında ölen kimse hakkında “Sünnet, elbise, kına yakma gibi alametlere bakılır” sözünde zikretmiş olduğu alametlerle istidlal edilir.

İbn Müflih de Ebu Ya’la’nın Kitabu’l Hilaf’ından bu mesele hakkında ashabın görüşünü şu şekilde nakletmiştir: “Bir kafirin namaz ile Müslüman olması hakkında… O usullerde alametin bir hükmü olduğu sabit olmuştur. Çünkü bizler bir adamın üzerinde zünnar/papaz kuşağı yahut aselî (bir tür kemer) görecek olursak zahiren küfrüne hükmederiz.’’ Ardından İmam Ahmed’in harp diyarında öldürülmüş olarak bulunan kimse hakkındaki sözünü nakletmiştir: “Onun ne olduğuna sünnet ve elbise ile istidlal edilir. Dedi ki: ‘İslam ve küfür hükmünü verme babında bu tür yerlerde alametin de bir hükmü olduğu sabit olmuştur.” (Kitabu’l İkna, 10/191)

İbn Recep el-Hanbeli şöyle demiştir: “İslam diyarında dini bilinmeyen bir ölü bulunacak olursa; şayet üzerinde İslam’a yahut küfre ait bir alamet bulunmaz ise yahut hem İslam hem de küfür alametleri bulunacak olursa namazı kılınır. Bu şekilde belirtmiştir.

Üzerinde yalnız küfür alametleri bulunursa ashabdan bazıları şöyle demişlerdir: ‘Namazı kılınır.’ Ancak Ahmed’ten aktarılan namazı kılınmadan defnedileceğidir.

Bu da ‘asıl’ ve ‘zahir’in birbiriyle çelişmesi hususuna raci olur/döner. Çünkü İslam diyarı ehlinde asıl olan İslam’dır. Bunda ise zahir olan küfürdür.

Şayet ölü küfür diyarında olsaydı; eğer üzerinde İslam alametleri bulunursa namazı kılınır, yoksa kılınmaz. Ali b. Sait rivayetinde bu şekilde belirtmiştir.

Bu ise burada ‘zahir’in ‘asıl’a tercih edilmesidir. Nitekim ilk surette bunu tercih etmiştir. Ancak ashap burada, diğer meselede tercih ettikleri gibi “aslı“ tercih etmemişlerdir. Çünkü bu asla başka bir asıl muarız olmuştur. O da şudur: Doğan her kimsede asıl olan fıtrat üzere doğmuş olmasıdır.” (Takrirü’l Kavaid ve Tahrirü’l Fevaid, 3/149)

İmam Malik’in ashabı olan Maliki imamlarından İbn Ebu Zeyd el-Kayravani “meçhul-ü hal” meselesini nakletmiş ve kına, sünnet gibi alametlerin İslam yahut küfür hali meçhul olan zat hakkında hüküm vermede etkisi olduğunu nakletmiştir. “Abdulmelik b. Hasan’ın İbn Vehb’ten naklettiğine göre, boş bir arazide bulunup Müslüman mı Hıristiyan mı olduğu bilinmeyen hakkında şöyle demiştir: ‘Elbise üzerinden erkeklik organı üzerinde elini gezdirsin. Eğer sünnetli ise yıkanır ve namazı kılınır. Şayet sünnetli değilse defnedilir.’’ “En-Nevadir Ve’z Ziyadat, 1/609)

İbn Kinane denizin kıyıya vurduğu bir kavim hakkında şöyle demiştir: “Müslüman oldukları bilinirse defnedilsinler.’’

İbn Sahnun’un kitabında şu geçmektedir: “Alametlere bakılır ve onlarla istidlal edilir. Eğer alametler silinmiş ise bakılır; denize girenlerin çoğunluğu Müslümanlardan ise namazları kılınır ve duada Müslümanlara niyet edilir. Eğer müşriklerin tekneleri o denizde daha çok bulunuyorsa namazları kılınmaz. Mecmua’da da şu geçer: “Eşheb, Müslüman mı kafir mi olduğu bilinmeyen bir adam hakkında dedi ki: ‘Yıkanmaz ve namazı kılınmaz. Ancak üzerindeki giysiler, kına ve başka alametler İslam’a ait ise namazı kılınır ve bununla Müslüman ise ona göre niyet edilir.’’ (En-Nevadir Ve’z Ziyadat, 1/610)

Bölüm
Hali meçhul olan buluntu çocuğun hükmüne dair

İbn Kudame şöyle dedi: “Bölüm: Buluntu çocuk ya İslam diyarında veya küfür diyarında bulunmuştur.

İslam diyarında olan iki türlüdür: birincisi: Müslümanların inşa etmiş olduğu şehirler. Bağdat, Basra ve Kufe gibi. Bu bölgelerde bulunan çocuğun bir Müslüman olduğuna hükmedilir. Her ne kadar bu şehirlerde zimmet ehli olanlar yaşıyor olsa da. Bu hüküm, İslam’ın ve diyarın zahirinin yaygınlığının ağır basması yoluyla verilmiş bir hükümdür. Ayrıca İslam’ın üstün olup hiçbir şeyin kendisine üstün olamayacağından dolayı.

İkincisi: Müslümanların fethetmiş olduğu diyarlar. Şam bölgesindeki şehirlerde olduğu gibi. Buralarda bir tane Müslüman bulunursa, buluntu olanın Müslüman olduğuna hükmedilir. Çünkü İslam’ın yaygınlığının hükmüne binaen o Müslümana ait olması muhtemeldir.

Eğer o diyarda Müslüman bulunmuyorsa, bilakis hepsi zimmet ehli ise küfrüne hükmedilir. Çünkü İslam hükmünün yaygınlığı ancak ihtimalin bulunduğu yerde söz konusu olur.

Küfür beldesine gelince bu da iki türlüdür: Daha önce Müslümanlara ait olup kafirler tarafından ele geçirilen bölge. Sahil bölgesinde olduğu gibi… Bu bir önceki kısım gibidir. İçinde bir tane Müslüman bulunursa buluntunun İslam’ına hükmedilir. Eğer Müslüman yok ise o buluntu kafirdir.

Kadı dedi ki: ‘Bunun da Müslüman olduğuna hükmedilir. Çünkü aralarında imanını gizleyen bir müminin bulunma ihtimali

vardır. Bu bir öncekinden farklıdır zira İslam diyarında imanını gizlemesine ihtiyaç yoktur.

Şayet önceleri Müslümanlara ait olup daha sonra müşrikler tarafından ele geçirilen, daha sonra da tekrar Müslümanların eline geçen bir beldede olursa onlar da o bölge halkına cizye karşılığında yaşama hakkı tanımışlarsa bu İslam diyarının ikinci kısmındaki hükümlere tabi olur.” (El-Muğni, 8/351)

Derim ki: Bir bak! -Allah beni de seni de itaatine hidayet etsin- Onların İslam’a dair en küçük bir delalet ile harp diyarında yaşayıp hali meçhul olan buluntu hakkında nasıl İslam hükmünü vermişlerdir.

Hal böyle iken İslam toplumlarında yaşayan Müslümanlar nasıl olur! Bunların İslam hükmünü almaları daha evladır.

Bölüm

Muasır Haricilerin Vaidiyye'ye benzemelerine dair

Beyhesiye'den (Beyhesiye: Harici fırkalardan biridir. Ebu Beyhes Heysam b. Cabir'in tabileridir) bir grup şöyle demişlerdir: İmam kafir olursa raiyye/ona tabi olan halk da kafir olur.

Şöyle demişlerdir: Diyarı şirk diyarı, halkının hepsini de müşrik saymıştır. Bildikleri dışında başka kimsenin arkasında namaz kılmayı terk etmişlerdir. Ehl-i kıblenin öldürülebileceği, mallarının alınabileceği, her halükarda öldürme ve esir almanın helal olduğu görüşlerini benimsemiştir.

Beyhesiye şöyle demiştir: İnsanlar dinin cahili olmakla müşrik olmuşlardır. (Makalatü'l İslamiyyin, 116)

Derim ki: Muasır Haricilerin çoğunluğu Haricilerden Beyhesiyenin görüşlerinin aynısını benimsemişlerdir. Şu görüşleri gibi: "Diyar şirk diyarıdır, halkın da hepsi birlikte müşriktir. "Aynı şekilde hali örtülü olanın arkasında namaz kılınmayacağı meselesinde olduğu gibi.

Muasır Haricilerin Müslümanları tekfir ettikleri en önemli usullerinden biri de şu sözleridir: "İnsanlar tevhidi bilmemişlerdir.'' Bu hüküm üzerine İslam alametlerine itibar etmeme hükmünü tertip etmişler ve "Bunlar, Müslümanlar ile müşrikler arasında ortak şiarlardır'' diyerek yeni bir görüş uydurmuşlardır. O da; şeriatın naslarında gelen ölçü üzerinde ziyade bir şartlar koşmalarıdır. Bu da Beyhesiyenin "İnsanlar, dinin cahili olmakla müşrik olmuşlardır" görüşü ile aynıdır.

Muasır Hariciler, aynı şekilde Mutezileden Dırariyye'nin başı olan Dırar b. Amr'a benzemişlerdir: Kendisi, belki de ammenin/avam halkın hepsinin kalpleri küfür ve yalanlama halindedir iddiasında bulunuyordu. Diyor ki: "Bana bir insan arz etseler onun hakkında belki de küfür gizliyordur deme imkanına sahip olurum.'' Diyor ki: "Yine hepsi hakkında bana sorulsa derim ki: 'Bilemiyorum belki de küfrü gizliyorlardır." (Makalatü'l İslamiyyin, 282)

Siyerde Dırar'ın hal tercemesi hakkında şu varit olmuştur: "Mutezilenin liderlerinden biri de Dırariyyenin şeyhi Dırar b. Amr'dır. Benimsediği görüşlerden birinde şöyle demiştir: Ümmetin hepsinin batında kafir olması mümkündür. Çünkü bu husus her bir fert için caizdir.'' (Siyer-u A'lâmi'n Nübela, 10/544)

Derim ki: Dinin laçkalaştırıldığı asrımızda yaygın olan çirkin bid'atlerden biri de yalan yere kendini selefe nispet edenlerin şu sözleridir: "Kişi bid'ati galip gelmediği müddetçe bid'atçi olmaz. Bid'ati olan kimse, usullerin çoğunda Ehl-i sünnet'e muvafakat etse, ancak bir veya iki yahut daha çok usulde onlara muhalefet etse onların iddiasına göre bu zat Ehl-i sünnet'ten sayılır. Bu ise seleften aktarılan icmaya muhaliftir.

Süfyan b. Uyeyne şöyle demiştir: "Sünnet on haslettir. Bunların hepsi kendisinde bulunan sünnetin tamamını almış olur. Birini terk eden sünneti terk etmiş olur.'' (Şerh-u Usul-i İ'tikadi Ehli's Sünne, 275) Ardından sünnet usullerini zikretmiştir.

Ebu Abdullah Ahmed b. Hanbel, Abdus b. Malik el-Attar rivayeti ile, sünnet usulleri hakkında şöyle demiştir: "Lazım olan sünnetlerden biri de bir hasletini terk edip kabul etmeyen ve iman etmeyenin, bu sünnetin ehlinden olmayacağıdır.'' (El-Câmi fi Akaid ve Resail Ehli's Sünne Ve'l Eser, 349) Daha sonra sünnet usullerini anlatmıştır.

Harb b. İsmail el-Kirmani, hakkında icma olduğunu aktardığı akidesinde şöyle demiştir: "Bu, ilim imamlarının, eser ashabına ve

sünnet ile bilinip kendilerine uyulan Ehl-i sünnet'in mezhebidir. Peygamberimizin ashabından günümüze kadar Irak, Hicaz, Şam ve diğer bölgelerin benimsediği akidedir. Bu anlayışlardan birine muhalefet eden yahut eleştiren veya anlayışın sahibini ayıplayan kimse muhalif bir bid'atçi, Ehli Sünnet vel cemaatin haricinde biridir. Sünnet menhecinden ve hak yoldan sapmıştır."

Bundan sonra da Ehl-i sünnet'in inancını açıklamış, ona muhalif olan inançları da zikretmiştir. Daha sonra şöyle demiştir: "Artık bu görüşlerden birini benimseyen, beğenen, razı olan, seven kimse sünnete muhalif, cemaati ve eseri terk etmiş olur. Hilafı benimseyip bid'ate girmiş ve yoldan sapmıştır." (Sünnet, 1-111)

Ebu Muhammed el-Berbehari şöyle demiştir: "Hiç kimsenin, kendisinde sünnet hasletlerin hepsini toplandığını bilininceye kadar, bir kimse hakkında 'O sünnet ehli biridir' demesi helal değildir. Sünnet hasletlerinin hepsi kendisinde toplanıncaya kadar ona sünnet sahibi denmez." (Şerhu's Sünne, 148)

İbnu'l Hanbeli şöyle demiştir: "Sünnet hasletlerinin hepsini tamamı ile alan dışında hiç kimse sünnet ehli ismini almaya müstahak değildir. Çünkü sünnet hasletlerinden bir hasleti inkar eden kimse için 'Sünnet sahibidir' denilemez." (Er-Risaletu'l Vâdıha, 1/1096)

Derim ki: Muasır Haricilerin, bid'atçi ve dalalet ehli olduklarında şüphe yoktur. Büyük usullerde Ehl-i sünnet'e muhalefet etmişlerdir. En büyüklerden biri de: Kişi hakkında Müslüman hükmünü vermek için İslam alametlerini yeterli görmemeleridir. Ki bu husus, Allah'ın kitabındaki, Resul'ünün sünnetindeki ve seleften nakledilen eserlerdeki açık hükümlerdendir.

Şunu da bil ki -Allah'ın merhameti üzerine olsun- kişi sünnet hasletlerinin hepsini kendisinde toplarsa ancak Sünni olur. Şayet asıllarından birinden ayrılacak olursa bid'atçi ve dalalete düşmüş sayılır. Bu husus, selefin icma ettiği hususlardandır. Bu konuda

kişi bir asla muhalefet ettiğinden dolayı onu sünnetten bid'ate çıkarma konusunda selefin hayatında birçok örnek mevcuttur.

Bunun örneklerinden biri de: Hasan b. Salih b. Hayy'dır. Kendisi hadisteki titizliği ve ibadet ve takvadaki azmi ile tanınmıştır. Ancak bu sıfatlar, selef nezdinde bid'atçi görülmesine engel olmamıştır.

Ebu Süleyman es-Dârâni şöyle der: "Hasan b. Salih b. Hayy kadar yüzünde korku ve huşunun belirgin olduğu başka bir kimse görmedim. Bir gece namaza kalkıp Amme suresini okudu. Daha bitirmeden baygın düştü. Fecir doğdu ancak kendisi sureyi bitiremedi." (Hilyetu'l Evliya, 7/328)

Ahmed b. Hanbel şöyle demiştir: "Hasan b. Salih b. Hayy rivayeti sahih bir adamdır. Hadis ve takva da nefsini koruyan bir zattır." (El-Cerh-u Ve't Ta'dil, 3/18)

İbn Ebi Hatim de şöyle demiştir: "Ebu Zür'a'ya Hasan b. Salih'i sordum. Dedi ki: 'İtkan fıkıh, ibadet ve zühd onda toplanmıştır." (El-Cerh-u Ve't Ta'dil, 3/18)

Yahya b. Ebu Bükeyr de şöyle demiştir: "Hasan b. Salih'e dedim ki: 'Bize ölünün nasıl yıkanacağını anlat.' Ağlamaktan anlatmaya güç yetiremedi." (Siyer-u A'lâmi'n Nübela, 7/364)

Derim ki: Hakkında söylenen bu sıfatlara rağmen sünnet imamları onu, zalim imamlara karşı çıkılmasına cevaz verdiğinden ve Cumalara katılmadığından dolayı bid'atçi görmüşlerdir. Ayrıca kendisi Osman b. Affan zikredildiğinde susar, ona rahmet okumazdı.

Bişr b. Haris şöyle demiştir: "Zaide mescitte oturur ve insanları İbn Hayy ve arkadaşlarına karşı uyarırdı. Çünkü onlar kılıçla karşı çıkmayı caiz görüyorlardı." (Tarihu'l İslam, 4/337)

Halef b. Temim de şöyle demiştir: “Zaide, Hasan b. Salih’in yanına gidenlerden tövbe etmelerini isterdi.” (Siyer-u A’lâmi’n Nübela, 7/365)

Ahmed b. Yunus şöyle demiştir: “Hasan b. Salih doğmasaydı kendisi için daha hayırlı olurdu. Cuma’yı terk eder, kılıçla isyan etmeyi caiz görürdü. Yirmi yıl onunla beraberliğim oldu, bir gün bile kafasını göğe kaldırdığını, dünyayı konuştuğunu görmedim.” (El-Kâmil Fi’d Duafa, 3/484)

Yusuf b. Esbat şöyle demiştir: “Hasan b. Hayy yöneticilere karşı kılıç çekmeyi caiz görürdü.” (Siyer-u A’lâm’in Nübela, 7/363)

Ukayli kendi senediyle şöyle rivayet eder: “Sevri’nin yanında Hasan b. Salih’ten bahsedildi. Dedi ki: ‘O, Ümmet-i Muhammed’e karşı kılıç çekmeyi caiz gören bir adamdı.’’ (Ed-Duafa, 1/598)

Ukayli dedi ki: Bize Alâ b. Amr el-Hanefi anlattı, dedi ki: Bize Zâfir anlattı, dedi ki: “Hacca gitmek istedim. Hasan b. Salih bana dedi ki: ‘Mekke’de Ebu Abdullah Süfyan es-Sevri ile karşılaşırsan ona benden selam söyle’ dedi ve ekledi: ‘Ben ilk emir üzere yaşamaya devam ediyorum.’’ Dedi ki: “Tavaf esnasında Süfyan’ı gördüm.’’ Dedi ki: “Dedim ki: ‘Kardeşin Hasan b. Salih sana selam eder ve ‘Ben ilk emir üzere yaşamaya devam ediyorum’ der. Dedi ki: ‘Peki ya Cuma namazı, peki ya Cuma namazı!” (Ed-Duafa, 598)

Yine şöyle demiştir: Bize Hallad b. Yezid el-Cu’fi anlattı, dedi ki: “Süfyan b. Sait burada yanıma geldi ve şöyle dedi: ‘Hasan b. Salih ezberlemiş olduğu ilim ve fıkha rağmen Cuma’yı terk etmektedir.’ Sonra da kalkıp gitti.’’ (Ed-Duafa, 1/601)

İbn Adiyy şöyle rivayet etmiştir: Bize Zekeriya es-Sâci anlattı, bize Ahmed b. Muhammed anlattı, dedi ki: Ebu Nuaym’ın şöyle dediğini işittim: “Sevri, Cuma günü fil kapısından girdi. Bir de

baktı ki Hasan b. Salih namaz kılıyor. Şöyle dedi: 'Nifak huşuundan Allah'a sığınırız.' Ayakkabılarını alıp başka bir bölüme geçti." (El-Kâmil Fi'd-Duafa, 3/483)

Ukayli dedi ki: Bize Ebu Sait el-Eşecc anlattı, dedi ki: "Kendisine Hasan b. Salih'in baygınlıklarından bahsedilince Abdullah b. İdris'in şöyle dediğini işittim: 'Süfyan'ın tebessümü bizim için Hasan b. Salih'in baygın düşmelerinden daha sevimlidir." (Ed-Duafa, 1/605)

Yahya b. Sait el-Kattan şöyle dedi: "Süfyan es-Sevri, Hasan b. Salih hakkında kötü bir kanaate sahipti'' (Siyer-u A'lâmi'n Nübela, 7/362)

İbn Davud dedi ki: "Hasan b. Salih Osman ibn Affan anıldığı zaman susardı. Yani ona rahmet okumazdı. Hasan b. Salih yedi sene Cuma'ya gitmedi. Bize Ebu Bekir el-Mervezî anlattı: 'Ebu Abdullah, Hasan b. Salih'i zikretti ve şöyle dedi: 'Kılıç çekmeyi caiz görürdü.' Mezhebi, kabul edilecek bir mezhep değildir. Biz Süfyan'ı ondan daha çok severiz. İbn Hayy son zamanlarında Cuma'yı da terk etmişti. Susması ve takvasıyla da insanları en çok fitneye düşürenlerden biriydi.

Yine bir defa daha Hasan b. Salih'ten bahsetti ve şöyle dedi: "-İsmini vererek- Ebu Filan Kufe ehlindendi ve Ebu's Serâyâ ve arkadaşlarıyla beraber imama karşı çıkmıştı. Çok çirkin bir durumdan bahsetti. Ben 'Onu nasıl taşıdılar?' diye sorunca sustu.'' (Sünnet, Hallal, 91)

Ebu Bekir el-Hallal şöyle dedi: Bize Ebu Bekir el-Mervezi anlattı, dedi ki: bize Hişam anlattı, dedi ki: Ebu's Serâyâ'nın isyan ettiği günlerde Yahya b. Adem'in şöyle dediğini işittim: 'Burada Hasan b. Salih b. Hayy'ın görüşlerini benimseyenler var, onlar helak olmuşlardır.'' (Sünnet, Hallal, 92)

Bunlardan biri de Bişr b. Seriyy el-Basri'dir. Hadisteki ilmi ve imametine rağmen bu hali selefin onu bid'atçi görmesine ve tek bir yanılgıya düşünce hadisini terk etmesine mani olmamıştır.

Ahmed b. Hanbel şöyle demiştir: "Hadiste şaşılacak derecede titiz biriydi.'' (Siyer-u A'lâmi'n Nübela, 9/332)

Ebu Hatim şöyle demiştir: "Sağlam, salih bir insandı.'' Yahya b. Main şöyle demiştir: "Sikadır.'' (Tarihu'l İslam, 9/332)

Sonra alçakça bir söz söyleyince sünnet imamları ona karşı çıkmıştır. İmam Ebu'z Zübeyr el-Humeydi bu imamlardan biridir. O, şöyle demiştir: "O, Cehmiyye mezhebine mensuptu. Hadislerinin yazılması helal değildir.'' (Siyer-u A'lâmi'n Nübela, 9/332)

İmam Ahmed'in oğlu Abdullah şöyle demiştir: Babamın şöyle dediğini işittim: "Bişr b. Seriyy Mekke'de bir şeyler söyledi. İbnü'l haris -Yani Hamza b. Haris- ve Humeydi hemen üzerine atıldılar. Mekke'de zelil bir duruma düştü, nihayetinde orada yaşadığı zilletten dolayı bizim yanımıza gelip oturdu." (El-İlel fi Ma'rifeti'r Rical, 2/57)

Derim ki: Onun söylediği kelime Ebu Talib'in imam Ahmed'ten rivayet ettiğine göre şöyleydi: Dedi ki: "Basra ehlinden biriydi. Daha sonra Mekke'ye gitti. Süfyan'dan bine yakın hadis dinledi. Biz de ondan hadis dinledik. Daha sonra şunu anlattı:

نَّاضِرَةٌ (٢٢) إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ [القيامة ٢٢-٢٣]

"(Yüzleri) Parlaktır. Rablerine bakıcıdırlar." *(Kıyamet Suresi: 22-23)* Dedi ki: 'Bunun ne olduğunu bilmiyorum, nedir ki bu?'

Bunun üzerine Humeydi ve Mekkeliler üzerine gidip ağır sözler söylediler. Bu olaydan sonra özür beyan etti ancak kabul edilmedi. İnsanlar da onun meclisine katılmadılar. Ben ikinci defa

Mekke'ye gelince yanımıza geliyordu. Ancak hadisini yazmıyorduk. Latif/kibar görünmeye çalışıyor fakat biz yine ondan bir şey yazmıyorduk.'' (Tehzibu'l Kemal, 4/124)

Derim ki: Selefin Allah'ın dini konusunda ki gayretine ve titizliğine bir bak! Özür beyan etmesine rağmen bunu kabul etmemişlerdir. Hal böyle iken türlü bid'at ve dalaletleri toplamış olan muasır Haricilerin durumu nasıldır bir düşün? Onların bid'atçi olduklarında ve yoldan çıktıklarında hiçbir akıllı şüphe etmez.

Bölüm
Haricilerin Rey ehline benzemesine dair

Ebu Bekir el-Hallal dedi ki: Bize Abbas b. Ahmed el-Müstelmi en-Neccar Tartus'ta anlattı: Onlar Ebu Abdullah'a şunu sordular: "Hristiyan veya Yahudi biri 'Eşhedu en lâ ilahe illallah ve enne Muhammeden Rasulullah' dese?'' Dedi ki: "Kesinlikle Müslüman olmuştur. Ona dedik ki: "Bunu Tartus'ta yanımızda bir adam söyledi. Onun hakkında İbni Şeybeveyh şöyle dedi: 'Kesinlikle Müslüman olmuştur görüşündeyim. Ancak başkası şöyle dedi: 'Hayır. Ta ki 'Hristiyanlıktan beriyim ve dinini terk ettim' deyinceye kadar Müslüman sayılmaz.'' Bunun üzerine şöyle dedi: "Subhanallah! Peygamber bir adama şöyle dedi: Eşhedu en lâ ilahe illallah ve enni Rasulullah de. Bu sözle Müslüman olmuştu.'' Sonra şöyle dedi:" Ebu Hanife'nin görüşlerine kalbi kin tutmadan kimse bakmaz." (Ehlu'l Mileli Ve'r Riddeti Ve'z Zenadika, 839)

Yine şöyle demiştir: Bize Ahmed b. Muhammed b. Hâzim ve Mükatil ve Tayalisi anlattılar: Bize İshak b. Mansur anlattı, dedi ki: "Ahmed'e şunu sordum: "Bir adama İslam teklif edilir, o da Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in de Allah'ın Resulü olduğuna şahitlik edip kabul eder. Müslüman olan varisi ondan miras alır mı?' Dedi ki: 'Evet, bundan başka bir şey söyleyen de kim? Onların mezhebinde böyle olmaması gerekir. Fakat çok gariptir (yani vermemeleri).'' (Ehlu'l Mileli Ve'r Riddeti Ve'z Zenadika, 842)

Yine şöyle demiştir: Bize Muhammed b. Ali anlattı, dedi ki: Bize Mühenna anlattı, dedi ki: "Ahmed'e Yahudi veya Hristiyan veya başka bir dine mensup zimmet ehlinden birini sordum. Bu zat diyor ki: 'Ben Müslümanım, Muhammed de peygamberdir.'

Ahmed dedi ki: ‘O Müslüman’dır.’ Sonra şöyle dedi: ‘Ben onu İslami hükümleri eda etmeye mecbur ederdim.’ Sonra şöyle dedi: ‘Ebu Hanife’nin dediğine şaşırıyorum. Onun şöyle dediği bana ulaştı: ‘Ben içimde olduğum küfürden beriyim’ deyinceye kadar Müslüman olamaz. O yoksa Müslüman olmaz ve İslami hükümleri yerine getirmeye mecbur edilmez, ta ki ‘Ben küfürden beriyim’ deyinceye kadar.’’ (Ehlu’l Mileli Ve’r Riddeti Ve’z Zenadika, 843)

Yine şöyle demiştir: Bize Ebu Bekir el-Mervezi anlattı, dedi ki: “Ebu Abdullah’ın yanına girdim. Yanında onun eliyle Müslüman olmuş bir Yahudi vardı. Ona dedim ki: ‘Ey Ebu Abdullah ne dedin? Dedi ki: ‘Dedim ki: ‘Allah’tan başka ilah olmadığına, Muhammed’in Allah‘ın Resulü olduğuna şahitlik edersin, ölümden sonra dirilmeye, cennet ve cehenneme iman edersin.’ Daha sonra Ebu Abdullah şöyle dedi: ‘Şu Ebu Hanife’nin ashabı ise şöyle diyor: ‘Ben Yahudilikten çıkıp İslam’a girdim’ demediği müddetçe Müslüman olmaz.’

Ebu Abdullah şöyle dedi: ‘Peygamber amcasına diyordu ki…’’ Ve içinde onların (Ebu Hanife’nin ashabının) dedikleri bulunmayan hadisleri delil getirdi. Başka hadisler de rivayet etti.

Mervezi başka bir yerde şöyle dedi: Ebu Abdullah’ın şöyle dediğini işittim: “Ebu Muaviye’nin yanındaydım. Bir adam ona şöyle dedi: ‘Ebu Hanife diyor ki: ‘Zimmi bir kişi Müslüman olursa ‘Ben küfürden çıktım, İslam’a girdim’ demeden Müslüman olmaz.’

Ebu Muaviye bunu kabul etmedi ve de inanmadı. Şöyle dediğini sanıyorum: ‘Ebu Hanife’nin mezhebine mensup bir adama haber gönderip sordu baktı ki durum adamın dediği gibidir.’’ (Ehlu’l Mileli Ve’r Riddeti Ve’z Zenadika, 845)

Derim ki: Ebu Hanife’nin mezhebinde İslam’a girmek isteyene, kelime-i şehadet ve kelime-i tevhidi söyledikten sonra eski dininden beri olduğunu beyan etmesini şart koşar. Yoksa Müslüman olduğuna hükmedilmez. Bu çok yanlış bir mezheptir. Selef de bu

mezhebe reddiyeler vermiştir. Muasır Haricilerin mezhebi bundan kötüdür. Çünkü onlar, İslam alametlerini izhar eden ve İslam’ı bozan herhangi bir ameli işlemeyene de bunu şart koşmuşlardır.

Bölüm

Haricilerin Mürcieye benzemesine dair

Firyabi kendi senediyle şunu rivayet eder: Bize Bağdat'ta 234 yılında Yakup b. İbrahim ed-Devraki anlattı, bize Abdurrahman b. Mehdi anlattı, Selam b. Ebu Muti'den rivayet ettiğine göre hepsi dediler ki: "Eyyüb'den işittik; Yanında Mürcie'den bir adam vardı. Adam şunu deyip duruyordu: 'Ancak küfür ve iman vardır.'' Dedi ki: "Eyyüb de susuyordu.'' Dedi ki: "Bunun üzerine Eyyüb ona yönelip şöyle dedi: 'Allah-u Teala'nın şu buyruğu hakkında ne dersin:

وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ ٱللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ [التوبة ١٠٦]

'Bir diğer grubun durumu ise Allah'ın hükmüne kalmıştır; ya onlara azap eder ya da affeder.' *(Tevbe Suresi: 106)*

Bunlar mümin midir yoksa kafir midir?''

Dedi ki: "Adam sustu.'' Dedi ki: "Bunun üzerine Eyyüb şöyle dedi: 'Git ve Kur'an oku. Kur'an'daki her ayette nifak zikredilmiştir. Ben de kendi nefsim hakkında ondan korkuyorum.'' (Sıfatu'n Nifak ve Zemmu'l Münafıkin, 86)

Süfyan es-Sevri'den rivayet edildiğine göre şöyle dedi: "Bizimle Mürcie arasındaki hilaf üç meselededir: Bizler, iman söz ve ameldir diyoruz; onlar ise iman sözdür, amel değildir diyorlar. Bizler iman, artar ve eksilir diyoruz, onlar ise ne artar ne eksilir diyorlar. Bizler nifak vardır diyoruz, onlar ise nifak yoktur diyorlar.'' (Sıfatu'n Nifak ve Zemmu'l Münafıkin, 87)

Derim ki: Bu Ümmetten nifakı ve nifak üzerine bina edilen hükümleri inkar etmek bir sapmadır ve apaçık bir dalalettir. Çünkü bu iddiada münafıkların varlığına kesin bir şekilde hükmeden Kitap ve Sünnetin naslarını ret vardır. Bu ise dinde bilinmesi zaruri hususlardandır. Muasır Harici fırkalar da nifakı inkar hususunda ittifak etmişlerdir. Bazıları bu asırda nifak adında bir şeyin bulunmadığını açık bir şekilde beyan etmektedirler. Bu, onların risalelerinde mevcuttur. Diğer bir kısmı ise şöyle demektedirler: Münafık ancak İslam diyarında bulunur. Çünkü İslam'ın ahkamı kaim değil ise kişinin münafıklık yapmaya ihtiyacı yoktur. Bu iddia batıldır. Her ne kadar şeriatın hükümleri herhangi bir diyarda hakim değilse de İslami toplumların çoğunda münafıkların riddetlerini açıktan izhar etmeleri oldukça zordur.

Nifakı inkar hususunda Haricilerin en hafif görüşe sahip olanları teorik olarak varlığını kabul edip hüküm olarak kabul etmeyendir. Çünkü onlar kıble ehlinin tağutu inkar etmediğini iddia etmektedirler. Bu görüşleri üzerine de İslam alametlerinin hükmî İslam'a delaletini inkarını tertip etmişlerdir. İslam alametlerinin Müslümanlarla müşrikler arasında ortak nokta olduğu görüşünü de uydurmuşlardır. Ayrıca vahyin naslarında gelen hususa ek şartların mutlaka bulunmasını belirlemişlerdir.

Bilmiş ol ki tağutu inkar etmeme durumu lâ ilahe illallah deyip zahiren bu sözle İslam alametleri kimseden sadır olursa bu, nifak küfrü kabilinden olur. Böyle bir zat daha önce izah edildiği gibi münafıkların muamelesine tabi tutulur. Lâ ilahe illallah deyip zahiren boyun eğmez ise; -kabirlerden istiğasede bulunan kimse gibi- tağutu inkar etmediği için kafir olur. Muasır Hariciler bu iki sureti ayırt etmemektedirler.

Muasır Haricilerden bir kısmı da Müslim'in Sahihinde Ebu Malik el-Eşcai'nin babasından rivayet ettiği hadisi delil getirmişlerdir. Dedi ki: Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu işittim: "Kim lâ ilahe illallah derse ve Allah'tan başka ibadet edilen şeyleri inkar

ederse malı ve canı haram olur, hesabı da Allah'a aittir." (Sahih-i Müslim, 88)

Burada "Allah'tan başka ibadet edilen şeyleri inkar ederse'' ifadesinin ek bir şart olduğunu iddia etmişlerdir. Ki kendileri bu şartı bilinmesi ve belirlenmesi konusunda ihtilaf etmişlerdir. Onlara göre kişi, bu ek şart ile Müslüman olur. Bazıları, içinde yaşamış olduğu kavmine muhalefet etmesini şart koşmuşlardır. Bundan kasıtları İslam toplumlarıdır. Daha sonra bu muhalefetin nasıl olacağını ise beyan etmemişlerdir. Bu görüşün en fasit ve hidayetten en uzak görüşlerden olduğunda şüphe yoktur. Çünkü şeriat, kişinin ne ile Müslüman olacağına dair delil ve emareleri en açık şekilde beyan etmiştir. Kelime-i tevhid, namaz ve buna benzer Müslümanlara mahsus ibadetler… Ki Hariciler bunları iptal etmiş ve bu ibadetlerin Müslümanlarla müşrikler arasında ortak hususlar olduklarını iddia etmişlerdir. Bu ise, Kitap ve Sünnetin naslarına, Ümmetin selefinden aktarılan görüşlere açıkça bir muhalefettir. Sonra bu batıl görüşlerine bu hadisi delil getirmeleri katıksız bir cehalettir. Hastalıklı bir anlayıştır ve seleften hiç kimse bu hadisi bu şekilde anlamamıştır.

Hadis, tağutu inkâr etmenin rükün olduğuna delalet etmiştir. Çünkü tağutu inkar, tazammun/içinde bulundurma delaleti yoluyla 'lâ ilahe illallah'ın kapsamında yer almıştır. Zira bu, bir bölümü tamamına atfetme kabilindendir. Aynı şekilde tağutu inkar etmeyi pekiştirmiş ve önemini vurgulamıştır. Bu olmadan hiç kimsenin İslam'ının sahih olmayacağını beyan etmiştir.

Hiç kimsenin İslam'ı izhar eden kimse hakkında tağutu inkar etmediğini iddia etmesi caiz değildir. Çünkü bunu bilmenin zahirden başka bir yolu yoktur. Sırlara gelince bunları bilmek Allah-u Teala'ya aittir.

Süleyman b. Abdullah Âlu'ş Şeyh şöyle demiştir: "Hesabı Allah'a aittir' buyruğu: Yani Allah-u Teala onu hesaba çekecektir.

Eğer kalpten bir doğruluk göstermiş ise onu naim cennetleri ile mükafatlandıracaktır. Yok, eğer münafık ise onu acı bir azap ile azaplandıracaktır.

Dünyaya gelince; burada hüküm zahire göredir. Tevhidi eda eden ve zahiren İslam alametlerini yerine getiren kimseye, bunlara muhalif bir husus delil ile birlikte kendisinden sadır olmadan dokunmamak vaciptir." (Teysir'ul Azizi'l Hamid, 1/296)

Abdurrahman b. Hasan Âlu'ş Şeyh de şöyle demiştir: "Allah-u Teala, şirk ehlini sayısız ayeti kerime de küfür ile damgalamıştır. Dolayısıyla onları mutlaka tekfir etmek gerekir. Nitekim bu, ihlas kelimesi olan 'lâ ilahe illallah'ın gerektirmesidir. İbadette Allah'a şirk koşanı tekfir etmeden bu kelimenin manası tamam olmaz. Nitekim sahih hadiste şöyle varit olmuştur: 'Kim lâ ilahe illallah derse ve Allah'tan başka ibadet edilen şeyleri inkar ederse malı ve canı haram olur, hesabı da Allah'a aittir.' 'Allah'tan başka ibadet edilen şeyleri inkar ederse' buyruğu nefyi tasdik içindir." (Ed-Düreru's Seniyye, 10/139)

Abdullah b. Abdurrahman Ebu Bâtın da şöyle demiştir: "Kim lâ ilahe illallah derse ve Allah'tan başka ibadet edilen şeyleri inkar ederse malı ve canı haram olur, hesabı da Allah'a aittir.' Çünkü lâ ilahe illallah sözü Allah'tan başka ibadet edilen şeylerin inkarını da kapsamaktadır." (Ed-Düreru's Seniyye, 2/313)

Derim ki: Aynı şekilde muasır Hariciler, Mürcie taifelerinden bir taifeye benzemişlerdir. O da iman da istisnayı kabul etmeyen fırkadır. İnsanlara "Sen mümin misin?'' sorusunu sorup onları imtihan edince; Sünni olan biri "ben inşallah müminim'' diyecek olursa onu şüphe içinde olmakla damgalamışlardır. Buna bağlı olarak Ehl-i sünnet'i şüpheciler diye isimlendirmişlerdir.

Şam ehlinin imamı Ebu Amr el-Evzai, Mürcie'nin bu soruyla insanların batınını öğrenmek maksadını güttüğünü söylemiştir.

Muasır Hariciler de iki vahiy de bulunanlara ek bazı şartlar getirerek bu hususta onlara benzemişlerdir.

Evzai, kendisine “Mümin misin?’’ sorusu sorulan zat hakkında şöyle demiştir: “Bu şekilde sormak bid’attir. Buna dair şahitlik etmek bizim dinimizde yükümlülüğümüzde olmayan bir aşırılıktır. Peygamberimiz bize böyle bir soruyu meşru kılmamıştır. Bu soruyu soranın bu hususta bir imamı da yoktur. Bu konuda tartışmak sonradan çıkmış bir şeydir.

Yemin olsun ki, kendi nefsin hakkındaki şahitliğin, eğer sen öyle değilsen sana hakikatini icap ettirecek bir şey değildir. Aynı zamanda kendi nefsin için bu şahitliği terk etmen de eğer sen öyleysen seni imandan çıkaracak değildir. Sana imanını soran kimse bunun sende olduğundan şüphede değildir. Ancak o, bu hususta kendi ilmi ile Allah’ın ilminin eşit olduğunu iddia ederek bu noktadaki ilminde Allah ile çekişmeye kalkışmaktadır.

Sünnette sebat konusunda kararlı ol. Kavmin (alimlerin) durduğu yerde dur, onların dediklerini de, bıraktıklarını da bırak. Senden önceki salihlerin yollarını tut. Zira onlara yeten sana hayli hayli yeter.’’ (Şeriat, 2/673)

Derim ki: Harici’leri Mürcie’ye benzetmek, bazı insanların zihnine bu hususta bir çelişki olduğu düşüncesini getirebilir. Ancak durum böyle değildir. Çünkü Harb b. İsmail el-Kirmani’nin Ehl-i sünnet ve’l cemaat’in icma edilen inancını nakletmiş olduğu akidesinde şöyle geçer: Girişinde şöyle demiştir: “Bu, ilim imamlarının, eser sahiplerinin ve Peygamberin ashabından günümüze kadar sünnet ile bilinen ve kendilerine uyulan Ehl-i sünnet’in mezhebidir. Irak, Hicaz, Şam ve başka bölgelerden yetişmiş olduğum alimler bu akide üzerinde idiler. Dolayısıyla bu görüşlerden birine muhalefet eden yahut tenkit eden veya görüş sahibini ayıplayan kimse muhaliftir, bid’atçidir, cemaatten çıkmıştır, sünnet menhecinden ve hak yoldan kaymıştır.”

Nihayetinde şöyle demiştir: “Haricilere gelince onlar, Ehl-i sünnet ve’l cemaat’i Mürcie olarak isimlendirmektedirler. Harici-ler, bu sözlerinde yalan söylemişlerdir. Bilakis Mürcie onlardır. İn-sanların değil de kendilerinin iman ve hak üzere olduğunu, muha-liflerinin ise kafir olduğunu iddia etmektedirler.’’ (Sünnet, 1/117)

Bölüm
Haricilerin Rafızilere benzemesine dair

Rafızilerin (Allah'ın laneti onların üzerine olsun) kendilerine mahsus bir dini vardır. Onların dini usul ve füruda İslam'a muhaliftir. Dinlerinin usullerinden en önemlisi imamet anlayışlarıdır. Dinleri bu asıl üzerine kaimdir. Bunun neticesinde Müslümanları tekfir etmişlerdir. Onlara göre imamet mefhumunda kendilerine muhalefet eden herkes kafirdir. İslam diyarları hakkında şirk ve küfür hükmünü de vermişlerdir. Müslümanların mescitlerinin dırar mescitleri olduklarını söylemişlerdir. Bu husus onlarda bilinen ve kitaplarında mütevatir olan bir husustur.

Hariciler de Müslümanları tekfir konusunda Rafızilere benzemişlerdir. Haricileri Rafıziler olarak isimlendirmek sünnet imamlarından birinden vuku bulmuştur. O imam da akidesinde icma'yı nakleden Harb b. İsmail el-Kirmani'dir. Diyor ki: "Haricilere gelince; onlar dinden çıkmışlar, milletten ayrılmışlar, İslam'dan kaçmışlar ve cemaatten uzaklaşıp şaz kalmışlar, hidayet yolundan sapmışlar, sultan ve imamlara karşı gelmişler, Ümmete kılıç çekmişler, kanlarını ve mallarını helal görmüşler, kendi görüşlerini benimseyenler, onlarla dalalet diyarında sebat edenler dışında kendilerine muhalefet eden herkesi tekfir etmişlerdir.

Bunlar Kaderiyye, Cehmiyye, Mürcie, Rafızilerdir.'' (Sünnet, 106)

Derim ki: Haricilerin Rafızilere benzemesi iki meselede gerçekleşmiştir:

-Haricilerin bazı sahabeleri tekfir etmeleri

-Haricilerin bütün Müslümanları tekfir etmeleri

Muasır Haricilere gelince; bunlar sahabelere saygı duyduklarını, bu konuda Ehl-i sünnet ve'l cemaat'in akidesini benimsediklerini iddia etmektedirler. Ancak halleri kendilerini bu hususta yalanlamaktadır. Muasır Hariciler sahabeleri tekfir hususunda geçmişlerinin yolu üzeredirler. Şöyle ki onlar, İslam alametlerini izhar edenin Müslüman olduğuna hükmetme konusunda sahabenin anlayışına muhalefet etmişlerdir.

Muasır Haricilerin Müslümanların genelini tekfir etmelerine gelince; bu hususta Rafızilere, iki fırka arasında tekfir sebepleri farklı olsa da tam tamına muvafakat etmişlerdir.

Yusuf b. Esbat şöyle demiştir: "Bir grupta Rafızilerdir. Bütün sahabilerden beri olduğunu ilan eden ve dört kişi -Ali, Ammar, Mikdat, Selman- dışında Ümmeti tekfir edenlerdir.'' (Sünnet, 480)

Harb b. İsmail el-Kirmani şöyle demiştir: "Rafıziler: Onlar, Peygamber'in ashabından beri olduklarını söyleyen, onlara söven, ayıplayan, az bir grup hariç Ümmeti tekfir edenlerdir.'' (Sünnet, 99)

İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Rafıziler Ebu Bekir'i, Ömer'i, Osman'ı, muhacirlerin ve Ensar'ın çoğunluğunu ve onlara güzellikle tabi olanları tekfir etmişlerdir. Ümmet-i Muhammed'in mütekaddim-müteahhir cumhurunu da tekfir etmişlerdir.'' (Mecmu'ul Fetava, 28/477)

Yine şöyle demiştir: "Rafızilerin görüşlerinin temeli şudur: Peygamber, Ali'nin imametini özürleri ortadan kaldıracak şekilde açıkça belirtmiştir. O, masum bir imamdır, ona muhalefet eden kâfirdir. Muhacirler ve Ensar da bu nassı gizlemişler ve masum imamı inkâr etmişlerdir. Hevalarına tabi olmuşlar, dini değiştirmişler, zulmedip haddi aşmışlardır. Hatta az bir grup hariç -on küsur- geriye kalanlar kâfir olmuşlardır.

Sonra şöyle demektedirler: Ebu Bekir, Ömer hep münafık idiler. Bazen de 'Onlar, iman etmişler, sonra kafir olmuşlardır'' demektedirler. Çoğunluğu, görüşlerine muhalif olanı tekfir ederler. Kendilerini mümin, muhaliflerini ise kafir olarak isimlendirirler. Görüşlerinin hakim olmadığı İslam beldelerini müşriklerin ve Hristiyanların şehirlerinden daha kötü bir hal olan riddet diyarı olarak kabul etmektedirler." (Mecmu'ul Fetava, 3/356)

Bölüm
Din konusunda imtihan bid'attir

Taberi tarihinde şöyle geçer: Ata b. Aclan'dan, Humeyd b. Hilal'den: "Basra'dan gelen Harici grup nehir yakınındaki arkadaşlarının yanlarına vardılar. Onlar da bir grup olarak yola çıktılar. Baktılar ki bir adam, kadının binmiş olduğu bir eşeği sürüyor. Nehri geçip yanına vardılar. Onu çağırıp tehdit ettiler, korkuttular. Ona dediler ki: 'Sen kimsin?'

Dedi ki: 'Ben Rasulullah'ın sahabesi Habbab'ın oğlu Abdullah'ım.' Korkudan elbisesini düşürmüş bundan dolayı elbisesini almak için yere doğru eğilmişti.

Ona dediler ki: 'Seni korkuttuk mu?'

O da dedi ki: 'Evet.'

Ona dediler ki: 'Korkmayasın. Bize babanın Peygamberden işitmiş olduğu bir hadis anlat da belki Allah-u Teala bu hadisi bize faydalı kılar.

Dedi ki: Babam bana peygamberden şunu anlattı: 'Bir fitne olacaktır. Bu fitne de kişinin kalbi bedeninin öldüğü gibi ölecektir. Bu fitne de kişi, mümin olarak geceleyecek kafir olarak sabahlayacaktır. Kafir olarak sabahlayacak ve mümin olarak geceleyecektir.'

Dediler ki: 'Bu hadis için sana sorduk. Peki, Ebubekir ve Ömer hakkında ne dersin?'

Onlar hakkında hayırlı şeyler söyledi.

Dediler ki: 'Peki Osman hakkında; halifeliğinin başı ve sonu hakkında ne dersin?'

Dedi ki: 'O başında da sonunda da hak üzereydi.'

Dediler ki: 'Ali hakkında; tahkimden önce ve sonra ne dersin?'

Dedi ki: 'O, Allah'ı sizden daha iyi bilir, din hususunda takvası daha fazla, basireti daha keskindir.'

Dediler ki: 'Sen hevaya tabi oluyor ve insanlara isimlerinden dolayı dostluk besliyorsun. Fiillerine bakmıyorsun. Allah'a yemin olsun ki seni hiç kimseyi öldürmediğimiz bir şekilde öldüreceğiz.

Onu yakalayıp ellerini arkadan bağladılar. Sonra onu ve hanımını getirdiler. Hanımı doğum ayında hamileydi. Nihayetinde olgunlaşmış hurmaların altında konakladılar. Onlardan biri o hurma tanesini alıp ağzına attı. Diğeri 'Helal olmadan, parasını ödemeden mi?' dedi. O da hemen ağzındaki hurmayı tükürdü. Sonra kılıcını sağ eline aldı. O sırada zimmet ehline ait bir domuz gördü. Kılıcıyla domuzu kesti. Onlar da 'Bu, yeryüzünde fesattır' dediler. O da domuz sahibine gidip domuzu karşılığında razı etti. Habbab'ın oğlu bunu görünce şöyle dedi: 'Eğer bu gördüklerimde samimi iseniz sizden bana bir zarar gelmez. Zira ben Müslümanım ve Müslüman olduktan sonra bunu bozacak bir şey yapmadım. Sizler de bana eman verip 'Sakın korkma' dediniz. Fakat onu alıp yere yatırdılar ve boğazladılar. Kanı nehre atmıştı. Bu sefer kadına yöneldiler. Kadın ise şöyle dedi: 'Ben bir kadınım, Allah'tan korkmaz mısınız?'

Ancak karnını yardılar. Tay kabilesinden üç kadını da öldürdüler. Yine Ummü Sinan Es-Saydaviyye'yi de öldürdüler. Ali'ye ve beraberindeki Müslümanlara Habbab'ın oğlu Abdullah'ı öldürdükleri, insanların yollarını kestikleri haberi geldi. Onlara Haris b. Mürre'yi gönderdi. O, onlarla ilgili kendisine ulaşan haberleri araştıracak ve hiçbir şey gizlemeden olduğu haliyle kendisine yazacaktı. O da yola çıkıp nehre varıp onlara sormak istedi. Ancak onlar onu da yakalayıp öldürdüler.'' (Taberi Tarihi, 3/119)

Derim ki: Bu rivayet Ebu Mihnef'in rivayeti olsa da -ki o, Şiidir ve hadisi ittifak ile metruktur- ancak Abdullah b. Habbab'ın öldürülmesi kıssasının metninde bir münkerlik yoktur. Diğer rivayetler de buna şahitlik eder. Eserin aslı Kasım b. Sellam'ın Kitab'ül Emval ve İbni Ebi Şeybe'nin Musannef'inde rivayet edilmiştir. Darekutni de Ebu Mihnef hakkında 'O, ihbaridir/duyduğu şeyleri anlatır, hadisi metruktur' demiştir. Bu da Ebu Mihnef'in rivayet ettiği haberlerin hepsinin, şayet bunları destekleyen bir rivayet var ise zayıf olmayacağına delalet eder. Merfu hadisleri ise böyle değildir, zira hepsi münkerdir. Hadis imamları siyer ve tarih senetlerinde şayet rivayetin metni sağlam, destekleyici rivayetleri de varsa mütesahil/müsamahakâr davranırlardı.

Bu esere Belazûrî'nin Ensabü'l Eşraf'ta rivayet ettiği de şahit olur: "Hariciler Basra'dan Mis'ar b. Fedeki ile beraber gelmişlerdi. İnsanların yollarını kesiyorlardı. Bu sırada önünde bir kadının binmiş olduğu eşeği süren bir adam gördüler. Onu çağırıp azarladılar ve korkuttular. Şöyle dediler: 'Sen kimsin?' Dedi ki: 'Mümin bir adam.'

Dediler ki: 'Adın nedir?'

Dedi ki: 'Rasulullah'ın sahabesi Habbab b. Eret'in oğlu Abdullah'ım.'

Ona dokunmadılar. Sonra ona şöyle dediler: 'Ali hakkında ne dersin?'

Dedi ki: 'O, müminlerin emiridir, Müslümanların imamıdır derim. Ki babam bana Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu anlattı: 'Bir fitne olacaktır, bu fitnede müminin kalbi ölecektir. Mümin olarak sabahlayacak kâfir olarak geceleyecektir. Mümin olarak geceleyecek kâfir olarak sabahlayacaktır.''

Dediler ki: 'Allah'a yemin olsun ki seni, hiç kimsenin öldürülmediği bir şekilde öldüreceğiz.'

Onu yakalayıp ellerini arkadan bağladılar. Sonra hanımına yöneldiler. Kadın doğum ayında hamileydi. Nihayetinde mevsimi gelmiş hurmalığın altında konakladılar. Hurmalardan yaş bir hurma yere düştü. Onlardan biri alıp ağzına attı. Bu sefer onlardan biri şöyle dedi: 'Helal edilmeden ve parasını ödemeden mi?' Adam hurmayı ağzından attı ve kılıcını çekip sallamaya başladı. O sırada bir zümreye ait bir domuz gördü ve kılıcıyla onu öldürdü. Arkadaşlarından biri ona şöyle dedi: 'Muhakkak ki bu yeryüzünde fesattır. O da domuz sahibini bulup razı etti.'

Bunun üzerine Habbab'ın oğlu şöyle dedi: 'Bu gördüklerimde ve duyduklarımda samimi iseniz ben sizin şerrinizden eminim demektir.'

Dedi ki: 'Onu getirip nehrin kenarında öldürülmüş olan domuzun üzerine yatırdılar ve orada boğazladılar. Kanı ayrı bir şerit gibi suyun içinde akmaya başladı. Hanımını da alıp karnını değiştiler. O ise 'Allah'tan korkmaz mısınız?' diyordu. Onunla beraber olan üç kadını daha öldürdüler. Ali'ye Habbab'ın oğlunun, hanımının ve o kadınların başına gelenlerin haberi ulaşmıştı. (Ensabü'l Eşraf, 2/367)

İbni Abdilberr de kendi isnadıyla şöyle rivayet eder: Hişam b. Yahya el-Gassani babasından şunu anlatmıştır, dedi ki: Musul'da Haruriyeler isyan ettiler. Ömer b. Abdülaziz'e bunu yazıp haber gönderdim. Bana onlara dokunmamamı, onlardan bazı insanları davet etmemi, posta bineklerine bindirip onlarla tartışmak için Ömer'e göndermemi emretti. Eğer hak üzere iseler onlara tabi olacak, yok eğer Ömer hak üzere ise ona tabi olacaklardı. Onlardan bazı adamları rehin almamı, onların da elinde olacak bazı rehineler vermemi emretti. İşler son buluncaya kadar böyle devam edecekti. Yolculuk ve onun yanındaki ikamet müddeti üç ay olarak belirlenmişti. Ömer'in yanına geldiklerinde karşılanmalarını, sonra münakaşa etmek üzere yanına alınmalarını emretti. Dayandıkları bir delil olmadığı ortaya çıkınca onlardan bir grup görüşlerini

bırakıp geri döndüler, Ömer'in davetine icabet ettiler. Başka bir grup ise şöyle dediler: 'Sen de aileni tekfir etmedikçe, onlara lanet okumadıkça ve onlardan beri olduğunu ilan etmedikçe sana cevap vermeyeceğiz.'

Ömer de dedi ki: 'Uğrun da çıkmış olduğunuz davada sizin için doğruluktan başka bir yol yoktur. Bana söyleyin, sizler Firavun'dan beri olduğunuzu ilan ettiniz mi, onu lanetlediniz mi, yoksa herhangi bir konuda ondan bahsettiğiniz oldu mu?'

Dediler ki: 'Hayır.'

Ömer dedi ki: 'Peki nasıl terk edebildiniz? Hâlbuki Allah-u Teala hiçbir kulu onu anmış olduğu sıfattan daha kötü bir sıfatla anmamıştır. Benim ehli beytimi terk etmeye imkânım yoktur. Zira aralarında iyi olan da vardır kötü olan da, hatalı da vardır isabet eden de.'' (Câmi'u Beyani'l İlm, 2/965)

Muhammed b. Sirin şöyle demiştir: "Kişinin kardeşine 'Sen mümin misin?' sorusunu sorması bid'at bir imtihandır. Nitekim Hariciler de insanları bu şekilde imtihan ederler.'' (Usulü'l İ'tikat, 1804)

Ebu Bekir Hallal şöyle demiştir: Bana Muhammed b. Ebu Harun anlattı, İshak'ın onlara anlattığına göre, dedi ki: Ebu Abdullah'a sordum, dedim ki: "Şuraat (Satanlar)" (Şuraat: Haricilerden bir fırka kendilerine bu ismi vermişlerdir çünkü 'Bizler nefsimizi Allah'a itaat hususunda sattık' demişlerdir. Makalat'ül İslamiyyin'de şöyle geçer: Haricilerin çeşitli isimleri vardır; ortak vasıfları Harici olmalarıdır. Lakaplarından biri Haruriye, biri Şuraat(satanlar), Harariye, Marika, Muhakkime. Onlar 'Marika' lakabı hariç diğer lakapları kabul ederler. Zira onlar okun hedefi delip çıktığı gibi dinden marik olmayı, yani çıkmış olmayı kabul etmezler) Bir adamı yakalayıp ona şöyle diyorlar: 'Ali'den ve Osman'dan beri olduğunu söyle, yoksa seni öldürürüz.' Ne dersin bu adam ne yapmalı?' Ebu Abdullah dedi ki: 'İşkence görür veya

dövülürse dediklerini yapsın. Allah-u Teala kendisinin bunun hilafına inandığını bilir.’’ (Sünnet, Hallal, 744)

Ebu Ahmed b. Adiyy dedi ki: Âlimlerden bir topluluk bana şunu anlattı: “Muhammed b. İsmail Nisabur’a gelince insanlar etrafında toplandılar ve kendisi için bir meclis kuruldu. İnsanlar Buhari’nin meclisine gelince bir adam kalkıp şöyle dedi: ‘Ey Ebu Abdullah! Kur’an’ın telaffuzu hakkında ne dersin, mahluk mudur değil midir?’ Buhari yüz çevirip cevap vermedi. Adam ‘Ey Ebu Abdullah!’ diyerek tekrar sordu. Buhari yine cevap vermedi. Sonra üçüncü defa sorunca Muhammed b. İsmail ona döndü ve şöyle dedi: ‘Kur’an Allah‘ın kelamıdır, mahluk değildir. Kulların fiilleri ise mahluktur, bu şekildeki bir soru ise bid’attir.’’ (Tarih-i Dimeşk, 52/92)

Ebu Muhammed el-Berbehari şöyle demiştir: “İslam’da iman sorusuyla imtihan bid’attir. Bugün ise kişi sünnet ile imtihan edilir. Çünkü şöyle demiştir: ‘Şüphesiz bu ilim dindir, dininizi kimden aldığınıza bakın. Hadisi, ancak şahitliğini kabul ettiğiniz kimselerden kabul edin.’’ (Şerhu’s Sünne, 142)

Derim ki: İnsanları Müslümanlıkları konusunda imtihan bid’ati, Haricilerin tesis etmiş olduğu eski bir bid’attir. Muasır Marika da onların yolundan gitmişlerdir.

Bölüm
Haricilerin, "İslami toplumlarda tekfire sebep olan hususların çokluğu genelin tekfirini gerektirir" şüphesine reddiye

İslam alametlerine itibar etmeme ve umumu tekfiri üzerine tesis etmiş oldukları şüphelerden biri de İslami toplumlarda İslam'ı bozan hususların yaygınlığıdır. Sanki bugün yaşadığımız bu acı vakıa Ümmetin tarihinde hiç gerçekleşmemiştir.

Burada Ümmetin tarihinden bir tane örnek vereceğiz. O da Cehmiyye fitnesidir. Öyle ki bu fitne, Ümmetin yaşamış olduğu en şiddetli fitnelerden biriydi. Şöyle ki büyük kalabalıklar buna dahil olmuşlardı. Ancak sünnet imamları zanlarla, batıl ihtimallerle umumu tekfir etmemişlerdir. İslam alametlerinin günümüz Haricilerinin iddia ettiği gibi Müslümanlarla müşrikler arasında ortak şiarlar olduğunu söylememişlerdir.

Sonra; Ehl-i sünnet ve'l cemaat akidesini basiretle incelememiş birisi şöyle diyebilir: Allah-u Teâla'dan başka kanun koyanlar, beşeri kanunlarla yönetenler Cehmiyyeden çok daha beterdirler. Tecehhüm görüşünün kolay bir şey olduğunu zannederler. Bunun sebebi cehalet ile irca fikrinin yayılması ve selefin yolunun tutulmamasıdır. O sahih senetli hadislerle dolu akide kitaplarını az bir şekilde okuyup anlayan kişi açık bir şekilde şunu idrak eder: Cehmiyye fikri Ümmetin sıkıntı çektiği küfür inançlarının en tehlikelilerinden biridir. Ümmet hala bu fikirden dolayı sıkıntı çekmektedir. Zira Cehmiyye fikri ta'til ve gökte bir ilah olmadığı fikri üzerine kaimdir. Nitekim Hammad b. Zeyd böyle demiştir. Selefin dediği

gibi bu açıkça bir ta'tildir. Cehmiyyenin Kur'an hakkında mahluk olduğunu söylemesi emirleri, nehiyleri ve nübüvveti iptaldir.

Bundan dolayı onların muayyen olarak tekfir edilmelerinde icma etmişler, onları tekfir etmeyenleri de tekfir etmişlerdir. Onların Yahudilerden, Hristiyanlardan ve Mecusilerden beter olduklarını söylemişler, cehennemlik olduklarına hükmetmişlerdir.

Abdulaziz b. Müslim el-Kinani şöyle demiştir: "Ben Mekke'de iken bana, Bişr b. Giyas el-Merisi'nin Bağdat'ta Kur'an'ın mahlûk olduğu görüşünü ortaya koyduğunu, insanları bu görüşüne muvafakat etmeye davet ettiğini haber aldım.

Bu, insanları mihnete düşürmüş, bu küfür ve dalaleti esas almaya sürüklemiştir. İnsanları korkutmuşlar, onunla tartışmaktan uzak tutmuşlardır. Görüşünü iptal edecek, delilini çürütecek ve mezhebini iptal edecek şekilde reddiyeden uzak durmuşlardır. Müminler evlerine saklanmışlar, Cuma ve cemaatten el çekmişlerdir. Canlarını ve dinlerini korumak için beldelerinden çıkıp başka bölgelere yerleşmişlerdir. Çünkü insanların cahillerinin ve ayak takımının çoğu Bişr'in mezhebine, küfrüne ve dalaletine muvafık olmuşlardır.

Nihayetinde o Bağdat'a geldim ve olayın benim haber aldığımın kat kat fazlası olduğunu gördüm.'' (El-Hayde Ve'l İ'tizar, 53)

Yine şöyle demiştir: İnsanlar o zaman ve o anda büyük bir sıkıntı yaşıyorlardı. Fakihler, muhaddisler, vaizler ve davetçiler Bağdat'ta ve sair yerlerde camide oturmaktan engellenmişlerdi. Sadece Cehmiyye fikriyle bilinen Bişr b. Giyas el-Merisi'ye ve Muhammed b. Cehm b. Safvan'a müsaade ediliyordu. Bunlara muhalif olan veya görüşlerini tenkit eden yahut bu suçlarla itham edilen herkes tutuklanıyordu. Kişi onlara uyup küfürlerine girerse ve davetlerine icabet ederse (bir sıkıntı çıkarmıyorlardı). Yoksa gizlice öldürülüyor ve başka bir bölgeye taşınıyordu. Nice cinayetleri vardı ki kimse onları bilmiyordu. Nice işkence görenler vardı

ki durumu sonra ortaya çıkmıştır. Alimlerden nicesi de can korkusuyla onların dediklerine uyuyor ve tabileri oluyorlardı. Çünkü kılıçla ve ölümle tehdit ediliyorlardı. İkrah altında icabet etmişler ve açıkta hakka muhalefet etmişlerdir. Çünkü onlar, onların ne derece tehlikeli olduklarını biliyorlardı." (El-Hayde Ve'l İ'tizar, 55)

Ebu Muhammed el-Berbehari şöyle demiştir: "Açıkça küfür işlemişler. Bunun küfür olduğu gizli değildir. İnsanları tekfir etmişler ve onların ta'til görüşünü kabul etmek zorunda kalmışlardır.

Bazı alimler -ki Ahmed b. Hanbel bunlardandır- şöyle demişlerdir: Cehmî olan kimse kafirdir, kıble ehlinden değildir, kanı helaldir, miras almaz, mirası alınmaz. Çünkü o, Cuma da cemaat de bayram da zekat da yoktur demiştir.

Onlar şöyle demişlerdir: 'Ku'ran mahluktur demeyen kafirdir.' Ayrıca onlar Ümmeti Muhammed'e kılıç çekmeyi helal görmüşlerdir. Kendilerinden önce gelenlere muhalefet etmişler, Rasulullah'ın ve sahabilerin dile getirmediği bir hususta insanları imtihana tabi tutmuşlardır. Mescitleri ve camileri kapatmaya, İslam'ı zayıf düşürmeye, cihadı iptal etmeye çalışmışlardır. Bölücülük yapmışlar, eserlere muhalefet etmişler, mensuhu esas almışlar ve müteşabih olanla delil getirmişlerdir. İnsanları dinlerinde ve inançlarından şüpheye düşürmüşlerdir.

Bu hal bir müddet devam etti ve sultan da onlara destek verdi. Burada kılıç ve kırbacı kullandılar. Sünnet ve cemaatin ilmi silinmeye yüz tuttu ve gizlenir hale geldi. Çünkü bid'atler yayılmış, çoğalmış ve bunlar için meclisler kurulmuştu. Bu konuda kitaplar yazılmış, insanlara rağbet ettirecek adımlar atılmış, liderlik istenmişti. Gerçekten büyük bir fitneydi ve sadece Allah-u Teala'nın korumuş oldukları bu fitneden kurtulmuştu. Onların meclisinde bulunan bir kimse hiçbir zarar görmüyorsa dininde şüpheye düşüyor yahut onlara tabi oluyor veya onların hak üzere olduklarını zannediyordu. Kendisinin hak üzere mi yoksa batıl üzere mi

olduğunu bilmiyordu. Bundan dolayı şüpheye düşmüş ve birçok insan helake maruz kalmıştır.’’ (Şerhu’s Sünne, 95)

Yine şöyle demiştir: “Bir adamın Rasulullah’ın hadislerini işittiğinde ‘Biz Allah’ı tazim ediyoruz’ dediğini işitirsen bilki Cehmîdir. O, Rasulullah’ın hadisini reddetmek ve söylediği bu kelimeyle Rasulullah’ın eserlerini geri çevirmek istemektedir. Onunla beraber rü’yet/Allah’ı görme hadisini veya nüzul hadisini işittiğinde Allah’ı tazim ve tenzih ettiğini iddia etmektedir. Rasulullah’ın hadisini reddetmiş olmuyor mu?

‘Allah’ı bir yerden başka bir yere intikal etmekten tazim ve tenzih ederiz’ diyecek olursa Allah’ı başkasından daha iyi bildiğini iddia etmiş olmaktadır. Bunlara karşı sakın. Zira insanların çoğu ayak takımındandır. İnsanları böylelerine karşı uyar.’’ (Şerhu’s Sünne, 145)

Derim ki: Berbehari’nin bu sözüne bak: ‘İnsanların çoğunluğu olan ayak takımı Cehmiyye dinine girmişlerdir.’’ Buna rağmen şeri delil olmadan onların kafir ve Cehmî olduklarına hükmetmemişlerdir.

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Kur’an meselesinde, selef ile halef arasında uluv ve yükseklik sıfatları meselesinde yaşanmayan bir tartışma yaşanmıştır. Çünkü selef döneminde bunları açıkça inkar edip reddeden kimse yoktu. Nitekim onların döneminde Kur’an’ın mahluk olduğunu söyleyen de yoktu. Yine o dönemde insanları Allahu Teala’nın arşının üzerinde olduğunu inkara davet etmeye cüret eden Cehmiyye de yoktu. Hatta bunu ilan dahi edemezlerdi. Ancak daha sonra insanları Kur’an’ın mahluk olduğunu söylemeye davet etmişler ve bu hususta onları imtihanlara tabi tutmuşlar, icabet etmeyenleri hapis, kırbaç, öldürme, maaşını kesme, görevden uzaklaştırma, şahitliğini kabul etmeme, düşmandan fidye karşılığında esaretten kurtarmama ve benzeri ancak İslam’dan çıkana reva görülecek cezalarla cezalandırmışlardır. Bu yollarla

dini, mürtetlerin değiştirmesine benzer bir şekilde değiştirmişlerdir. Ancak Allah-u Teala kendisini sevdiği ve kendisini seven, müminlere karşı alçakgönüllü, kafirlere karşı izzetli olan, Allah yolunda cihat eden ve hiçbir kınayıcının kınamasından çekinmeyen bir kavim getirdi. Rasulullah'ın vefatından sonra mürtetlere karşı savaşan Sıddık ve kardeşlerinin yoluna tabi olarak Allah yolunda hakkıyla cihat etmişlerdir. Nihayetinde Müslümanlar onu imamet ve ikinci Sıddık vasfıyla nitelemişlerdir. Gevşeğin geri durduğu bir yerde bu hakikati kim daha fazla hak edebilir.

Bu Cehmiyeler müminleri kafir ve mürtet kabul etmişlerdir. Peygamberi yalanlama ve inkar olan şeyleri de iman ve ilim saymışlardır. Ümmete ve imamlara hak ile batılı karıştırmışlardır. Dinde çıkardıkları fitne, Haricilerin fitnesinden daha büyük bir zarar vermiştir. Zira onlar -her ne kadar iman edenleri tekfir edip kanlarını ve mallarını helal görseler de- fitneleri alemlerin Rabbinin kelamını, isimlerini, sıfatlarını ve zatının hakikatini inkar şeklinde değildi.'' (Tis'iniyye, 1/230)

İbn Kayyim şöyle demiştir: Ahmed b. Hanbel döneminde az bir grup hariç insanların hepsi şaz görüşe meyletmişlerdi. Bu durumda onlar cemaat olmuştu. O dönemde kadılar, müftüler ve halife ile tabiileri de hepsi şaz konumundaydılar. İmam Ahmed ise tek başına cemaat idi.

İnsanların akılları bunu kaldıramayınca halifeye: 'Ey müminlerin emiri! Sen, kadıların, valilerin, fukaha ve müftüler; hepiniz batıl üzeresiniz de bir tek Ahmed mi tek başına hak üzere?" (İ'lamu'l Muvakkiîn, 4/399)

Bölüm

Haricilerin, "Sahabeler riddet savaşlarında kişinin Müslüman olduğuna hükmetmek için İslam alametleri ile yetinmemek konusunda icma etmişlerdir" şeklindeki iddialarına reddiye

Haricilerin iddialarından ve kendilerine en büyük delil kabul ettikleri hususlardan biri de sahabelerin İslam alametleri ile İslam hükmünü vermeye delaletinin batıl olduğu hususunda icma ettikleridir. Onlar, sahabelerin İslam alametlerini Müslümanlarla mürtedler arasında ortak gördüklerini, yine naslarda varit olana ek bir şart vacip gördüklerini iddia etmişlerdir. Sahabilerden aktarılan bu yalancı icma'yı sadece muasır Hariciler nakletmektedirler. Herhangi bir kitapta buna dair bir şey bulamamaktayız.

Bu dalaletin sebebi onların Ebu Bekir Sıddık döneminde gerçekleşen riddet savaşlarını kendilerine mahsus bir anlayışla değerlendirmeleridir. Çünkü onlar riddet savaşlarında aktarılan bazı cüzi olayları hatalı olarak anlamışlar ve genelleştirmişlerdir. Bu konuda telif edilen kitaplara müracaat etselerdi dalaletlerini idrak ederlerdi.

Bu hastalıklı anlayışın neticesinde Müseylimetü'l Kezzab'ın diyarını bugünkü diyarlara kıyas etmişlerdir.

Müseylime'nin diyarıyla günümüzdeki diyarlar arasındaki bazı farklar:

-Müseylime onlara yeni bir din belirlemişti

-Kendisine yeni bir Kur'an ile vahiy geldiğini iddia etmişti. Müseylime'nin uyduruk Kur'an'ında emirler ve yasaklar da vardı.

-Müseylime, Peygamberimiz Muhammed'e nübüvvette ortak olduğunu iddia etmiştir.

-Müseylime peygamberlik iddiasında bulunan Seccah bintü'l Haris ile evlendiğinde sabah namazıyla yatsı namazını kaldırmayı mehir olarak vermiştir.

-Müseylime'nin tabileri ona iman etmişler ve onunla beraber bu küfür uğrunda savaşmışlardır.

Bunlar, Müseylime ve tabilerinin şeytanın vahiy ettiği yeni bir dinleri olduğuna delalet eden apaçık farklardır. Marikanın iddia etmiş olduğu; "Müseylemenin tabileri de İslam alametlerini izhar etmişlerdi" hususunun yalan olduğunu beyan etmiştik. Çünkü Müslümanlara mahsus en açık ve en büyük şiarlardan biri Muhammed'in son peygamber olduğu ve hiç kimsenin kendisine peygamberlikte ortak olmadığıdır. Müseylime'nin uyduruk bir Kur'an'ı da vardı. Hassa/önde gelenler ve amme/halk hatta kafirlerin hepsi Allah-u Teala'nın peygamberi Muhammed'e vahyetmiş olduğu dışında bir Kur'an bulunmadığını bilirler.

Aynı şekilde Müseylime'nin tabileri bazı haberlerde varit olduğuna göre sadece üç vakit namaz kılarlardı. Bu namazların şekli müslümanların kılmış olduğu namazlardan da farklıydı.

Sonra küfürde ittifak etmiş olan bir kavmin tekfiri konusunda Müslümanlardan hiçbirinin itirazı olmazdı. Bilakis bu vaciptir. Bizim Haricilerle tartışmamız İslami toplumların Müseylime ve kavmi gibi küfürde mutabık oldukları iddiası konusundadır. Zira Müseylime'nin kavmi küfürlerini izhar etmişlerdi.

İbn Kesir, peygamberlik iddiasında bulunan Seccah ve Müseylime ile evliliği kıssasında şunu der: "Onun yanında üç gün ikamet etti. Daha sonra kavminin yanına döndü. Dediler ki: 'Sana mehir olarak ne verdi?' Kadın dedi ki: 'Hiçbir şey.' Dediler ki: 'Senin gibi birine mehir olmadan evlenmek çirkindir.' Bu sefer

ona haber gönderip mehrini istedi. O da dedi ki: 'Bana münadini gönder.' Gönderdi. Münadi de Şebes b. Rib'iyy idi. Ona dedi ki: 'Kavmin içinde şöyle nida et: Allah'ın Resulü Müseylime b. Habib, Muhammed'in getirmiş olduğu namazlardan iki namazı sizin için kaldırmıştır.

Kastı sabah namazı ile yatsı namazıydı. Denildi ki: 'Hayır, onlara şöyle demiştir: 'Ben sizin için Muhammed'in getirmiş olduğu namazları kaldırdım. Mümin kadınların namusunu ve kadehlerde içki içmeyi size mübah kıldım.' İşte mehri bu şekildeydi. Allah'ın laneti her ikisinin üzerine olsun." (El-Bidaye Ve'n Nihaye, 9/460)

Müseylimetü'l Kezzab'ın onlara koymuş olduğu tağuti kanunlardan biri de şudur: "Müseylime, kendisine tabi olanlara şöyle bir kanun belirlemişti: Bekar biri evlenip şayet erkek çocuğu olacak olursa bu durumda diğer kadınlar kendisine haram oluyordu. Ancak erkek evladı ölürse yeni bir erkek çocuğu oluncaya kadar kadınlarla evlenebilirdi. Kendi nefsinden uydurduğu kanunlardan biri de buydu. Allah'ın laneti onun üzerine olsun.'' (El-Bidaye Ve'n Nihaye, 9/459)

Müseylime'nin ve tabilerinin sahip oldukları açık küfür haline bir bak. Bunların durumu nasıl günümüzdeki diyarların durumuyla kıyaslanır? Muhakkak ki bu, en fasit kıyaslardandır. Ebu Bekir döneminde anlattığımız Müseylime ve tabilerinin hallerine rağmen sahabelerin onların hepsini tekfir ettikleri sabit değildir. Bilakis onların diyarlarında yaşayıp İslam'ı izhar edenlerden Müslümanlıklarını kabul ettiklerine dair icma vardır. Nitekim bu husus Muhammed b. Sirin'den aktarılan sahih eserde gelmiştir, diyor ki: "Alkame b. Ulase irtidat etti. Ebu Bekir onun hanımı ve çocuklarına haber gönderdi. Kadın dedi ki: 'Alkame kafir olduysa da ben ve çocuklarım kafir olmadık.' Bu husus Şa'bi'ye zikredilince şöyle dedi: 'Onlara, yani riddet ehline bu şekilde davranılmıştır.'' (Musannef-u İbn Ebi Şeybe, 33401)

Ebu Bekir el-Mervezi şöyle der: Ebu Abdullah'ın şöyle dediğini işittim: "Zekatı vermekten imtina ederlere karşı adalet ehli imamla beraber savaşılır.'' O, Ebu Bekir'in yapmış olduğunu esas almıştır. Ebu Abdullah'a dedim ki: "İnsanlar imama 'Vermiyoruz' deseler bunlara karşı savaşmayı uygun görüyor musun?'' Dedi ki: 'Adaletli bir imam varsa onlara karşı savaşır.'' Yahut şöyle dedi: "Zekatı eda edinceye kadar onlara karşı savaşılır.'' Çocuklarının esir alınmasını ise uygun görmemiştir. Çünkü onların ahitleri vardı. Ve şöyle demiştir: "Alkame b. Ulase'nin hanımının Ebu Bekir'e söylemiş olduğu delil ne kadar güzeldir! Kadın şöyle demiştir: Kocam kafir olduysa ben kafir olmadım.'' Ebu Abdullah dedi ki: "Ne güzel delil getirmiştir.!'' (Ehlü'l Milel Ve'r Ridde Ve'z Zenadika, 1416)

Sıddık'ın seriye komutanlarına tavsiyelerinde şöyle gelmiştir: Rebi'den, Ebu'l Âliye'den rivayet edildiğine göre dedi ki: "Ebu Bekir riddet ehline karşı bir ordu gönderdiğinde şöyle derdi: 'Onlara yakın bir yerde konaklayın. Güneş doğuncaya kadar ezan işitirseniz… Değilse akın düzenleyin." (Ta'zim-u Kadri's Salat, 973)

Talha b. Ubeydullah b. Abdurrahman b. Ebu Bekir Sıddık'tan rivayet edildiğine göre Ebu Bekir'in riddet savaşlarında orduya vermiş olduğu emirlerden biri de: "Arapların beldelerinden bir beldeye akşam vakti ulaşırsanız ve namaz için ezan okunduğunu işitirseniz oranın halkına neye kızdıklarını sormadan dokunmayın. Eğer namaz ezanı işitmezseniz akın düzenleyin, yakın, öldürün.'' (Ta'zim-u Kadri's Salat, 974)

Rasulullah'ın halifesi Ebu Bekir Sıddık'ın ordu komutanları ile beraber gönderdiği ve mürtetlere okumalarını emrettiği risalede şöyle geçer:

Rahman ve rahim olan Allah‘ın adıyla

Rasulullah’ın halifesi Ebu Bekir’den bu mektubumun ulaştığı İslam üzere ikame eden yahut İslam’dan dönen herkese. Selam hidayete tabi olanlara ve hidayetten sonra dalalete ve hevaya düşmeyenlere.

Şüphesiz kendisinden başka ilah olmayan Allah’a hamdederim. Allah’tan başka ilah olmadığına, bir olup ortağı bulunmadığına, Muhammed’in Allah’ın kulu ve Resulü olduğuna şahitlik ederim. Onun getirdiğini ikrar eder, reddedeni ise tekfir eder ve ona karşı cihat ederiz.

İmdi; Allah-u Teala Muhammed’i kendi katından olan hak ile insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak göndermiştir. Allah’a, izni ile davet eden, aydınlatıcı bir kandildir. Canlı olanları uyarsın ve kafirler üzerindeki söz gerçekleşsin. Allah-u Teala ona icabet edenleri Hakk’a hidayet etmiştir. Rasulullah, yüz çevirenlere karşı cihat etmiş, nihayetinde isteyerek veya istemeyerek İslam’a boyun eğmişlerdir. Daha sonra Allah-u Teala peygamberini vefat ettirmiştir. Ki kendisi Allah’ın emrini yerine getirmiş, Ümmetine nasihat etmiş, üzerindeki vazifeyi eda etmiştir. Nitekim Allah-u Teala bu hususu kendisine ve İslam ehline indirmiş olduğu kitapta beyan etmiştir. Buyuruyor ki:

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ [الزمر ٣٠]

“Muhakkak sen de öleceksin onlar da ölecekler.” *(Zümer Suresi: 30)*

Şöyle de buyurmuştur:

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ ٱلْخُلْدَ ۖ أَفَإِيْن مِّتَّ فَهُمُ ٱلْخَلِدُونَ [الأنبياء ٣٤]

“Senden önce hiçbir beşere ebedilik vermedik. Sen ölürsen onlar mı ebedi kalacaklardır?” *(Enbiyâ Suresi: 34)*

İman edenlere de şöyle demiştir:

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ ۚ أَفَإِيْن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ ۚ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيْـًٔا ۗ وَسَيَجْزِى ٱللَّهُ ٱلشَّٰكِرِينَ [آل عمران ١٤٤]

“Muhammed yalnızca bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçti. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisin geri dönecek misiniz? Kim geri dönerse bilsin ki Allah’a asla bir zarar vermiş olmayacaktır. Allah şükredenleri ödüllendirecektir.” *(Âl-i İmrân Suresi: 144)*

Kim ki Muhammed’e ibadet ediyor idiyse şüphesiz Muhammed ölmüştür. Kim de Allah’a ibadet ediyorsa Allah Hayy’dır, ölmez. Onu ne uyku ne uyuklama tutar. Emrini korur, düşmanından intikam alır. Size Allah’tan korkmayı tavsiye ediyorum. Allah’tan ve peygamberin size getirmiş olduğu bundan size düşen onun hidayeti ile ihtida etmeniz ve Allah’ın dinine sarılmanızdır. Zira Allah‘ın hidayet vermediği herkes dalalettedir. Allah’ın afiyet vermediği herkes sınanmıştır. Allah’ın yardım etmediği herkes yalnızdır. Allah kime hidayet verirse o hidayet üzeredir; kimi de dalalete sürüklerse o dalalettedir. Allah-u Teala şöyle buyurmuştur:

مَن يَهْدِ ٱللَّهُ فَهُوَ ٱلْمُهْتَدِ ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ وَلِيًّا مُّرْشِدًا [الكهف ١٧]

“Allah kime hidayet ederse işte hidayet üzere olan odur. Kimi de dalalete düşürürse sen ona yol gösterecek bir dost bulamazsın.” *(Kehf Suresi: 17)*

Ondan da onu ikrar edinceye kadar herhangi bir amel kabul etmez. Ahiretten de onun hiçbir farzını yahut nafilesini kabul etmez.

Bana sizden bir kısmın İslam'ı kabul ettikten ve İslam'ın vacip'leri ile amel ettikten sonra Allah'ın affına aldanarak, emrinin cahili kalarak ve şeytana icabet ederek dininden döndüğü haberi ulaştı. Allah-u Teâla şöyle buyurmuştur:

وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ كَانَ مِنَ ٱلۡجِنِّ فَفَسَقَ عَنۡ أَمۡرِ رَبِّهِۦٓۗ أَفَتَتَّخِذُونَهُۥ وَذُرِّيَّتَهُۥٓ أَوۡلِيَآءَ مِن دُونِي وَهُمۡ لَكُمۡ عَدُوُّۢۚ بِئۡسَ لِلظَّٰلِمِينَ بَدَلاً [الكهف ٥٠]

"Hani biz meleklere, "Adem'e secde edin" demiştik; İblis'ten başka hepsi secde ettiler. O cinlerdendi, rabbinin emrinden dışarı çıktı. Şimdi siz, beni bırakıp da onu ve onu izleyenleri mi dost ediniyorsunuz? Oysa onlar sizin düşmanınızdır. Zalimler adına bu ne kötü bir tercih!" *(Kehf Suresi: 50)*

Şöyle de buyurmuştur:

إِنَّ ٱلشَّيۡطَٰنَ لَكُمۡ عَدُوّٞ فَٱتَّخِذُوهُ عَدُوًّاۚ إِنَّمَا يَدۡعُواْ حِزۡبَهُۥ لِيَكُونُواْ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلسَّعِيرِ [فاطر ٦]

"Şüphe yok ki şeytan sizin düşmanınızdır, siz de onu düşman bilin. Çünkü o kendisine uyacaklara yakıcı ateşin mahkumlarından olsunlar diye çağrıda bulunur." *(Fatir Suresi: 6)*

Ben size falanı muhacir, ensar ve onlara ihsan ile tabi olanlardan oluşan bir ordu ile gönderiyorum. Ona, hiç kimseden Allah'a iman dışında bir şey kabul etmemesini de emrettim. Onu Allah'a davet etmeden öldürmemesini de. İcabet eder, ikrar eder ve salih amel işlerse kabul edilir, bu hususta kendisine yardımcı olunur. Eğer diretirse Allah'ın emrine girinceye kadar ona karşı savaşılır. Gücü yettiği hiç kimseyi ateşle yakmaktan, her türlü şekilde öldürmeden, kadın ve çocukları esir almadan geri durmaması, hiç

kimseden İslam dışında bir şey kabul etmemesini de emrettim. Kim ona tabi olursa bu, onun için hayırlıdır. Kim de terk ederse Allah'ı aciz bırakmayacaktır. Elçime mektubu sizin her topluluğunuzda okumasını emrettim.

Şiar ezandır. Müslümanlar ezan okurlarsa onlara dokunmayın. Eğer ezan okumazlarsa baskın düzenleyin. Şayet ezan okurlarsa eda etmeleri vacip olanı onlardan isteyin. Vermezlerse saldırın. İkrar ederlerse ikrarları kabul edilir. (El-Bidaye Ve'n Nihaye, 9/447)

Derim ki: Bu nefis mektuba bir bak! Ki bu mektupta birçok hüküm ve hikmet vardır. Sahabilerin mürtetlere karşı muamelelerinde oldukça önemli izahlar vardır. Şöyle ki:

-Ebu Bekir İslam'ın alameti olarak ezanı görmüştür

-Riddet diyarında İslam'ın şiarlarından birini izhar eden hakkında İslam'a hükmedilir. Nitekim Sıddık "Müslümanlar ezan okurlarsa onlara dokunmayın'' sözüyle bunu belirtmiştir.

-Ebu Bekir sahabelere ezanı işittikleri zaman araştırmalarını da emretmiştir. Çünkü İslam alametlerini izhar eden kimsede asıl olan İslam'dır. Örneğin şöyle deseler: "Biz zekatı vermeyeceğiz ve burada savaşacağız.'' Bu durumda mürtet oldukları ortaya çıkar ve bununla İslam'ın alametleri olan ibadetleri eda etmekten imtina eden güç sahibi bir taife halini alır.

Bölüm

Hayrın hepsinin sahabilerden ve tabiinlerden oluşan iman edenlerin yoluna sarılmakta, şerrin hepsinin onların yoluna muhalefette olduğuna dair genel bir nasihat

Bil ki (Allah hepimize müminlerin yoluna sarılma hususunda yardım etsin); Haricilerin bid'atinin sebebi Peygamberin hükmünü beğenmeyip razı olmamak ve sahebenin anlayış ve yoluna muhalefet etmektir.

Ebu Said el-Hudri'den rivayet edildiğine göre dedi ki

"Allah'ın Resulü bir gün ganimet taksim ediyordu. Tam o sırada -Temim kabilesinden olan- 'Zu'l Huveysıra' adlı birisi geldi ve dedi ki: 'Ey Allah'ın Resulü! Adil ol!' Bunun üzerine Allah'ın Resulü şöyle buyurdu: 'Ben adil olmazsam kim adil olacak! Eğer ben adil olmazsam hüsrana uğrar, perişan olurum!'

Ömer'in 'Bana izin ver de şunun boynunu vurayım!' demesi üzerine, şöyle buyurdu:

'Bırak onu! Zira onun öyle arkadaşları var ki; sizden biriniz onların kıldığı namaz yanında kendi namazını, tuttukları oruç yanında kendi orucunu önemsiz görür! Kur'an okuyacaklar, ama gırtlaklarından aşağı inmeyecek! İslam'dan, okun avı delip çıktığı gibi çıkacaklar! Hani böyle bir okun tüy kısmına bakılır, bir şey bulunmaz! Sonra ağaç kısmına bakılır; bir şey bulunmaz! Ardından kirişine bakılır; yine bir şey bulunmaz! Daha sonra demirine bakılır; yine bir şey bulunmaz! Halbuki ok (o avın) işkembesini ve kanını delip geçmiş durumda!

Onların alameti; pazularından birisi kadın memesine yahut sallanan bir et parçasına benzeyen siyah bir adamdır. Onlar insanların en hayırlı fırkasına karşı isyan edecekler!"

Ebu Said diyor ki: "Şahitlik ederim ki; bunu Allah'ın Resulünden duydum. Ve yine şahitlik ederim ki; onlarla Ali b. Ebu Talip savaştı! Ben de onunla beraberdim. Ali o adamın bulunmasını emretti, aranıp bulundu ve getirildi. Ona baktım, tıpkı Allah'ın Resulünün anlattığı sıfatta idi." (Sahih-i Buhari, 6163)

Abdullah b. Abbas da dedi ki: Haruriler çıkınca bir mahallede ayrı bir yer tuttular. Altı bin kişilerdi. Ali'ye dedim ki: 'Ey müminlerin emiri! Namazı serinliğe ertele; belki onlarla konuşurum.' Dedi ki: 'Sana zarar vermelerinden korkarım.'

Dedim ki: 'Hayır.' Üstümü giydim ve yürüdüm. Gün ortasında onların yanına girdim, yemek yiyorlardı.

Onlara dedim ki: 'Rasulullah'ın ashabı muhacir ve ensarın ve peygamberin damadı ve amcasının oğlunun yanından size geldim. Kur'an onlara nazil oldu. Tefsirini onlar sizden daha iyi bilirler. Sizin aranızda onlardan kimse yoktur. Size onların dediklerini, sizin de onlara diyeceğinizi ulaştırmak üzere geldim. Onlardan bir grup bana doğru döndü. Dedim ki: 'Rasulullah'ın ashabına ve amcasının oğluna neden karşı çıktığınızı hadi anlatın…" (Sünen-i Kübra, 8522)

Derim ki: Ümmetin alimi ve Kur'an'ın tercümanı olan Abdullah b. Abbas'ın onlara karşı; aralarında Rasulullah'ın ashabından bir kişinin bulunmaması ve yanlarına Kur'an'ın nüzulüne şahit olan ve tefsirini daha iyi bilen muhacir ve ensarın yanından gelmiş olmakla nasıl delil getirdiğine bir bak. Bununla sahabelerin oluşturduğu müminlerin yolundan ayrılmanın dalalet ve bid'atin en büyük sebebi olduğunu beyan etmiştir. İbn Abbas'ın münazara ettiği Hariciler (marika) sahabenin icmasına muhalefet etmişler, halefleri olan muasır Hariciler de İslam alametlerini eda edenin

Müslüman olduğuna hükmetme konusunda Müslümanların icmasına muhalefet etmişlerdir.

Ebu Muzaffer es-Sem'ani şöyle demiştir: "Ümmetin halini incelediğimizde onların icmaya muhalefet edenin dalalet üzere ve hatalı görmekte ittifak ettiklerini görürüz. Ümmet icmaya muhalefet edenleri, yoldan çıkmaya, birliği bozmaya, Müslümanlarla ayrı yol tutmaya nispet etmeye devam etmektedir. Böyle bir adımı basit bir adım olarak görmemektedir. Bilakis büyük bir olay ve çirkin bir günah olarak görmektedirler. Bu da şuna delalet eder ki Müslümanların icma'sı, muhalefeti haram olan bir hüccettir.'' (Kavatiu'l Edille, 2/724)

Derim ki: Şam ehlinin imamı Ebu Amr el-Evzai İslam'da yeni bir şey uyduran herkesin gayesinin sahabenin anlayışından yüz çevirmek ve kendi görüş ve anlayışına dayanmak olduğunu beyan etmiştir.

Evzai'den rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Bir kişinin kendisine Rasulullah'tan ulaşan bir emir de ona tabi olmak dışında bir görüşü olamaz. Eğer o hususta Rasulullah'tan bir emir olmaz ancak ashabının bu konuda bir sözü varsa onlar hakka isabet etmekte bizden evladırlar. Çünkü Allah-u Teala onlardan sonra gelenleri onlara tabi olduklarından dolayı övmüş ve şöyle buyurmuştur:

وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحۡسَٰنٍ [التوبة ١٠٠]

"Ve onlara ihsan ile tabi olanlar." *(Tevbe Suresi: 100)*

Sizler ise şöyle dediniz: Biz bunu kitaptaki görüşümüze arz ederiz. Bundan ona muvafakat edenleri tasdik eder, muhalif olanları terk ederiz. İslam'da yeni bir şey uyduran herkesin gayesi budur: sünnette görüşüne muhalif olan şeyi reddetmektir.'' (Nakz-u Osman b. Said el-Merisi, 299)

Ebu Hatim er-Razi de Ehl-i sünnet'in istidlalde, delillerin tertibinde ve ilmin nereden alınacağı konusundaki yolunu açıklamıştır. Diyor ki: "Bizim nezdimizde ilim; Allah'tan gelen, tilavet edilen ve mensuh olmayan, Rasulullah'tan sahih bir yolla gelen ve itirazı olmayan haberler, akıl sahibi olan sahabelerin ittifak ettikleri hususlardır. Eğer ihtilaf ederlerse o ihtilafın dışına çıkmayız. Eğer kapalı kalır ve anlaşılmaz ise tabii'ne müracaat ederiz. Tabiinde de bir beyan olmazsa onların tabileri olan hidayet imamlarına müracaat ederiz. Örneğin Eyyüb es-Sahtiyani, Hammad b. Zeyd, Hammad b. Seleme, Süfyan, Malik b. Enes, Evzai, Hasan b. Salih… Daha sonra onların emsali olmayanlardan: Abdurrahman b. Mehdi, Abdullah b. Mübarek, Abdullah b. İdris, Yahya b. Adem, Süfyan b. Uyeyne, Veki b. Cerrah… Bunlardan sonra: Muhammed b. İdris eş Şafii, Yezid b. Harun, Humeydi, Ahmed b. Hanbel, İshak b. Raheveyh el Hanzali, Ebu Ubeyd Kasım b. Sellam.'' (El-Fakih Ve'l Mütefakkih, 1/432)

Harb b. İsmail el-Kirmani şöyle demiştir: "Din, ancak Allah'ın kitabı, eserler, sünenler, sika ravilerden gelen kuvvetli, maruf, meşhur sahih rivayetlerdir. Bunu bilinen güvenilir bir ravi, bilinen ikinci güvenilir bir raviden rivayet eder. Hepsi birbirini tasdik eder, nihayetinde peygambere veya ashabına veya tabiinlere veya onların tabilerine yahut sünnete tutunan, eserlere sarılan, herhangi bir bid'at ile tanınmayan, yalanla itham edilmeyen ve herhangi bir muhalefeti olmayan, kendilerine uyulan meşhur imamlara dayandırılır.'' (Sünnet, 78)

İbn Teymiyye şöyle der: "Sonradan gelenlerin önceden gelenlere ayrı düşerek tek kaldıkları, onlardan hiç kimsenin daha önce söylemediği her söz hatadır. Nitekim İmam Ahmed b. Hanbel şöyle demiştir: 'İmamın bulunmayan bir meselede sakın konuşma.'' (Mecmu'ul Fetava, 21/291)

Yine İbn Teymiyye şöyle demiştir: "İslam dininde söylenen sahabe ve tabiinlere muhalif olan, onların hiçbirinin söylemediği

bilakis hilafını söyledikleri her söz, batıl bir sözdür.’’ (Minhacu’s Sünne, 5/263)

İbn Abdulhadi şöyle demiştir: “Herhangi bir ayet veya sünnet hakkında selef döneminde olmayan, bilmedikleri ve Ümmete açıklamadıkları yeni bir tevil ihdas etmek caiz değildir. Çünkü bu, onların bu hususta hakkı bilemediklerini, şaştıklarını ve sonra gelen bu itirazcının buna yol bulduğu ile sonuçlanır. (Es-Sarimu’l Munki, 318)

Bölüm

Dinin ancak ittiba etmek ve selefi taklit etmek olduğuna dair

Zemmu’l Kelam ve Ehlihi kitabında şöyle geçer: Ahmed b. Mehdi dedi ki: “Ebu Cafer en-Nüfeyli’ye kelam ile uğraşmayı sordum.’ Dedi ki: ‘Bu husus Evzai’ye de soruldu, o da dedi ki: ‘Zirvesine vardığında zındıklıkla itham edildiğin bir ilimden uzak dur. Sen uymaya ve taklide sarıl.’’ (Zemmu’l Kelam ve Ehlihi, 997)

Ebu Yakup İshak b. İbrahim el-Horasani dedi ki: “Bizler bizden önce gelen selefimizi ve imamlarımızı taklit ve onlara ittiba ashabıyız. Onlardan sonra Allah’ın kitabında, Resulünün sünnetinde olmayan ve bir imamın söylemediği bir söz ihdas etmeyiz.’’ (Sünnet, Hallal, 2135)

Harb b. İsmail el Kirmani şöyle der: “Taklidi uygun görmediğini iddia eden ve dininde kimseyi taklit etmeyen; bu fasık, bid’atçi bir zatın sözüdür. Allah’a, Resulüne, dinine, kitabına ve peygamberin sünnetine düşmandır.

Bundan kastı eserleri iptal etmek, sünneti söndürmek, tek başına görüş sahibi olmak, kelam, bid’at ve muhalefettir.

Allah’ın, meleklerin, bütün insanların laneti bu sözü söyleyenin üzerine olsun!

Bu, bid’at ehlinin en çirkin ve dalalete en yakın sözleridir. Hatta dalaletin ta kendisidir.’’ (Sünnet, Hallal, 89)

Ebu Muhammed el-Berbehari şöyle demiştir: “Nefsin hakkında Allah’tan kork. Eserlere, eser sahiplerine ve taklide sarıl. Zira

din taklitten ibarettir. Bizden önce gelenler bize karışık bir şey bırakmadılar. Onları taklit et ve rahatla. Eserleri ve eser sahiplerini aşma. Müteşabih bir mesele geldiğinde ise dur.'' (Şerhu's Sünne, 144)

Ebu'l Hüseyn el-Malti şöyle der: "Allah-u Teala bizleri görüş uydurmakla değil taklit etmekle mükellef tutmuştur.'' (Er-Redd ala Ehli'l Ehva, 142)

Hâtime

Başta ve sonda bu önemli ve şeriatın muhkem meselelerinden olan meseleyi beyan etmeye muvaffak kıldığı için Allah'a hamdolsun.

Bu şekilde Allah-u Teala'nın hidayetini murat ettiği herkese İslam alametlerini izhar edenin İslam'ının kabul edileceği meselesinin selef ve onlara ihsan üzere tabi olanlar nezdinde icma ve ittifak edilen bir mesele olduğu ortaya çıkmıştır. Muasır Haricilerin istidlalleri ise Cehmiyyenin tahrifatı türünden istidlallerdir. Cehmiyye Bari-i Teala'nın sıfatlarını tahrif etmiş, Marika da İslam alametlerini izhar edenin Müslümanlığına hükmeden iki vahyin naslarını tahrif etmişlerdir.

Şunu da bil ki, bid'at ehlinin -ki Hariciler de onlardandır- şüpheleri son bulmaz. Dolayısıyla dininde selamet arayan kimseye düşen bu insanların şüphelerine iltifat etmemektir. Bu şüpheler yayılmış olmasaydı bunlara reddiye vermek zorunda kalmazdık.

Bu risaleden kasıt Ehl-i sünnet nezdindeki isim ve hükümlerle alakalı bazı usullerin beyanıdır. Yoksa onların şüphelerine reddiye değildir. Çünkü kimin zihninde asıl olan şey karar kılarsa, o asıla muhalif olan her şeyin batıl olduğu açığa çıkar. Bu durumda onların tahriflerine reddiye olan delilleri bilmeye ihtiyaç duymaz.

Şunu da bil ki; Ehl-i sünnete mensup Müslüman, hakkı bilmek, inanmak ve onunla amel etmek ile mükelleftir. Yeniyetmelerin adet edindiği gibi şüpheleri öğrenmekle mükellef değildir.

Sünnet imamlarından bir imamdan varit olan şu değerli nasihate kulak ver. Ebu Muhammed el-Berbehari şöyle demiştir: "Nefsin hakkında Allah'tan kork. Eserlere, eser sahiplerine ve taklide

sarıl. Zira din taklitten ibarettir. Bizden önce gelenler bize karışık bir şey bırakmadılar. Onları taklit et ve rahatla. Eserleri ve eser sahiplerini aşma. Müteşabih bir mesele geldiğinde ise dur.'' (Şerhu's Sünne, 144)

Allah-u Teala hakkı söyleyene, esere tabi olana, sünnete tutunana ve salihlere uyana merhamet etsin!

Diyeceklerim bu kadar; ne doğru varsa yalnız Allah'tandır, ne hata varsa da benden ve şeytandandır. Muhakkak ki Allah daha iyi bilendir, her şeye hakim olandır. Salat-u selam Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve bütün sahabelere olsun!

İÇİNDEKİLER

دار الهدى الأول